

$$\int_{\mathbb{R}^n} T(x) \cdot \frac{\partial}{\partial \theta} f(x, \theta) dx = M \left(T(\xi) \cdot \frac{\partial}{\partial \theta} \ln L(\xi, \theta) \right)$$

Стопанска академия
„Д. А. Ценов” - Свищов

Икономически
университет - Варна

Русенски университет
„Ангел Кънчев“

ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА СТУДЕНТСКА
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ

Свищов
2018

Стопанска академия
„Д. А. Ценов” - Свищов

Икономически
университет - Варна

Русенски университет
„Ангел Кънчев“

ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА СТУДЕНТСКА
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ

Свищов
2018

Катедра „Международни икономически отношения“ при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ - Свищов организира през 2018 година своята двадесет и втора студентска научно-практическа конференция на тема „Глобални и регионални измерения на международните икономически отношения“, в пет тематични направления: 1) Международни икономически кризи; 2) Международни инвестиции; 3) Международен туризъм; 4) Международен маркетинг; 5) Международна интеграция и търговия.

Пленарната сесия на конференцията се проведе на 28.04.2018 г. в Базата за обучение на Стопанска академия в с. Орешак, съвместно с представители на катедра „Икономика“ при Русенски университет „Ангел Кънчев“ и катедра „Международни икономически отношения“ при Икономически университет - Варна.

Програмен комитет:

доц. д-р Галина Захариева – ръководител катедра „Международни икономически отношения“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов
доц. д-р Георги Маринов – ръководител катедра „Международни икономически отношения“, Икономически университет – Варна
проф. д-р ик. н. Дянко Минчев – ръководител катедра „Икономика“, Русенски университет „Ангел Кънчев“ – Русе

Рецензенти:

проф. д-р ик. н. Таня Горчева
доц. д-р Георги Маринов
доц. д-р Веселина Димитрова
доц. д-р Здравко Любенов
доц. д-р Карина Саркисян-Дикова
гл. ас. д-р Даниела Илиева
гл. ас. д-р Симеон Момчев
гл. ас. д-р Йордан Нейков

Техническо оформление:

гл. ас. д-р Ивайло Петров

Публикациите отразяват личните виждания на авторите.
Авторите носят пълна отговорност за съдържанието на разработките, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници, както и за езиковото оформление на текстовете.

Адрес на електронното издание:

Виртуална библиотека DLib на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

<http://dlib.uni-svishtov.bg/handle/10610/3436>

ISBN 978-954-23-1654-1

СЪДЪРЖАНИЕ:

МЕЖДУНАРОДНИ ИКОНОМИЧЕСКИ КРИЗИ	7
ЕНЕРГИЙНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ВЪВ ВТОРОТО ДЕСЕТИЛЕТИЕ НА ХХІ ВЕК	8
<i>Диана Лъчезарова Ефтимова</i>	
ПРОТЕКЦИОНИСТИЧНАТА ПОЛИТИКА НА САЩ- НАЧАЛО НА СВЕТОВНА ТЪРГОВСКА ВОЙНА ИЛИ ВОЙНА С КИТАЙ?	14
<i>Людмила Василевна Сивак</i>	
КРИПТОВАЛУТИТЕ – ВАЛУТА НА БЪДЕЩЕТО ИЛИ ЗАПЛАХА ЗА ИКОНОМИЧЕСКИЯ И ФИНАНСОВ СВЕТОВЕН РЕД	22
<i>Моника Здравкова Колева</i>	
ПОСЛЕДСТВИЯ МИРОВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА 2008 ГОДА ДЛЯ РОССИИ.....	27
<i>Юлия Игоревна Дувалова</i>	
ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС – ПРЕДПОСТАВКА ЗА ЗАЕТОСТ ИЛИ БЕЗРАБОТИЦА.....	30
<i>Яна Николева Колева</i>	
МЕЖДУНАРОДНИ ИНВЕСТИЦИИ	35
ПОЛИТИКАТА НА БЪЛГАРИЯ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ	36
<i>Ивелина Гошова Иванова</i>	
FEATURES OF DIRECT INTERNATIONAL INVESTMENTS AS A FACTOR OF ECONOMIC GROWTH	42
<i>Aleksandra Ivanovna Dubovskaya</i>	
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ.....	46
<i>Християна Милкова Венелинова</i>	
ИНВЕСТИЦИОНЕН КЛИМАТ В БЪЛГАРИЯ.....	52
<i>Костадинка Петрова Шуманова</i>	
МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ – ФАКТОРИ, ФОРМИ НА ПРОЯВЛЕНИЕ, ТЕНДЕНЦИИ	57
<i>Наташа Михайлова Николова</i>	
МЕЖДУНАРОДЕН ТУРИЗЪМ	61
ОПТИМИЗАЦИЯ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЧРЕЗ ИНТЕРНЕТ	62
<i>Вилиана Георгиева Владимирова</i>	

МЕЖДУНАРОДЕН МАРКЕТИНГ	68
THE IMAGE OF THE REGION AS A KEY FACTOR IN ATTRACTING INVESTMENTS	69
<i>Алина Олеговна Перепелица</i>	
МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ НА „НЕСТЛЕ“ АД.....	75
<i>Илияна Красиминова Костадинова</i>	
МЕЖДУНАРОДНА ИНТЕГРАЦИЯ И ТЪРГОВИЯ	79
ТЪРГОВСКИТЕ ОГРАНИЧЕНИЯ - СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ПРОБЛЕМА.....	80
<i>доц. д-р Георги Маринов, докторант Цветомир Маринов</i>	
ЕВРОПЕЙСКИ ТРУДОВ ПАЗАР - РУМЪНИЯ	85
<i>Александър Димитров Александров</i>	
THE DEVELOPMENT OF COUNTRIES IN THE ERA OF TRANSITION TO THE DIGITAL WORLD	91
<i>Victoria Vasilevna Gosteva</i>	

$$\frac{\partial}{\partial \theta} \int T(x) f(x, \theta) dx = \int \frac{\partial}{\partial \theta} T(x) f(x, \theta) dx$$

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ

МЕЖДУНАРОДНИ ИКОНОМИЧЕСКИ КРИЗИ

ЕНЕРГИЙНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ВЪВ ВТОРОТО ДЕСЕТИЛЕНИЕ НА ХХІ ВЕК

Диана Лъчезарова Ефтимова

Докторантска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Въведение

Първото десетилетие на ХХІ в. предлага сериозни изпитания пред енергийната сигурност на Европейския съюз. Една от най-сериозните трудности пред Общността е газова криза през първите месеци на 2009 г. Тежките последици от спирането на доставките на руски газ, изправят европейските държави пред редица предизвикателства. Последните застрашават енергийната сигурност и обезпеченост на Съюза, като го поставят в тежка ситуация. През второто десетилетие на ХХІ в. пред ЕС е изправен пред редица трудности, включително предотвратяване прекъсвания на доставките и тяхното диверсифициране, ценовите равнища на закупуваните енергийни ресурси и енергийната обезпеченост.

Настоящата разработка има за цел да анализира енергийните предизвикателства, пред които е изправен ЕС. Предвид обхвата на тази тематика, акцентът в доклада е насочен върху проблеми, застрашаващи енергийната сигурност и обезпеченост на Общността. За реализирането на заложената цел са изпълнени следните задачи:

- Открояване на енергийните предизвикателствата пред ЕС и тяхното проявление;
- Анализиране на последиците описаните предизвикателствата, върху които е акцентирано.

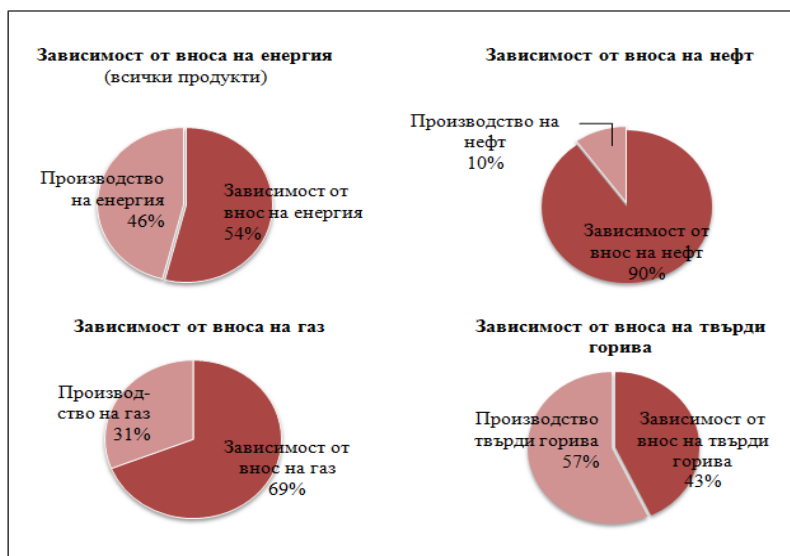
1. Енергийна потребност и енергийна консумация на ЕС.

Енергийният микс на брутното вътрешно потребление на ЕС за 2015 год., разкрива структурата на сектора, в която близо 77% е потреблението на фосилни горива. Едва 27% от употребяваната енергия е произведена от ВЕИ и електроенергията (Европейски парламент, 2017). Голямата употреба на фосилни горива, изправя Съюза пред предизвикателството да осигурява непрекъснато снабдяване с този вид енергийни източници, за да се гарантира нормалното функциониране на сектора, както и всички останали сектори, свързани с него. В този случай маржът между производството от една страна и потреблението и експорта от друга страна е необходимо да се обезпечи с внос от външни за Съюза страни.

Независимо от високите равнища на потребление на фосилни ресурси, нивата на първичното производство на енергийни ресурси на ЕС са сравнително ниски относно фосилните горива и не могат да покрият нуждите на Съюза. С най-ниски стойности на първичното производство се характеризира добивът на петрол и природен газ.

Добивът на природния газ покрива само около 31% от нуждите на Съюза за подобни продукти, а този на нефт – едва около 10% от консумацията. Посочените стойности са изключително ниски и очертават

острата необходимост от вноса на тези продукти от други страни. При твърдите горива се наблюдават нива на производството, които покриват около 57% от консумацията. Въпреки, че процентът е по-висок, за разлика от природния газ и нефта, той също не може да задоволи търсенето (Eurostat, 2017).

Източник: Авторска фигура, по данни на Eurostat¹

Фигура 1. Зависимост на ЕС от внос на енергийни източници за 2015 г.

Посочените нива на добив на изчерпаеми горива сравнени с енергийните нужди на ЕС показват, че Общността е един от най-големите вносители на фосилни горива в света. Понастоящем вносът на Съюза заема 54% от консумираната енергия (Фигура 1). Най-значима е зависимостта относно нефта (близо 90%) и природният газ (69%). В по-малка степен се проявява зависимостта от твърди горива (43%) (European Commission).

Състоянието на енергийния сектор на Европейският съюз го изправя пред редица предизвикателства. Част от тях представляват заплаха за енергийната сигурност на Общността. Това налага тяхното изучаване и предприемането на съответни мерки за обезпечаване на енергийната сигурност, която е от особена важност.

2. Предизвикателства пред енергийната сигурност на ЕС.

Основен проблем пред ЕС в сектор „Енергетика“ е *сигурността на енергийните доставки и силната зависимост от един доставчик*. Ярък пример за това е ситуацията с доставките на газ от Русия (Gas Infrastructure Europe (GIE), 2015; European Network of Transmission System Operations for Gas (ENTSO-G) and Gas Infrastructure Europe (GIE), 2014). В шест от страните-членки, потребностите от газ се покриват изцяло от един доставчик, именно Русия. В три от тези държави 25% от енергийните потребности се покриват от газ (Европейска Комисия, 2014). Посочените нива на зависимост налагат

¹ Методиката за изчисляване на този индикатор се базира на нетен внос, разделен на сумата от брутно вътрешно потребление на енергия плюс бункери.

е преосмисляне на разпределението на енергийния микс и съответно стимулирането на непетролните сектори.

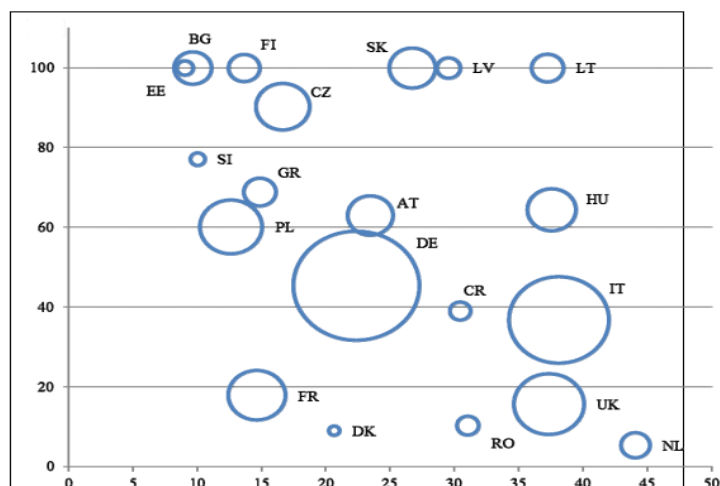
Данни на Евростат показват, че 77% от консумацията на енергия на ЕС се реализира от фосилни горива, които попадат в групата на т.н. изчерпаеми източници. Техният невъзобновяем характер предполага изчерпаемост на наличния депозит на територията на Съюза. Подобна структура на енергийно потребление и недостатъчната наличност на енергийни ресурси са индикатор за **уязвимост спрямо доставчиците на енергийни суровини**.

Друго предизвикателство, пред което е изправен ЕС е **цената на внасяните енергийни ресурси**. Енергията е неразделна част от нормалното функциониране на икономиката, което прави нейното наличие и непрекъснатост на доставките са от изключително значение. Това определя енергийните ресурси като ценна стока, чиято важност превръща търсенето ѝ в нееластично спрямо цената. Степента на нееластичност на търсенето е различна за всяка от държавите-членки. Тя се определя от наличния запас от енергийни източници на всяка отделна страна. Всичко това и наличието на малко на брой доставчици за Съюза, най-вече на природен газ, са предпоставка за *високите цени на доставяните енергийни ресурси*. *Слабата диверсификация на доставките и доставчиците* е причина ЕС да плаща над 1 млрд. евро на ден за импорта на енергийни ресурси (около 400 млрд. евро през 2013г.). Тази сума е една пета от общият внос на ЕС. Импортът на нефт и нефтени продукти за Съюза е на стойност над 300 млрд. евро, от които една трета от Русия (Европейска Комисия, 2014).

Разгледаният проблем има и друго проявление, изразяващо се в *ценова дискриминация*, упражнявана от главния източник на газ за Европа – Русия. Характерното за нея е, че една и съща стока се продава на различни цени на различните потребители. Друго нейно проявление е свързано с факта, че вносителят определя нееднородни цени за различни количества от една и съща стока.

Ценовата дискриминация е възможна при наличието на монополистична структура на пазара. Други две важни условия за съществуването са група купувачи, които да се характеризират с различни коефициенти на ценовата еластичност на търсенето и разделение на пазарите, което да попречи за препродаването на стоката. В случая с доставките от Русия към различните страни на ЕС са на лице всички предпоставки за съществуването на ценова дискриминация (*Фигура 2 и Фигура 3*).

Различната степен на импортна зависимост и процентен дял на внасяния руски газ в общото потребление на всяка една от държавите, определят различна степен на ценова еластичност на търсенето. Налице е и другото условие за развитието на ценова дискриминация - разделение на пазарите. Природният газ е стока, чийто пренос се осъществява чрез изградена тръбопреносна инфраструктура. Наличието или отсъствието на съществуваща инфраструктура разделя съществуващите пазари като ограничава свободното търгуване с тази стока. На *Фигура 2* са показани за всяка страна-членка: процентния дял на природния газ в енергийния микс; процентния дял на руския природен газ в националното потребление на газ и обема на импортирания руски природен газ.

Източник: Европейска стратегия за енергийна сигурност, COM (2014)201430/28.5.2014 (Европейска Комисия, 2014)

Фигура 2. Зависимост от доставките на природен газ от Русия²

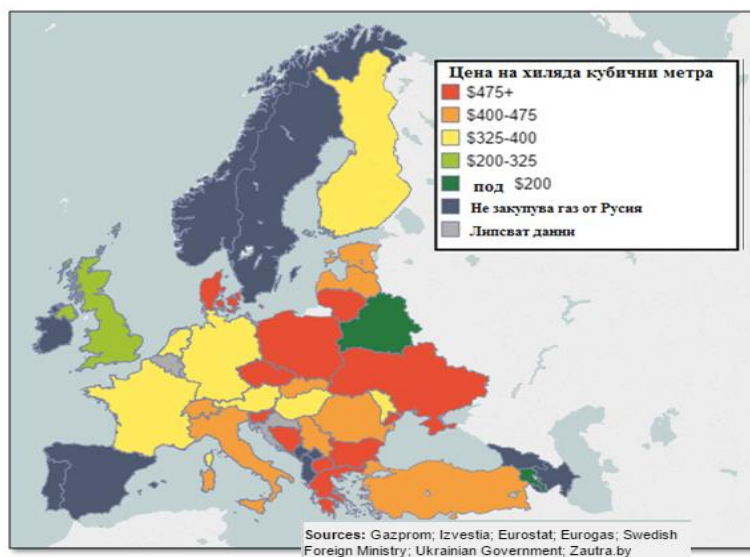
Последното условие за наличието на ценова дискриминация е съществуването на монополистична структура на пазара. Както е видно от *Фигура 2*, шест от държавите в Европейският съюз разчитат изцяло на вноса на руски газ. Седем от държавите задоволяват потреблението си с внос на газ от Русия с процент над 50 %. Само малка част от страните в Европа не са силно зависими или са независими от руския внос. Тази ситуация поставя повечето държави-членки в уязвимо положение спрямо Русия. Предвид делът на руския газ в техния енергиен микс и слабата диверсификация на доставките, страните-членки не са в позиция, в която могат да се противопоставят на предлаганите им цени от основния им доставчик. С проявлението и на тази особеност са налице всички условия за наличието на ценова дискриминация.

На *Фигура 3* е представена ценовата дискриминация. Данните представят цените на доставките на природен газ от Русия за различните страни-членки на Съюза. Монополното положение на доставчика спрямо ЕС определя разликите в цените за различните страни. Така предлаганите цени на европейския пазар варират от под 200 американски долара до над 475 американски долара за 1000м³.

Алогичен е и фактът, че страните намиращи се от географска гледна точка по-близо до Русия плащат по-високи цени за вноса на природен газ от страните, които са по-отдалечени. Предвид начина на транспортиране на тази стока, цената за по-отдалечените страни следва да е по-висока, тъй като в нея се акумулират по-големи транзитни такси. Тази аномалия може да се обясни отново с дискриминация по отношение на ценообразуването. При наличието ѝ, начинът на ценообразуване може да се аргументира чрез

² Хоризонтална ос: % дял на природния газ в енергийния микс — Вертикална ос: % дял на руския природен газ в националното потребление на природен газ — Размер на окръжностите: обем на импортирания руски природен газ. Прогнози, основани на предварителни данни от промишлеността за 2013 г., включващи обемите природен газ, търгуван от руски дружества, който не е непременно произведен в Русия.'

различни икономически и политически подбуди, съществуващи в международните отношения на този етап.

Източник: (Russian Gas: How Much Is That?, 2014)

Фигура 3. Цена на доставките на природен газ от Русия за различните страни-членки на ЕС през 2013 г.

Наблюдаваното поведение на пазара, на практика е логично и оправдано, ако се разгледа през призмата на законите за търсенето и предлагането на свободният пазар. Независимо от това следва да се търсят начини за преодоляване на ценовата дискриминация без това да се счита за отговорност на продавача. Решението може да се търси в диверсификацията на доставките от страна на купувача. При наличие на добра диверсификация на доставките, еластичността на търсенето спрямо цената ще се промени. Търсенето ще да се превърне в еластично и на практика купувачът ще премине в позиция, която позволява договарянето на достъпни и икономически изгодни за него цени.

Предизвикателствата пред ЕС по отношение на диверсифицирането на доставките, ЕС среща при енергийните източници, които изискват наличието на тръбопреносна мрежа (Bjørnmoose, Roca, Turgot, & Hansen, 2009). За изграждането на подобна инфраструктура са необходими значителен период от време, финансови средства и усилия. Големият мащаб на такива проекти, предопределя наличието на високо ниво на риск, което би довело до големи финансови загуби. Поради тази причина диверсифицирането на доставките (в тези случаи) се оказва бавен и продължителен процес, който изисква внимателно планиране и вземане на решения.

Разгледаните предизвикателства пред ЕС в сферата на енергетиката, представляват сериозна заплаха както за енергийната сигурност, така и за устойчивото му икономическо развитие. Поради това вземането на мерки за тяхното преодоляване са от изключителна важност. Последните могат да включват: подобряването на енергийната ефективност; подобряване на енергийната инфраструктура (включително изграждане на нови трасета); подобряване на диверсификацията на доставчиците и доставките;

разширяване дела на възобновяемата енергия в енергийния микс на държавите и не на последно място развитието на научната дейност и новите технологии в сферата на енергетиката. Реализирането на посочените мерки би подобрило енергийното състояние на Съюза и би спомогнало за устойчивото развитие на икономиката, както на Общността, така и на отделните държави-членки.

Заклучение

През последното десетилетие ЕС е изправен пред сериозни енергийни предизвикателства, свързани с нарастващо потребление на енергия, нестабилни цени и смущения в доставките. Всички те представляват риск както за енергийната му сигурност, така и за икономическата стабилност. Изследваните проблеми могат да се преодолеят с предприемане на адекватни и навременни мерки и реформи, включващи внимателното планиране както на стратегията за развитие на сектора, така и с политиките свързани с него. Това би спомогнало Европейският съюз би могъл да се справи с възникналите енергийни предизвикателства в тази сфера. От друга страна това би спомогнало за установяване на икономическа стабилност в Общността.

Използвани източници (References)

- Bjørnmoose, J., Roca, F., Turgot, T., & Hansen, D. S. (2009). Gas and Oil Pipelines in Europe. Brussels: European Parliament, Directorate General For Internal Policies, Policy Department A: Economic And Scientific Policies. doi:PE 416.239 (IP/A/ITRE/NT/2009-13)
- European Commission. (2018). Eurostat Database. Retrieved from Eurostat Database: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdcc310&language=en>
- European Network of Transmission System Operations for Gas (ENTSO-G) and Gas Infrastructure Europe (GIE). (2014). System Development Map 2014. Retrieved October 01, 2017, from Official website of ENTSOG: <https://www.entsog.eu/>
- Eurostat. (2017). Energy, transport and environment indicators . Luxembourg : Publications Office of the European Union.
- Gas Infrastructure Europe (GIE). (2015). LNG Map 2015. Retrieved October 02, 2017, from Official website of GIE: <https://www.gie.eu/>
- Russian Gas: How Much Is That? (2014, July 01). Retrieved 06 15, 2017, from <https://www.rferl.org/a/russian-gas-how-much-gazprom/25442003.html>
- Европейска Комисия. (2014). СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА. Европейска стратегия за енергийна сигурност COM(2014) 330 final. Брюксел: Европейска комисия.
- Европейски парламент. (2017). Вътрешен енергиен пазар. Брюксел: Европейски парламент.
- Официален сайт на Европейски парламент. (30 Април 2009 г.). Изтеглено на 10 7 2017 г. от Относно: Третият енергиен пакет: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20080616FCS31737+0+DOC+XML+V0//BG>

ПРОТЕКЦИОНИСТИЧНАТА ПОЛИТИКА НА САЩ- НАЧАЛО НА СВЕТОВНА ТЪРГОВСКА ВОЙНА ИЛИ ВОЙНА С КИТАЙ?

Людмила Василевна Сивак

4 курс, специалност „Международни икономически отношения“

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Въведение

След една година управление, през която президентът на САЩ не последва обещанието си за протекционизъм, в началото на втората година от управлението си, на 8 март 2018г., Доналд Тръмп подписа разпореждане за въвеждане на мита за внос на алуминий 10% и стомана 25%.

И докато предходният подобен ход на президента Тръмп през януари 2018-въвеждането на мита за внос в размер на 30% за соларни панели и 50% за перални машини, срещна известни критики и имаше ограничени последиствия, то сега се заговори за търговска война и неадекватен протекционизъм от страна на САЩ.

Тарифите от януари 2018 са насочени основно към азиатските производители - китайските компании за соларни панели и южнокорейските за перални. Ограниченията обаче ще засегнат и търговските партньори в Мексико, Канада и Европа.

Тарифите за внос на алуминий и стомана, наложени от САЩ, не само срещнаха сериозни критики от световни обединения и организации, ЕС, Китай, икономисти, анализатори, включително и от САЩ, но и намериха ответна реакция от Китай под формата на мита за стоки внасяни от САЩ.

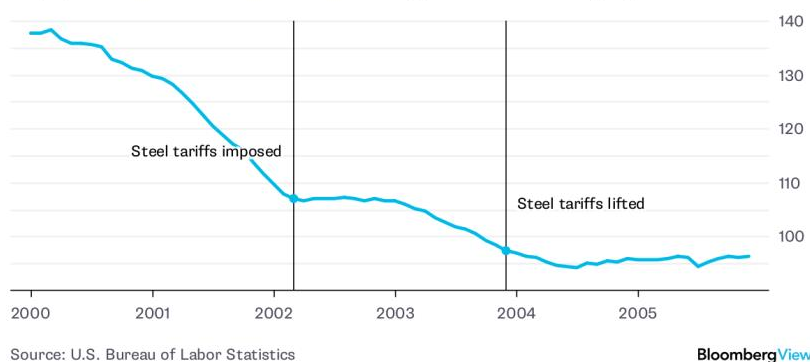
1. Митата за стомана- защита на производителите в САЩ от дъмпинг от страна на Китай или път към търговска война?

"Тръгването по пътя на "око за око" ще остави всички ни слепи, а света - в глобална рецесия", предупреждава генералният директор на Световната търговска организация (СТО) Роберто Азеведо.

Тръмп съвсем не е първият американски президент, който вади митата от кобура специално в този сектор. Когато Джордж У. Буш наложи мита върху стоманата през 2002 г., Канада и Мексико бяха изключени, което помогна за ограничаване на икономическите щети. Въпреки това резултатът тогава беше, че протекционистичните мерки унищожиха повече работни места в САЩ, отколкото спасиха.

Steel Jobs and Steel Tariffs

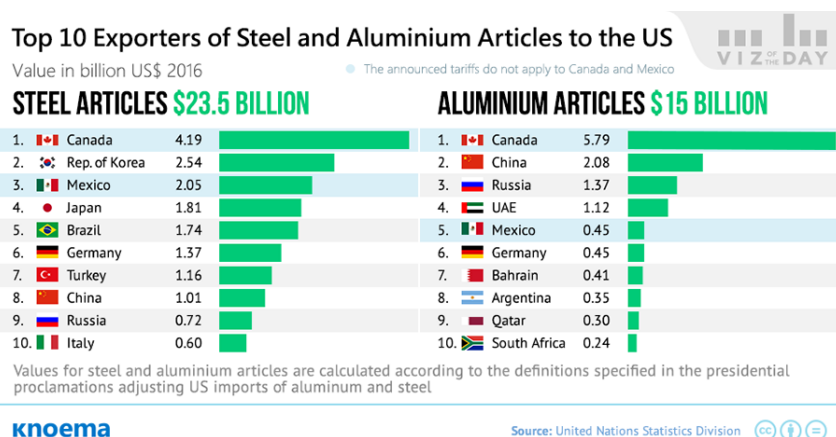
Employment in iron and steel mills and ferroalloy production, seasonally adjusted

Фигура 1. Заетост в сектора за производство на желязо, стомана и фероалуминиеви сплави, със сезонна корекция, по време на въведените от кабинета на Джордж У. Буш мита в САЩ (Фох, 2018)

Поскъпването на стоманата с 3% заради митата се е оказало "изключително разрушително за американски компании, разчитащи на внос на стомана за производство на потребителски стоки", заключава изследване на Peterson Institute of International Economics от 2003 г. Според проучване на консултантската компания Trade Partnership Worldwide това е довело до загубата на 200 000 работни места в Америка за една година. Заплахите на търговските партньори на САЩ да отговорят с контра-мерки и отсъждането на СТО, че митата са незаконни, доведоха до отмяната им през 2003 г. (Гюрова, 2018)

Въпреки горчивия опит на кабинета на Джордж У. Буш, президентът Тръмп хвърли в смут световните лидери с подписването на разпореждане за въвеждане на мита за внос на алуминий-10% и стомана-25%, посочвайки като основания защитата на американската стоманодобивна и алуминиева промишленост от наводняването на пазара от Китай с евтини метали през последните години и стратегическата важност на двете групи продукти за националната сигурност на САЩ. Останалите страни вносителки могат да лобират в САЩ за облекчения на митата, като докажат, че техният износ не може да повлияе на националната сигурност на САЩ. Няма подробности обаче как ще става това, както и за кои групи продукти ще важат новите мита. Интересното в случая е, че Китай дори не е основният вносител на стомана в САЩ:

Фигура 2. Държавите вносител на продукти от стомана и алуминий в САЩ за 2016 г. (в млрд. щат.дол. за 2016 г.)
 (US Imports of Steel and Aluminium: Tariffs Perspective, 2018)

Събитията след 8 март се развиват бързо:

На 22 март 2018 администрацията на Тръмп стига по-далеч в митническото тарифиране: Американският президент Доналд Тръмп подписа меморандум, налагащ наказателни мита за китайски внос, които могат да достигнат 60 млрд. долара. Причината е нарушаване на правата върху американска интелектуална собственост и технологии, пише Reuters. Същевременно Белият дом обяви, че временно ще прекрати американските вносни мита върху стоманата и алуминия за ЕС, както и за Аржентина, Австралия, Бразилия, Канада, Мексико и Южна Корея. Тарифите са преустановени до 1 май, а дискусиите продължават. (Станева, 2018)

Отговорът на Китайска народна република не закъснѝ:

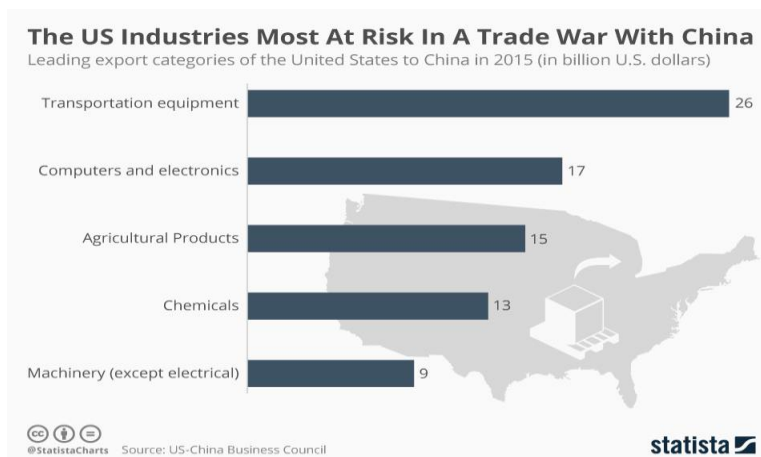
На 4 април 2018 г. финансовото министерство на КНР публикува списък със стоки внасяни от САЩ, върху които наложи 25% мито:

1. Стоките, подлежащи на тарифи, са 14 категории от 106 стоки като соя, автомобили и химикали.

2. На второ място, стоки с произход Съединените американски щати при внос, съгласно списъка, при текущия данъчен режим, прилаганата на митническа тарифа от 25% не променя досега действащата митническа ставка (тази тарифа не е облекчение).

3. Трето, формулата за изчисляване на мито върху вноса е следната: Тарифа = Стойност × (действаща тарифна ставка + наложена тарифна ставка) (КНР, 2018)

В същото време една търговска война би засегнала сериозно основния експорт на САЩ в Китай: това са стоки за производство на транспортни средства-за 26 млрд. щат.дол, компютри и електроника за 17 млрд. щат.дол, аграрни продукти за 15 млрд. щат.дол, химикали за 13 млрд. щат.дол, машини за 9 млрд. щат.дол.

Фигура 3. Основните експортни категории стоки, застрашени от потенциална търговска война между САЩ и Китай (в млрд. щат. дол. по данни за 2015 г.) (Johnson, 2018)

Данните от фиг.3 показват, че основни индустрии в САЩ ще пострадат при потенциална търговска война с Китай. Защо тогава администрацията на Тръмп рискува да предизвика подобно развитие на събитията? Всъщност проблемът се оказва далеч от предполагаемия дъмпинг от страна на Китай. Доказателство за това са новите мита, които Тръмп обяви на 22 март 2018.

2. Дали мотивите на САЩ не са по-различни от обявените?

Основанието на Доналд Тръмп за вдигане на митата за внос на алуминий и стомана определено не издържа битката с фактите. Защитата на националната сигурност не е основание, след като САЩ вече освободи най-големите вносителки на двете групи продукция, сред които са ЕС, Канада, Мексико, Бразилия и Южна Корея. А дъмпинга от страна на Китай, не е оправдан, тъй като Китай не е сред най-големите вносители на тази продукция в САЩ.

Тръмп иска от Китай да намали двустранния търговски дефицит със САЩ със 100 млрд. Долара, което би могъл да направи, като изкупи петрол или газ в САЩ на стойност 100 млрд. Долара. Но дали Китай ще намали вноса си от други места или просто ще препродаде американския нефт или газ на други места, ще има малък, ако има някакъв ефект върху американската или световната икономика. Тръмп се фокусира върху двустранния търговски дефицит, което е открито глупаво. (STIGLITZ, 2018)

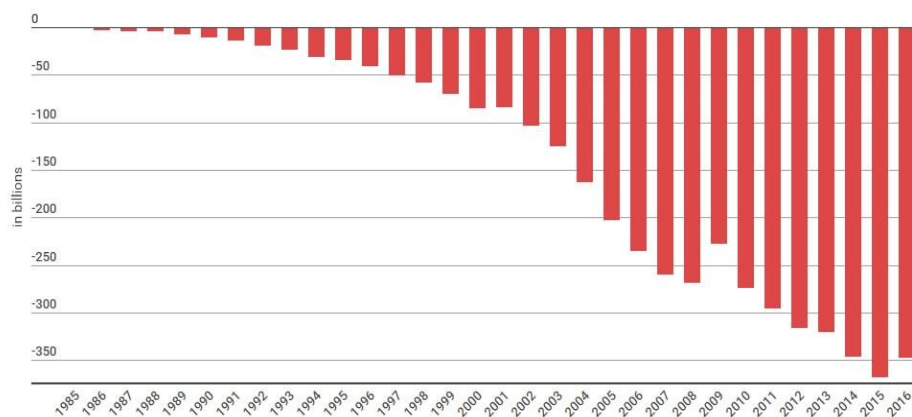
Истината за търговския дефицит е малко по-различна. Тръмп твърди, че търговския дефицит САЩ-Китай е 500 млрд.щат.дол., но всъщност по данни на Търговския отдел на администрацията на Тръмп, за 2017г. този дефицит е с 1/3 по-малко – 375 млрд.щат.дол.

Това, което не показват данните от Фиг.4 е, че данните на ОИСР и СТО показват, че поне 40% от този двустранен дисбаланс отразяват ефекта от доставките на компоненти и части, които са произведени извън Китай, но се сглобяват в Китай. Това означава, че въз основа на добавената стойност на действително произведеното в Китай - същността на предполагаемата заплаха от Китай - 47% от дефицита на САЩ, ще бъде редуцирана до около

28%. Наистина процентът не е малък, но все пак далеч от претенциите на Администрацията на Тръмп. (Roach, 2018)

US-China trade deficit

In 20 years, the trade deficit between the United States in China went from near zero to \$347 billion in 2016.

Source: U.S. Census Bureau

Фигура 4. Търговски дефицит САЩ-Китай към 2016г. в млрд. щат. дол. (Hong, 2017)

Преди няколко години китайското правителство използва сложните кибер умения на Народната освободителна армия (PLA), за да проникне в американските компании и да открадне технологии. Китайските представители отричаха всички обвинения, докато президентът Барак Обама и президентът Си Дзинпин не се срещнаха в Калифорния през юни 2013 г. Обама показа на Си Дзинпин подробно доказателство, което САЩ са получили чрез своя кибер шпионаж. Джипинг се съгласи, че китайското правителство няма да използва PLA или други правителствени агенции, за да открадне американски технологии. Макар че е трудно да се каже със сигурност, изглежда, че подобни кибер кражби са драстично намалели.

Сегашната форма на кражба на технологии е с различна форма. Американските фирми, които искат да развият бизнес в Китай, често са длъжни да прехвърлят своите технологии на китайски фирми като условие за навлизане на пазара. Тези фирми "доброволно" прехвърлят своето ноу-хау за производство, защото искат достъп до пазар от 1,3 милиарда души и икономика, толкова голяма, колкото е тази на САЩ. Тези фирми се оплакват, че изискването за трансфер на технологии е форма на изнудване. Освен това те се притесняват, че китайското правителство често забавя достъпа до пазара си достатъчно дълго, за да могат местните фирми да се възползват от новопридобитата технология, за да спечелят пазарен дял.

САЩ не могат да използват традиционните мерки за търговски спорове или процедури на СТО, за да спрат поведението на Китай. Нито пък САЩ могат да заплашват с отнемане на китайски технологии или да изискват от китайските фирми да я прехвърлят на американски фирми,

защото китайците нямат най-съвременната технология, която имат американските фирми.

Това ни връща към наложените тарифи върху вноса на стомана и алуминий. Според мен американските преговарящи ще използват заплахата от налагане на тарифите на китайските производители като начин да убедят китайското правителство да се откаже от политиката на "доброволни" трансфери на технологии. Ако това се случи и американските фирми могат да правят бизнес в Китай, без да бъдат принудени да плащат такава висока цена, заплахата от тарифите ще бъде много успешен инструмент на търговската политика. (FELDSTEIN, 2018)

Още по-голяма заплахата за много от развитите държави е реалната възможност с напредъка си в технологичната компетентност, Китай всъщност може да поведе в една от ключовите индустрии на бъдещето: изкуственият интелект. Изкуственият интелект е базиран на Big Data и наличието на данни е от фундаментално политическо значение, който засяга въпроси като неприкосновеността на личния живот, прозрачността, сигурността и правилата, които формират икономическата конкуренция. (STIGLITZ, 2018)

Лостовите, които администрацията на Тръмп използва за да регулира отношенията си с Китай, нямат изолиран ефект само върху двете икономики, а рефлектират в глобален мащаб. Действията на САЩ са стрес за световната икономика, която в последните години бележи своеобразен подем - според МВФ икономическият световен ръст за 2017 е 3,8% и е най-бързият от 7 години насам. Търговските търкания обаче, могат да влошат ситуацията в световен мащаб, което ни кара с тревога мислено да се връщаме към кризата, стартирала през 2008г. Десет години след кризата, американският държавен дълг все още представлява 110% от БВП. На фона на тези данни действията на САЩ на световната икономическа сцена изглеждат неадекватни.

Заклучение

Унищожаването или нарушаването на трансатлантическите търговски отношения не е в интерес нито на САЩ, нито на Европа. Китайските лидери вероятно празнуват тайно обещанието на администрацията на Тръмп да "направи отново Америка велика", защото досега тя просто подкопава интересите на САЩ и обещава да помогне отново да направи Китай велика. Независимо от току-що наложените от Тръмп мита на Китай, в отговор на предполагаемите нарушения на интелектуалната собственост, би могло да му бъде простено ако мислим, че основната цел на външната политика на Тръмп е да помогне на китайците в техния стремеж за глобално влияние.

След встъпването си в длъжност една от първите стъпки на Тръмп беше да изтегли САЩ от Транстихоокеанското партньорство, търговско споразумение, която би създало защитна стена срещу Китай в Азиатско-тихоокеанския регион. Сега Китай има шанса да определя правилата за търговия в област, обхващаща около 60% от световната икономика. По подобен начин ефектите от тарифите за внос на стомана и алуминий на Тръмп ще помогнат най-вече на Китай, а в същото време ще навреди на Европейските съюзници на САЩ.

През следващите месеци основната слабост на Европа ще става все по-очевидна. Просперитетът на Европа зависи от готовността на Америка да предостави гаранции за сигурността и господството на либералния международен ред. След като САЩ изоставиха поста си в стремежа си към атактичен национализъм, европейците са сами. Остана надеждата, че европейците могат да действат бързо, за да запазят единството си и да спасят международната система, която им осигурява мир и благоденствие за поколенията. (FISCHER, 2018)

През следващите години ще трябва да съумеем да създадем "справедлив" световен търговски режим сред страните с фундаментално различни икономически системи, история, култура и обществени порядки. Опасността от епохата на "Тръмп" е, че докато светът гледа постове в Twitter на американския президент и прави опити да не бъде бутнат от една или друга скала, такива истински и трудни предизвикателства остават без адрес. (STIGLITZ, 2018)

В 21 век, човек трудно би могъл да си представи, че точно страната, която от десетилетия сама се пропагандира като най-големия защитник на права и свободи, а нейните президенти за „лидери на свободния свят“ би могла да налага своите правила в глобален мащаб по метода „извиване на ръце“. Един световен лидер би трябвало да е начело в защитата на справедлив световен търговски режим, функциониращ в духа на отвореност и разнообразие. Конфликтите би трябвало да се решават цивилизовано, чрез дипломация, консултации и сътрудничество.

Интересите на почти всяка страна в света, включително ЕС, в някакъв момент са били засегнати от търговската политика на Китай, но нито един съюз, никоя институция или държава, основавайки се на това, не си е позволила да подлага на стрес икономиките в световен мащаб.

Използвани източници (References)

- FELDSTEIN, M. (15 03 2018 г.). <https://www.project-syndicate.org>. Изтеглено на 4 4 2018 г. от <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-steel-tariffs-targeting-china-by-martin-feldstein-2018-03>
- FISCHER, J. (26 03 2018 г.). <https://www.project-syndicate.org>. Изтеглено на 6 4 2018 г. от <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-trade-war-europe-by-joschka-fischer-2018-03>
- Fox, J. (2 3 2018 г.). <https://www.bloomberg.com>. Изтеглено на 6 4 2018 г. от <https://www.bloomberg.com/view/articles/2018-03-02/steel-tariffs-talk-ignores-effects-on-manufacturing-jobs>
- Hong, Z. (8 4 2017 г.). <https://news.cgtn.com>. Изтеглено на 6 4 2018 г. от https://news.cgtn.com/news/3d517a4e334d7a4d/share_p.html
- Johnson, M. (9 3 2018 г.). weforum.org. Изтеглено на 4 4 2018 г. от World Economic Forum: <https://www.weforum.org/agenda/2018/03/trade-war-trump-united-states-explainer>
- knoema.com. (21 март 2018 г.). Изтеглено на 4 4 2018 г. от <https://knoema.com/infographics/oomcmjc/us-imports-of-steel-and-aluminium-tariffs-perspective>
- Roach, S. (6 4 2018 г.). bloomberg.com. Изтеглено на 6 4 2018 г. от <https://www.bloomberg.com/view/articles/2018-04-05/u-s-can-t-count-on-winning-a-trade-war-with-china>

- STIGLITZ, J. E. (5 4 2018 г.). <https://www.project-syndicate.org>. Изтеглено на 6 4 2018 г. от <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-unnecessary-trade-war-by-joseph-e--stiglitz-2018-04>
- Гюрова, С. (8 Март 2018 г.). <https://www.capital.bg>. Изтеглено на 6 4 2018 г. от Capital: https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2018/03/08/3142804_kak_se_obmitiavashe_stomanata/
- КНР, М. н. (4 4 2018 г.). Изтеглено на 5 4 2018 г. от <http://www.mof.gov.cn>: http://www.mof.gov.cn/zhengwuxinxi/caizhengxinwen/201804/t20180404_2862341.htm
- Станева, М. (24 3 2018 г.). <https://www.capital.bg>. Изтеглено на 4 4 2018 г. от <https://www.capital.bg>: https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2018/03/24/3151937_trump_naloji_mita_nad_kitai_otloji_gi_vremenno_za_es/

КРИПТОВАЛУТИТЕ – ВАЛУТА НА БЪДЕЩЕТО ИЛИ ЗАПЛАХА ЗА ИКОНОМИЧЕСКИЯ И ФИНАНСОВ СВЕТОВЕН РЕД

Моника Здравкова Колева

**4 курс, специалност „Международни икономически отношения“
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов**

Резюме

Целта на доклада е да ни запознае с криптовалутите, да разберем какви са плюсовете и минусите им, и какво се случва вече 9 години след тяхната поява на бял свят.

Въведение

Нека първо разгледаме какво всъщност са криптовалутите. Криптовалута (на английски: cryptocurrency) е средство за размяна, основано на блокчейн технология и криптография за отчетност на транзакциите и осъществяването на контрол върху създаването на нови единици. Криптовалутите са подвид на алтернативни валути, или по-конкретно на цифрова валута. Първата децентрализирана криптовалута стана Биткойн през 2009 г. Оттогава са създадени множество други криптовалуты. Наричани са често алткойн, като смесица от биткойн алтернативи. (Криптовалута, 2018)

Буквално се касае за монети, „добити“ в следствие на изчисление на компютърни алгоритми.

Биткойн е първата в света технология, която позволява на една разпределена, децентрализирана система да работи без външна синхронизация и да постига консенсус между всички свои възли, като същевременно решава проблема с двойното харчене. (Бъдещето на криптовалутите, 2014)

1. Начало на криптовалутите

Дигиталните пари се появиха мистериозно, толкова мистериозно, колкото е и техният създател - Сатоши Накамото. Той или те създават не просто криптовалутата Биткойн, но и технологията, която стои зад нея (Block Chain). Лесен начин да разберем какво представлява блок-веригата е да си представим един дигитален тефтер, до който има достъп всеки компютър, на който се инсталира софтуерът на блок веригата, и всеки път, когато се направи транзакция на дигитални пари се записва в този дигитален тефтер. Всички транзакции обаче за дигитални пари са видими за всички, както и проследими. Всичко това обезсмисля нуждата от централен посредник, какъвто например е банката във физическия ни свят.

Изведнъж се появява този пробив в технологиите, който позволява на валутите да съществуват само в дигитален вариант без да могат да бъдат контролирани от никоя корпорация, никое правителство или централен играч, а само от една мрежа. (Темата на NOVA: Лесна печалба или загуба е манията с криптовалутите?, 2018)

2. Какви са ползите и недостатъците?

Биткойнът, като система за разплащане е независима от всички централни банки, за разлика от традиционните валути , като например щатски долар или евро. Той се разпространява в световен мащаб като валиден метод за разплащане, с който могат да се купуват стоки и услуги, което допълнително повишава търсенето му. (Какво е Биткойн?, 2018)

Криптовалутите представляват проблем за правителствата, тъй като криптовалутите не се облагат с данъци. Докато парите ни са в Интернет, данъци няма, но излязат ли в реалния живот нещата се променят. Подобно на господстващите парични системи , криптовалутите се делят на дори повече малки частички, което ги прави лесно реализуеми в пазарен план. За разлика от PayPal, PayPal, Skrill и други подобни, криптовалутите “не режат глави” с големи такси. Те вземат нищожна част за всяка извършена трансакция, което е голям плюс. Криптовалутите притежават сравнителна анонимност, благодарение на peer to peer (p2p) принципа идентифицирането на участниците е много трудно, но пък не е невъзможно. Точно тази черта, обаче доста често е използвана за незаконна дейност. Един от най-големите недостатъци на криптовалутите е податливостта на спекулации.

Не се учудвайте, ако за един ден видите рязък спад или растеж в цената. Историята помни как през 2013 година биткойна достигна рекордното ниво от 1300 долара за единица, а три дни след това се срина до 600 долара. (Георгиев, 2017)

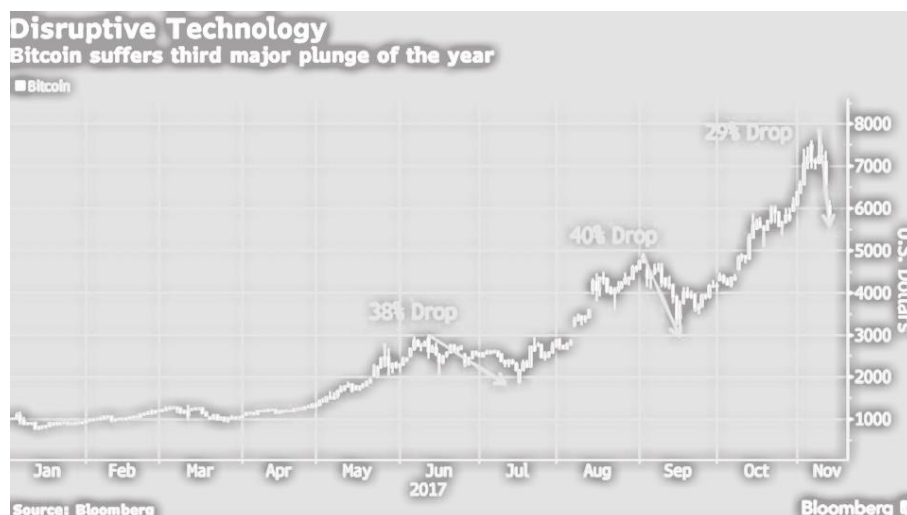
Технологията Block Chain е уязвима, което представлява доста голям интерес за престъпниците, защото тя им дава възможност да я използват за разпространение на зловреден софтуер и за извършване на хакерски атаки и дори за създаване на черен пазар на секретни ключове, които дават достъп до защитена информация.

Икономистът Нурел Рубини стигна до заключението, че това е „най-големия балон в човешката история”.

Според Кристин Лагард новите технологии, включително и блокчейнът, могат да помогнат за революционизирането на финансовите услуги, предлагайки евтини методи за разплащане за хората без банкови сметки. Тя обаче уточни, че съществуват и рискове, не само ползи. (ИЛИЕВА, 2018)

В началото на ноември 2017г. биткойна успя да достигне рекордните 7 454 долара за единица, но само след 48 часа криптовалутата поевтинява с 1000 долара, а няколко дни след това падна с още 9,5 %. (Колева, 2017)

Причините за рязкото падане на курса на биткойна според анализаторите са няколко – разногласията на големите участници в проекта, отмяна на отдавна очакваната промяна на програмния код, която би дала повече възможност за спестяване на повече “безплатна” криптовалута, както и разочарованието на някои от инвеститорите, които започват да се занимават с добива на друга дигитална валута.

Графика 1. Цената на биткойна от началото до края на 2017 г. (Изм. <https://investor.bg>)

3. Първата държава в света със собствена криптовалута

На 20 февруари тази година Венецуела пушна в предварителна продажба криптовалутата си „петро“. Причината по която държавата решава да използва тази валута е като начин за справяне с „финансовата блокада“ от администрацията на американския президент Доналд Тръмп, която предизвиква хиперинфлаци и криза в държавата. В началото на тази година президентът на Венецуела – Николас Мадуро нарежда да започне издаването на 100 милиона единици от националната криптовалута. (Иванова, 2018)

Криптовалута е обезпечена с петрол и диаманти. С това Венецуела остава в историята, като първата държава пушна своя криптовалута, обезпечена със собствени резерви и природни богатства. „Петро“ може да се използва за заплащане на стоки и услуги – включително данъци, такси и мита на територията на страната, а също и да се обменя срещу налични пари в обращение. (dnevnik.bg, 2018)

По думите на Мадуро, Централната банка на Венецуела сега може да купува злато с „петро“, което означава, че всички държавни институции ще трябва да сключват договори за валута с „петро“, а от 20 април тази година, страната ще започне продажбата и на жилища срещу тази криптовалута. (news.bg, 2018).

Графика 2. Логото на венецуелската криптовалута (Изм. economy.bg)

Много обаче се съмняват в успеха на дигиталната валута, както и че тя ще помогне на икономиката на страната и на нейния народ, който страда от недостиг на храна и лекарства.

Според венецуелския журналист Франциско Торо страната се обръща към криптовалутите от „отчаяние“ заради икономическата изолация от страна на САЩ. Част от това е и опитът за набиране на средства от нетрадиционни заемодатели от Русия и Китай.

Последно време се носят слухове, че и Русия обмисля дигитална версия на своята рубла. (money.bg, 2018)

4. Криптовалутите и ЕС

Европейския съюз въвежда по-стриктни правила за търговията с криптовалутите. Според Брюксел виртуалните валути са се превърнали в отлично средство за пране на пари или финансиране на терористични организации, тъй като продавачите и купувачите остават анонимни и са трудно проследими. Новите правила предвиждат тези, които търгуват с криптовалута да обявяват самоличността и местонахождението си. Някои държави в ЕС, като Великобритания, Ирландия, Кипър и Малта са били против новите правила, но след цяла година на преговори се е стигнало до компромис. (Минков, 2017)

Създателят на Microsoft – Бил Гейтс също смята, че анонимността при криптовалутите означава, че те са свързани с финансиране на тероризъм и пране на пари. “Сега криптовалутите се използват за купуване на фентанил и други наркотици, така, че това е една от редките технологии, които причиняват смърт по сравнително директен начин. Мисля, че спекулативната вълна около ICO (първично предлагане на криптовалута) и криптовалутите е много рискована за инвеститорите, които залагат на дълги позиции”, смята (Чобалигова, 2018)

Заклучение (изводи)

В историята на човечеството подходът към валутата в обществото се е променял не един път. Така например златото е заменило стоковия бартер, след това хартиените пари са заменили златото, а сега биткойна и другите криптовалута са на път да заменят хартиените пари. С развитието на блокчейн технологията се дава възможност за посоки свързани с дигитализация на обществото. Всякакви регистри с имотни сделки, всякакви банкови трансакции и т.н., биха се съхранявали по начин, по който никой не може да промени.

Според прогноза на американския мениджър на хедж фондове Джеймс Алтъшър големите банки ще започнат да приемат биткойни и ще предложат собствени услуги за съхраняване на криптовалутата. И в интерес на истината в края на ноември, 2017 г. втората по големина банка в Южна Корея – Shinhan Bank стартира блокчейн платформа за съхранение на биткойн портфейли. (Десподов, 2017)

Криптовалутите и най-вече тяхната технология Block Chain са несъмнено част от парите на бъдещето. Има обаче много въпросителни свързани с икономическата, финансова и лична сигурност на човечеството свързани както с контрола на тези валути, така и с обезпечеността им.

Използвани източници (References)

- (12 05 2014 г.). Retrieved 4 4 2018 г. from <https://offnews.bg/https://offnews.bg/analizi/badeshteto-na-kriptoalutite-333849.html>
- (2018). Retrieved 4 4 2018 г. from <https://admiralmarkets.bg/https://admiralmarkets.bg/education/articles/forex-basics/kakvo-e-bitkoin>
- (21 January 2018 г.). Retrieved 5 4 2018 г. from nova.bg/https://nova.bg/news/view/2018/01/21/204779/темата-на-nova-лесна-печалба-или-загуба-е-манията-с-криптовалутите/
- dnevnik.bg. (20 Февруари 2018 г.). *Венецуела пусна собствена криптовалута, обезпечена с петрол и диаманти*. Retrieved 6 4 2018 г. from https://www.dnevnik.bg/sviat/2018/02/20/3132924_venecuela_pusna_sobstvena_kriptoaluta_obezpechena_s/
- money.bg. (19 Февруари 2018 г.). *Венецуела започва да продава своята валута от утре*. Retrieved 5 4 2018 г. from [money.bg/https://money.bg/finance/venetsuela-zapochva-da-prodava-svojata-kriptoaluta-ot-utre.html](https://money.bg/finance/venetsuela-zapochva-da-prodava-svojata-kriptoaluta-ot-utre.html)
- news.bg. (4 Април 2018 г.). Retrieved 6 4 2018 г. from [news.bg/https://news.bg/int-politics/venetsuela-se-razplashta-v-kriptoaluta-s-rusiya-za-avtomobilni-chasti.html](https://news.bg/int-politics/venetsuela-se-razplashta-v-kriptoaluta-s-rusiya-za-avtomobilni-chasti.html)
- Георгиев, И. (06 9 2017 г.). Retrieved 4 4 2018 г. from uniblogbg.com/https://uniblogbg.com/varvi-s-men-napred-zashtoto-do-nebeto-shte-izhvarchim/2017/09/06/що-е-криптовалута/
- Десподов, Д. (5 12 2017 г.). <https://www.kaldata.com/https://www.kaldata.com/it-новини/10-прогнози-за-бъдещето-на-криптовалутите-267832.html>
- Иванова, М. (19 Февруари 2018 г.). (В. Тошкова, Editor) Retrieved 5 4 2018 г. from [investor.bg/https://www.investor.bg/kriptoaluti/491/a/zashtopravitelstvata-triabva-da-se-prisyediniat-kym-ludostta-na-kriptoalutite-255716/](https://www.investor.bg/kriptoaluti/491/a/zashtopravitelstvata-triabva-da-se-prisyediniat-kym-ludostta-na-kriptoalutite-255716/)
- ИЛИЕВА, Е. (13 3 2018 г.). <https://m.investor.bg/https://m.investor.bg/drugi/338/a/lagard-tehnologiiata-na-bitkoina-moje-daslujiza-kontrol-na-kriptoalutata-257442/>
- Колева, Р. (10 Ноември 2017 г.). Retrieved 5 4 2018 г. from [investor.bg/https://www.investor.bg/kriptoaluti/491/a/cenata-na-bitkoin-padna-pod-7000-dolara-250100/](https://www.investor.bg/kriptoaluti/491/a/cenata-na-bitkoin-padna-pod-7000-dolara-250100/)
- Минков, М. (17 Декември 2017 г.). *ЕС въвежда по-стриктни правила за търговията с криптовалута*. Retrieved 6 4 2018 г. from [nova.bg/https://nova.bg/news/view/2017/12/16/201487/ес-въвежда-по-стриктни-правила-за-търговията-с-криптовалутите](https://nova.bg/news/view/2017/12/16/201487/ес-въвежда-по-стриктни-правила-за-търговията-с-криптовалутите)
- Уикипедия. (20 03 2018 г.). Retrieved 4 4 2018 г. from bg.wikipedia.org/wiki/Криптовалута
- Чобалигова, Б. (1 3 2018 г.). <https://www.investor.bg/https://www.investor.bg/kriptoaluti/491/a/bil-geits-kriptoalutite-ubivat-hora-po-sravnitelno-direkten-nachin-256762/>

ПОСЛЕДСТВИЯ МИРОВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА 2008 ГОДА ДЛЯ РОССИИ

Юлия Игоревна Дувалова

1 курс магистратуры, специальность «Банки и реальная экономика»
(Казанский федеральный университет, Русия, Еразъм + студент в
Стопанска академия - Свищов)

В 2008 году в мире начался финансово-экономический кризис, который проявился в виде сильного снижения основных экономических показателей в большинстве стран с развитой экономикой, впоследствии переросшего в глобальную рецессию экономики. Данный кризис 2008 года коснулся каждой страны и, конечно же, не прошел бесследно для такой мировой державы, как Российская Федерация.

Безусловно, на обострение кризиса повлияли, как внутренние, так и внешние факторы, совокупность которых и привела к подобным серьезным последствиям. Современные экономисты полагают, что внешние причины кризиса 2008 года оказали большее действие на финансовую систему, чем внутренние.

Внешние причины финансового кризиса в России: резкое падение цен на нефть с почти 150\$ до 40\$ за баррель. Финансовая катастрофа в США и последовавшая за ней цепная реакция по всему миру. Мировой кризис ликвидности, ограничивший доступ российских компаний к дешевым иностранным кредитам.

Внутренние причины финансового кризиса в России. Сильная зависимость экономики России от цен на энергоносители (нефть и газ). Экономика России, ориентированная на экспорт сырьевых товаров столкнулась с ситуацией, когда спрос и цены на сырье упали. Банковская система так и не набрала силу, Сбербанк является фактически монополистом на рынке банковских услуг, большая часть населения страны не стремится хранить деньги в банках, тем более в банках, которые являются коммерческими. Система стоящая на 2-3 банках (Сбербанк, ВЭБ, Газпромбанк) очень зависима от этих монопольных банков, причем эти банки контролируются государством в большой степени.

Масло в огонь добавило действия властей в отношении к бизнесу (Мечел, ТНК-ВР), вмешательство России в грузино-осетинский конфликт. Резкий отток иностранного капитала в августе-сентябре 2008 года. Так же, ситуацию осложнила слабая банковская система, что вызвало кризис ликвидности и банковский кризис в России. После чего предприятия перестали получать доступ к дешевым кредитам. Усугубили финансовый кризис в России долги корпораций, которые сравнимы с ЗВР.

Последствия финансового кризиса могут быть самыми разными, и сейчас спустя 10 лет после данных событий, перед нами полная картина того, что произошло в России, какие изменения появились, какой характер им был присущ и в течение какого периода организации и жители России испытывали на себе влияние последствий. Как уже известно, кризис вызвал как положительные, так и отрицательные изменения в экономике. Очевидно, что в первую очередь произошло снижение доходов населения, и

очень резкое снижение курса рубля по отношению к другим валютам, то есть девальвация рубля. Стоит отметить, что также произошло замещение частного капитала государственным.

Из-за финансового кризиса в России в 2008-2009 годах правительство уже пошло на сокращение государственных проектов в области инфраструктуры и строительства - крупнейшие компании сократили свои инвестиционные программы. Кризис коснулся уже каждого предприятия и каждого сотрудника, предприятия сократили рабочий день и рабочую неделю. Некоторые компании провели сокращение персонала. Банки же в свою очередь подняли ставки по кредитам и на некоторое время свернули ипотечные программы.

Из положительных моментов последствий финансового кризиса в России можно выделить оздоровление экономики, оживление предпринимательской инициативы, замещение импортных товаров - отечественными. Разорение неконкурентоспособных предприятий и развитие более эффективных и жизнеспособных. Повышение уровня конкуренции и как следствие, снижение цен на некоторые товары. Кризис в России сразу же вызвал снижение цен на бензин, на недвижимость и землю, сдувание многих пузырей на разных рынках.

Более наглядно в виде схематического изображения цепочки экономических и социальных последствий кризиса 2008 года в России можно увидеть на рисунке 1.

Рис. 1. Цепочка экономических и социальных последствий кризиса 2008 года в России

Начались банкротства банков и последующие за ними массовые увольнения. Ряд банков был выкуплен госструктурами, такими как «РЖД» и «Газпром», но проблемы в банковской сфере вынудили Центробанк покрыть убытки банков за счет золотовалютных запасов на общую сумму около \$100 млрд.

Первыми жертвами кризиса среди российских банков в сентябре 2008 года стали "КИТ Финанс" и Связь-банк. Для погашения задолженности перед контрагентами Газпромбанк выдал "КИТ Финансу" кредит на 22,5 миллиарда рублей. В сентябре 2008 года Связь-банк продал 98% своих акций Внешэкономбанку.

Банк ВТБ, в ряду других российских банков, получил господдержку. В самый разгар кризиса был привлечен 10-летний субординированный кредит ВЭБа на 200 миллиардов рублей. Затем примерно через год — осенью 2009 года — ВТБ разместил допэмиссию, которую почти полностью выкупило государство, на 180 миллиардов рублей. Кроме того, ВТБ привлекал средства Банка России под залог и на без залоговых аукционах.

Кризис быстро перекинулся в реальный сектор экономики. Капитализация российских компаний снизилась за сентябрь-ноябрь 2008 года на три четверти; золотовалютные резервы сократились на 25%. Финансовый кризис снизил доверие населения к банкам и привел к оттоку вкладов. Бегство вкладчиков из банковской системы снизило финансовую устойчивость банков, что привело к банкротству нескольких крупных инвестиционных и коммерческих банков.

Также финансовый кризис спровоцировал падение цен на нефть. Возникли проблемы с инвестированием в этот сектор, а также появился риск замедления реализации проектов по увеличению добычи и строительству энергопроводов. Произошло сокращение темпов роста российской экономики. Например, при росте экономики в 2007 году на 8,7%, за 9 месяцев 2008 года рост составил 4,9% к соответствующему периоду предыдущего года. 2008 год стал последним годом прироста трудоспособного населения. В результате финансового кризиса произошло сокращение государственных проектов в области инфраструктуры и строительства.

Кризисный 2008 год РФ завершила с падением ВВП на 10,3%, что стало самым большим за предшествующие десять лет. Но уже по итогам 2009 российский фондовый рынок показал рекордный рост и практически отыграл предыдущее падение. В целом потери оказались значительно ниже прогнозируемых и, по мнению зарубежных экспертов, в первую очередь благодаря своевременным антикризисным мерам.

Список использованной литературы

1. Мировой экономический кризис и сценарии посткризисного развития, А. Бузгалин
2. Теория общественного хозяйствования (Альтернатива экономической теории и экономикса), К.С. Айнабек, Учебник: исправл. и дополн. – Караганда: КЭУК, 2014. – 608с.
3. <http://www.mirovoy-crisis.ru/finansovy-crisis-v-rossii.php>
4. <http://moneymakerfactory.ru/spravochnik/krizis-2008/>
5. <https://ria.ru/spravka/20130816/956672411.html>

ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС – ПРЕДПОСТАВКА ЗА ЗАЕТОСТ ИЛИ БЕЗРАБОТИЦА

Яна Николаева Колева

3 курс, специалност „Международни икономически отношения“

Русенски университет „Ангел Кънчев“

Technical progress - a prerequisite for employment or unemployment.

Abstract:

Nowadays using modern technology is essential tool for being productive and organized. Can the technical advancement affect the workers in a negative way and cause an economical crisis? The aim of this paper is to emphasize the impact of technology on employment, the advantages and disadvantages of using it in the production process.

Keywords: technology, employment, unemployment, income distribution, developing countries

Въведение

Технологиите са неотменима част от нашето ежедневие. Темпото им на развитие бързо нараства. Видимо е и подобрението в стандарта на живот. Внедряването им в процеса на производство е предпоставка за увеличаване на готовата продукция, използвайки същото или по-малко количество ресурси. Въпреки това възниква опасността технологичният напредък в промишлеността да измести необходимостта от човешкия фактор и предлагането на стоки да не отговори на търсенето.

Основната цел на доклада е да се анализира влиянието на технологиите върху заетостта и безработицата и да се дискутира тяхната роля като причина за международна икономическа криза.

1. Влияние на технологиите върху заетостта и безработицата

Още през 1983 г. икономистът Василий Леонтиев се опасява, че темповете на съвременните технологични промени са толкова бързи, че много работници, които не са в състояние да се приспособят, просто ще останат ненужни, както и конете след появата на автомобила. Според американския проф. Марби от университета в Клемсън, САЩ, безработицата би могла да има два аспекта – доброволна и структурна¹. Доброволната може да се дефинира като търсене на работа, носеща икономическа рента. Това е допълнителното възнаграждение над установената работната заплата за бранша за извършването на същата дейност. Структурната

¹ Доброволната безработица може да бъде разглеждана като временно въздържане от заетост по убеждение на търсещия работа, който би желал да възвърне доходите от предишната си работа, а не да се задоволява с по-ниско платена работна позиция. Разликата между реалната заплата и конкурентната алтернативна заплата се разглежда като икономическа рента. Работниците, стремящи се към нея, са склонни да изразходват много време, пари, енергия, в процеса на нейното отстояване. За повече подробности Вж: Mabry, R. H. Cato Institute Policy Analysis No. 68: Does More Technology Create Unemployment? March 18, 1986, <<https://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa068.pdf>> (12.04.2018)

безработица е временно явление, но това не изключва значимостта ѝ. Изисква се допълнителна финансова помощ за безработните, обучение или преквалификация. Намесата на държавата в бизнеса чрез въвеждане на ограничения пред вноса и износа оскъпява месните стоки и ги прави непривлекателни на фона на вносите. Те не могат да се конкурират с тези на големите производители в бранша. Налага се монопол на големите компании. Цените на местното производство растат [7].

Съвременните тенденции на пазара на труда са свързани с нарастваща безработица и липса на растеж на работната заплата [2]. В резултат на намалените доходи и растящите разходи на домакинствата, възниква необходимост от търсене на втора или трета работа.

Основен проблем на страните с висок прираст на населението е заетостта [1]. Производителността или обемът на произведената продукция при внедряването на нова технология нараства, а потребността от работна ръка намалява. Заплатите не нарастват заедно с цените на стоките. Безработицата се увеличава, докато покупателната способност на населението намалява. На служителите в подобна бързо развиваща се компания им се налага да се примирят с условно високото заплащане на техния труд с цел да покрият индивидуалните си разходи и да запазят дохода си. Увеличаващата се задлъжнялост на домакинствата пред банковите институции и стремежът на организациите към по-голям пазарен дял държи служителите под контрол.

Все повече фирми, дори в Китай, търсят възможности да заменят служителите си с роботи. Те прибягват до освобождаване на служители, за да намалят разходите за персонал. Този процес се ускорява и от появата и бързото разпространение на евтини смартфони и от улеснения достъп до Интернет, което води до повишаване на онлайн покупките и същевременно до премахване на огромния брой работни места, особено в търговията на дребно [9].

Същевременно се отчита, че малките организации не са склонни да внедряват подходяща иновативна техника, улесняваща и подобряваща работния процес, поради високата ѝ стойност. В дългосрочен аспект и в условията на свободна търговия развитието на технологиите не би предизвикало безработица, защото икономиката ще създаде нови отрасли или ще стимулира заетостта в отрасли, изискващи човешки фактор.

Положителен глобален пример е Международният корпоративен форум The Belt and Road с представители от 29 страни, който цели да укрепи регионалната свързаност и да изгради нови платформи за сътрудничество и развитие в областта на науката, технологията и опазването на околната среда. Целта е да се изградят планове за сътрудничество в следващите 5 години и инфраструктура, чрез която да се осъществят. Китай, като страна с висок процент на безработица, се опитва да се справи с нея като стимулира откриването на работни места чрез т.нар. win-win стратегия [8].

Известен е фактът, че БВП на една страна се измерва с нейната производителност, а тя може да е висока, ако безработицата е ниска и ако се усъвършенства организацията и управлението на технологичния процес. Регулирането на раждаемостта в Китай и Япония се явява приоритет за страните. Броят на населението определя и БВП. Счита се, че БВП ще се повиши, ако раждаемостта е ниска, което е спорен въпрос и създава

предпоставки за дискусии, но не е ясно какви мерки ще се предприемат към застаряващото население [10].

Дискусионен е и въпросът какъв би бил ефекта върху производителността в следващите десетилетия, в случай на значителен спад в нивото на безработица. Това, което може да бъде отбелязано е, че понастоящем страни като Индия и Бангладеш използват детския труд, под претекст, че безработицата в страните е висока, а равнището на технологии е ниско.

Трудностите, отнасящи се до заетостта, с които се сблъскват много държави и в частност организации, се свеждат до няколко направления:

- капацитета на организациите, които трябва да поемат грижата да осигурят работни места;
- привличане на работници в тежката промишленост;
- необходимостта да се открие какво да се произвежда и производството да бъде регулирано, тъй като регулацията е необходима, за да се определи износа и вноса. Развитите страни изнасят своето производство в страни с ниско заплащане, но по-този начин понижават производителността или възможността да се осигури заетост в страната.

2. Роля на технологичния прогрес в социално-икономическия живот

Технологичният напредък има както своите негативни ефекти, така и своите положителни страни, които не могат да се отрекат и рефлектират в социално-икономическия живот на съвременното общество.

В резултат на технологичния прогрес стандартът на живот се подобрява. Един от най-важните фактори за просперитета на едно общество е предоставянето на качествени медицински услуги. Напредъкът на научноизследователската дейност е благодарение на висококачествената медицинска техника [3]. От своя страна, това не изключва участието на човешкия фактор, а напротив, е предпоставка за повишаване на квалификацията на медицинските служители и наемането на висококвалифицирана работна ръка.

Същевременно технологиите могат да бъдат причина за подобряване на образованието в развиващите се страни. Изграждането на Интернет мрежа, оборудването на компютърни зали в училищата и изобщо в населените места, осигурява равен достъп до информация. Достъпът до онлайн обучение обезпечават както децата, така и възрастните, които са възпрепятствани да получат необходимата за тях квалификация. От своя страна това е предпоставка за реализация на пазара на труда, по-добро заплащане и по-добър начин на живот. По-този начин се откриват нови работни места за онлайн преподаватели[6].

Технологиите неминуемо подпомагат домакинствата чрез редица изделия. Създава се необходимост от поддръжка на продуктите, закупени от домакинствата. Това води до търсене на специалисти със специални умения и увеличаване на броя на работните места. Намалява се работния ден, което дава възможност за развитие на научната дейност[9].

Таблица 1. Най-високотехнологичните клонове на индустрията в САЩ

NAICS	Industry	Wages (2015)
3254	Pharmaceutical and medicine manufacturing	\$123,811
3341	Computer and peripheral equipment manufacturing	164,648
3342	Communications equipment manufacturing	104,034
3344	Semiconductor and other electronic component manufacturing	100,161
3345	Navigational, measuring, electromedical, and control instruments manufacturing	96,558
3364	Aerospace product and parts manufacturing	96,795
5112	Software publishers	147,045
5179	Other telecommunications	88,624
5191	Other information services	166,765
5182	Data processing, hosting, and related services	98,616
5413	Architectural, engineering, and related services	86,405
5415	Computer systems design and related services	106,613
5417	Scientific research and development services	129,553

Източник: Kemeny, T., Taner, O., The Wider Impact of High-Technology. Employment; Evidence from U.S. cities, <https://www.researchgate.net/publication/320038614_The_Wider_Impacts_of_High-Technology_Employment_Evidence_from_US_Cities> (11.04.2018)

В таблица 1 се показва списък с високотехнологичните клонове на индустрията в САЩ, в които заплата е по-висока от средната [5].

Производителността на малкия и среден бизнес в днешно време зависи от употребата на софтуерни продукти, от модерно и качествено оборудване. Въпреки че, първоначалните разходи за закупуване на нови технологии са високи, тяхната правилна и навременна употреба би генерирала бърза и сигурна печалба.

Управлението на времето е от решаващо значение за всеки собственик на малък бизнес. Освобождаването от административни ангажименти може да позволи съсредоточаване върху по-продуктивни дейности като осъществяване на бизнес контакти с доставчици и потенциални стратегически партньори.

Иновациите в информационни и комуникационни технологии позволяват на собствениците на бизнес безпрецедентен достъп до софтуер за дълбоко планиране и управление на взаимоотношенията с клиентите, което дава възможност на заетите предприемачи да провеждат срещи "лице в лице" онлайн от всяка точка на света. Всичко това се явява предпоставка за разширяване на бизнеса и производството, от което следва и създаване на нови работни места [4].

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В условията на пазарна икономика, постиженията на технологичния прогрес, водещ до повишаване стандарта на живот, засилване ролята на знанието и иновациите, промяна в характера на човешкия труд, дават

предимство пред конкуренцията и са предпоставка за реализиране на по-големи печалби и по-висок пазарен дял.

От микроикономическа гледна точка позитивните ефекти в резултат на технологичния напредък са налице. Цената на този успех обаче в макроаспект е освобождаване на служители. Смята се, че в световен мащаб технологичната промяна води до загуба на 5-10 млн. работни места всяка година. От друга страна се счита, че държавната намеса в бизнеса, би нарушила основния механизъм на пазарния тип икономика – саморегулацията. Въпреки това, всяка държава, съблюдавайки международните търговските споразумения, е необходимо да регулира структурната безработица, преди това да застраши световния ред.

ИЗТОЧНИЦИ:

- [1] Chris, C., Automated factories can't solve Japan's productivity paradox, (2017), <<https://www.japantimes.co.jp/news/2017/04/26/business/automated-factories-cant-solve-japans-productivity-paradox/#.WlACB3mYPIV>> (10.04.2018)
- [2] Costa, P. N More Americans need a 2nd job to make ends meet — and it's sending a troubling message about the economy, August 8, 2017, <<http://www.businessinsider.com/more-americans-working-more-than-one-job-to-make-ends-meet-2017-8> > (08.04.2018)
- [3] Hussung, Tricia, Digitizing Healthcare: How Technology Is Improving Medical Care <<https://online.king.edu/healthcare/digitizing-healthcare-how-technology-is-improving-medical-care/>> (08.04.2018)
- [4] Ingram, D., The Impact of Information Technology on Small Business <<http://smallbusiness.chron.com/impact-information-technology-small-business-5255.html>> (08.04.2018)
- [5] Kemeny, T., Taner, O., The Wider Impact of High-Technology. Employment; Evidence form U.S. cities, <https://www.researchgate.net/publication/320038614_The_Wider_Impacs_of_High-Technology_Employment_Evidence_from_US_Cities>(10.04.2018)
- [6] Livingston, S. Classroom technologies narrow education gap in developing countries, (2016), <<https://www.brookings.edu/blog/techtank/2016/08/23/classroom-technologies-narrow-education-gap-in-developing-countries/>> (08.04.2018)
- [7] Mabry, R. H. Cato Institute Policy Analysis No. 68: Does More Technology Create Unemployment? March 18, 1986, <<https://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa068.pdf>>(12.04.2018)
- [8] Strengthen global cooperation for win-win development, Sun Weidong, (2017), <<https://www.thenews.com.pk/print/204374-Strengthen-global-cooperation-for-win-win-development>> (10.04.2018)
- [9] Rodoff, K., The impact of technology on employment, <<https://www.weforum.org/agenda/2012/10/king-ludd-is-still-dead/>> (08.04.2018)
- [10] Collis, W., Why Japan's low birth rate makes economic sense, Nov 17, 2017, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2017/11/17/commentary/japan-commentary/japans-low-birth-rate-makes-economic-sense/#.Wk_WEHmYPIU> (08.04.2018)

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ

МЕЖДУНАРОДНИ

ИНВЕСТИЦИИ

ПОЛИТИКАТА НА БЪЛГАРИЯ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ

Ивелина Гошова Иванова

4 курс, специалност „Международни икономически отношения“

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Въведение

Настоящата разработка изучава преките чуждестранни инвестиции и по-конкретно привличането на големи гръцки предприятия във време на криза, разглежда ползите от ПЧИ, факторите, които оказват съществено влияние за предприемаческа дейност, демографските особености на България за съществуването на благоприятна бизнес-среда, потоците и запасите на ПЧИ. До 1989г. България е затворена икономика, но с влизането в Европейския съюз, страната ни засилва все повече инвестиционния интерес с евтината си работна ръка, ниското данъчно облагане, преференциални парцели. Свивът на комунистическите режими и икономическата криза в Гърция са предпоставка за търсене на по-безопасна икономическа среда.

Обект на изследването е държавната политика за насърчаване на преките чуждестранни инвестиции в България. Предмет са потоците от преки чуждестранни инвестиции в страната и ефектът от провежданата политика за тяхното насърчаване. На тази основа целта на настоящото изследване е чрез задълбочен анализ на развитието на инвестиционната активност в България, както и на заложените мерки и стимули за нейното насърчаване, да се идентифицират съществуващите възможности за повишаване на ефективността на провежданата държавна политика за привличане на преки чуждестранни инвестиции в страната.

1. Библиографски преглед

1.1 Общи данни

В България през 2006г. брутния национален доход на глава от населението възлиза на \$ 3,990. В реално изражение през 2006г. печалбите на глава от населението са 109% в сравнение с нивото от 1989г когато в страната ни започват реформите на прехода. Туризмът, селското стопанство, транспортът и комуникациите са ключови сектори на икономиката. България отбелязва значителен напредък през последните години, дългосрочна стабилност и растеж, който се дължи преди всичко на частния сектор. Към днешна дата частният сектор заема $\frac{3}{4}$ от икономиката на страната. Стандартът на живот се е подобрил благодарение на икономическата интеграция, увеличаване на чуждестранните инвестиции, както и подобряване на доверието на инвеститорите. Доходът на глава от населението е нараснал с около 6% годишно от 1998 г. Безработицата е спаднала от близо 20% през 2000 г. с по-малко от 7% за 2007 г. На 2 май 2004 г. България се присъедини към НАТО, а на 1 януари 2007 г. България става член на Европейския съюз. Но въпреки положителното си представяне, страната ни е все още една от най-бедните страни в ЕС. Доходът на глава от

населението през 2006 г. в покупателна стойност в единици е само 37% в сравнение със средното ниво от 27%. Големи разлики в доходите отразяват значителните различия в инвестициите и производителността въпреки много скорошните подобрения в качеството на българската политика и институционална рамка. България се присъедини към Световната банка през 1990 г. Програмата на СБ допринесе за насърчаването на устойчив икономически растеж и намаляването на бедността в страната ни.

1.2 Анализ на икономическата обстановка

Следва анализ на факторите влияещи върху инвестиционната среда в България според анализа на PEST, те са групирани в политически, икономически, социални и технологични фактори.

- Политически фактори

След падането на комунистическия режим през 1989 г. България имаше за цел да постигне икономическо сътрудничество в контекста на търговията и инвестициите за да гарантира сигурността на своите граници и да защитава потребителите. В тази връзка бяха предприети програми и инициативи за стабилизация. Това включва изграждането на институции за подобряване на комуникационната и транспортна инфраструктура. Предвид целите на всички страни в преход към пазарна икономика в България реформата на институциите беше един от най-важните приоритети. Основна цел беше и борбата с корупцията. Важна реформа настъпва и в банковия сектор през 2002 г. – закона за несъстоятелността на банките.

- Икономически фактори

2007 г. България е член на ЕС. Българската икономика показва високи темпове основани на притока чуждестранен капитал. Забелязва се висока производителност в растежа на БВП, който нараства с 6% годишно. В същото време нивото на безработицата намалява и се увеличават ПЧИ, но остава проблема с инфлацията.

- Социални фактори

Проблемите, които продължават да разстройват страната са неравномерното разпределение на богатството. Слабости в здравната, образователна и пенсионна система, корупционни проблеми.

- Технологични фактори

България поставя голям акцент върху въпроса за производството на енергия, което може да предложи не само незабавни финансови ползи, но и в дългосрочен план дава конкурентно предимство.

1.3 Социалните и икономически измерения като БВП, заетост

В състава на БВП на България участва земеделския сектор с 4,6%, промишлеността с 28,7%, услугите с 66,7%. През 2008г. темпото на растеж на БВП, подхранван от притока на инвестиционни фондове, остава високо. Но финансовата криза и нейните ефекти върху реалната икономика в края на 2008г. засягат неблагоприятно България, като темпът на растеж на икономическата активност спада до 3,5% на годишна база. Бързо

растящите предприятия в България са 2 986 през 2016 г. и постепенно се увеличават. През 2015 г. те са били 2 838, а през 2014 г. 2 822, показват данни на Евростат. За такива предприятия се приемат компаниите с над 10-процентен годишен ръст на служителите за период от три години и с поне 10 работници, когато този ръст е започнал. Евростат отбелязва, че предприятията с висок растеж имат важна роля и принос към икономическия растеж и заетостта.¹

Еволюцията на макроикономическите показатели в България е следната :

Година	2009	2010	2011	2012	2013
БВП(млрд. €)	33,8	36,0	38,4	39,4	40,5
БВП на глава от нас. в евро	4,466	4,786	5,169	5,400	5,300
Инфлация	2,8	2,4	4,2	2,0	0,9
Безработица	9,1	10,2	11,2	12,5	10,1
ПЧИ(€, млрд.)	2,43	1,2	1,34	1,60	2,29

Източник: Българска народна банка - <http://www.bnb.bg/>, НСИ - <http://www.nsi.bg/bg>

2. ПЧИ в България

Преките чуждестранни инвестиции допринасят значително за икономическия растеж, също така политическата стабилност и риска играят важна роля в решението къде да се инвестира. Истината е, че този начин не само се увеличава делът на инвестиционния капитал, но се отварят нови работни места, въвеждат се нови технологии, продукти и административен капацитет. Забелязва се повишаване на ПЧИ от 2002г. като достига най-голям ръст през 2007г.

2.1 Факторите, стимулиращи ПЧИ у нас, са:

- Използване на нови пазари
- Разширяване на пазара за продуктите на бизнеса;
- Придобиване на опит в източните пазари;
- Постигане на силна конкурентна позиция на тези пазари;
- Намиране на евтина работна ръка;
- Данъчни стимули;

Съгласно Iammarino и Pitelis бариерите, които държавата поставя, са:

- Бюрократичните и административни пречки;
- Ограничената бизнес структура
- Законодателните бариери;

¹ Надежда Бочева, Предприятия с ускорен растеж, София, 2016г., <https://www.investor.bg>

- Общите икономически бариери в страната;
- Нестабилната правна система и високия инвестиционен риск, корупцията;
Не може да се отрече, че размерът на пазара, географската близост, отношението със съседните страни, липсата на местна конкуренция допълнително съблазняват инвеститорите.

От 2007 г. България официално стана член на Европейския съюз и предприема данъчна реформа. За потенциалните инвеститори се появяват много и важни ползи, благодарение на конкурентната бизнес среда и възможностите за инвестиции, които тя предлага. Минималната инвестиция капитал от 1 евро, възстановяването на данъци в рамките на 32 дни, 0% данък в райони с висока безработица, 0% данък върху вътрешно стабилна банкова система, подписването на международни конвенции за двойно данъчно облагане, многократно употреба на дейността на дружеството, ниски осигурителни вноски. Признание на българските тарифи в цяла Европа, двугодишно освобождаване от ДДС за внос на оборудване и одобрени инвестиционни планове, данъчна амортизация за 2 години за закупуване на компютри и ново производствено оборудване и избягване на гръцката данъчна система. По този начин, ние виждаме, че много гръцки компании (и не само) прехвърлят част от своите дейности или понякога дори и седалището на техния бизнес в България, където почвата е по "подходяща" по отношение на нови фирми, с особено внимание сега се използват възможностите, които „страната на миграцията“ предлага като например: ниски разходи за труд, бързо развитие на икономиките, изпълнение на големи проекти, които допринасят за развитието и подобряването на инфраструктурата, евтини суровини, данъчно облагане на държавата, както и на предприятието, и накрая, увеличаването на частното потребление. Също така през последните години се наблюдава прехвърлянето на активи от гръцки граждани и гръцки компании в България с цел да се избегне конфискацията. Към разглежданите досега фактори за инвестиции в България ще добавя, че българските фирми са подходящи за постоянно пребиваване на големи промишлени компании, занаятчийски производства с евтината работна ръка, ниската цена на земята, близкото географско положение с Гърция. Освен това може да се направи внос или износ на различни продукти или услуги в или извън ЕС, дали ще се развива онлайн търговия или ще се създава IT компания, рекламна агенция или Call Center (ICAP) България е перфектното място за това спестявайки много процедурни и маркетингови разходи на фирмите. За създаването на ново дружество са необходими само 2-3 седмици.

2.2 Основни точки на данъчната рамка в България

- Откакто България се присъедини към Европейския съюз (2007 г.), нейните компании не са офшорни
- Фактурите, издадени от български фирми, обикновено се признават във всички страни от Европейския съюз, включително Гърция
- Корпоративния данък е 10%
- Данъчното облагане е 5%

- Има големи годишни амортизационни норми
- Има 20 подписани споразумения за двойно данъчно облагане между България и други страни, включително Гърция.
- Минималната заплата за неквалифициран труд е 510 лв. (в сила от 1/01/2018г.) Средната заплата е около 600-700 лева за 8 часа на ден, 5 дни в седмицата.

2.3 Данъчно облагане

Данъчните декларации се подават до края на третия месец на всяка година. Някои данъчни промени са направени за облагаеми печалби, които не са освободени за данъчни цели, въпреки че са вписани в книгите на дружеството и някои данъчни облекчения. Ограниченията за амортизация, признати от българското данъчно законодателство, са разделени на следните категории: сгради с 4%, механично оборудване 30 или 50%, за автомобили 10%, електронно оборудване 50% и автомобили 25%.

2.4 ДДС и специфичен данък за консумация

ДДС ставките в България са: нормални 20%, намалени 7% (за хотелски услуги от туроператори за пакетни пътувания), нула за износ и вътре общностни доставки като застраховки, здравни услуги. Според българското законодателство за ДДС данъкоплатците трябва да се регистрират, т.е. имат регистрационен номер, ако техният бизнес оборот надхвърля 25 000 евро през предходните 12 месеца. ДДС се подава всеки месец, докато възстановяването на ДДС и електронните копия на декларациите трябва да се подават до 14-ия ден от месеца, следващ този на декларацията. Акцизът се начислява върху алкохола, тютюневите изделия, луксозните автомобили, електричеството, петрола и т.н. От 01/01 кафето и кафе - продуктите са освободени от акциз.

3. Инвестиционна среда на България

Промишлеността, селското стопанство и производството на енергия са от особена важност за икономическото състояние на България. Общия БВП на страната в периода 2009- 2010 е в размер на 64,7 милиарда щатски долара, а България заема 70-ата позиция в световната ранглиста и 47-ия на глава от населението БВП с \$ 12 750. Въпреки това, според номиналната стойност, а не в стойностите на покупателната способност, общият БВП и БВП на глава от населението. възлизат съответно на 64,777 милиарда долара и \$ 10,915. Световните позиции се класират от 70-ото до 73-о и 47-то до 49-то. В заключение, трябва да се отбележи, че индексът на човешкото развитие е (0.777), особено висок за нашата страна. Ето защо България е на 58-о място в списъка на страните с индикатор за човешкото развитие.

Макроикономическите данни на България: Увеличението на паричното предлагане е показано в неотдавнашната банкова статистика до юни 2015 г. с увеличение от 11.5% (на годишна база) в индекса М1, докато индексът М3 е едва 1%. Следващата таблица показва времевия ход на тези показатели.

Графика 1. Индекси на паричното предлагане

Горната графика показва индексите на паричното предлагане с годишна променлива%, където индексът M1 е оранжев, а индексът M3 е жълт.

Източник: БНБ, 2016

Гърция и България подписаха споразумение за избягване на двойното данъчно облагане с данъци върху доходите и имуществото. След влизането на "Капитал контрола" в Гърция се засили още повече интереса на гръцките предприемачи за отваряне на нова фирма и преместване на дейността си в България. Гърция е на трето място в ПЧИ с 3,6млрд. Евро. Хиляди фирми са подали заявления за регистрация в търговските регистри на страната като в периода 2013/2014г. те са се увеличили с 30% до 11500, преди кризата фирмите са около 1500. Доминиращи в момента са в сектори за стъкло и метал, три големи фабрики в София, Пловдив и Нови Пазар, които осигуряват заетост на 40000 души.²

Заклучение

Както в повечето балкански страни, така и в България, нейната икономика остана "назад" през последните години. Ключови фактори за тази ситуация са различните политически конфликти, ограниченото развитие на банковата система, сивата икономика на страната, неурегулирания пазар, корупцията, която съществува в държавата, слабостта на правителството, да поеме политическите разходи за завършване на преструктурирането на производството. Що се отнася до предприемачеството на дадена страна, трябва да се отбележи, че чуждестранните фирми предпочитат отлични макроикономически агрегати (фиксиран валутен курс, ниска инфлация, постоянен растеж), инфраструктура, благоприятен данъчен режим, стабилни институционални и регулаторни фактори, но и благоприятни правителствени политики за да бъдат активни в нея.

² Българската агенция за инвестиции БАИ <http://www.investbg.government.bg/bg/pages/about-82.html>

FEATURES OF DIRECT INTERNATIONAL INVESTMENTS AS A FACTOR OF ECONOMIC GROWTH

Aleksandra Ivanovna Dubovskaya

3rd year student of Bachelor Degree in Economics,

Kazan (Volga Region) Federal University, Russia

Erasmus+ student, „Finance“

D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov

Activities of global TNCs are aimed to attract investments, to transfer new production and management technologies, to stimulate GDP growth, to improve the balance of payments by increasing export earnings or reducing imports. These changes contribute to the strengthening of the country's economy and improve the living standards of the population. An inherent phenomenon in the activities of modern TNCs is the rapid development of investment linkages accompanied by an active diffusion of innovative technologies. Moreover, TNCs are a modern institutional form of internationalization of production, as well as major exporters of FDI.

The investment activities of TNCs include financial planning, meaning the process of evaluating and selecting long-term investments; FDI; investment risk management. Besides aforementioned areas, one of the forms of the TNC investment activities involvement are contract operations. In the literature, they are sometimes called non-equity forms or new forms of investments. Many researchers insist that non-equity forms of activities have become the most typical form of the TNCs and host investment countries relationships. Among the most common forms of activities not related to the ownership of the share capital, should be allocated the lease contracts, franchising, engineering, raw material extraction on the basis of contracts, etc. The main factor in the spread of new investment forms was the policy of developing countries, which provided full or gradual nationalization of TNC assets, strengthening control over their activities. In most developing countries, restricting foreign firms' operations to non-equity forms was seen as a logical conclusion to the policy of crowding out TNCs.

Innovation policies include the development and promotion of R & D, the expansion of technological linkages, the usage of educational incentives, industrial, technological and scientific parks. The increased interest of scientists in these policies, which focuses on technological aspects, can significantly enhance scientific capacity through the technological externalities of FDI. Domestic firms are able to use the results obtained from the absorption of new knowledge. The coordination of FDI policies, combined with the usage of R & D, innovation and regional policy instruments, is seen as a promising area for technological development. In countries with transitional economy, FDI inflows are seen as the sources of funds helping to rebuild national innovation systems with the global knowledge system and information diffusion.

There is a growing possibility that TNC activities abroad may become a source of political, economic, social, legal and institutional conflicts with governments, which in many cases have an impact on inter-state relations. Liberalization of trade and foreign investment, most-favor treatment of foreign companies and the establishment of a single regime for national and international

corporations are increasingly neutralizing some aspects of the emerging contradictions between States and TNCs.

Due to the worsening international situation, there was an increase in the number of "aggressive" and "hostile" mergers and, accordingly, a decrease in "friendly" acquisitions. In case of "aggressive" mergers, TNCs first purchase shares of a foreign company on the stock market and then interact with the General meeting of shareholders. The result of the "aggressive" takeover is a complete change of managers of the absorbing company. In the case of «friendly» acquisitions, agreement is reached between the heads of TNCs and the heads (shareholders) of the takeover company to buy and sell shares. Then the exchange of shares of the company for the shares of TNK takes place. Another option for "friendly" acquisition is one in the form of transfer of a controlling stake in TNCs in a trust management.

Some economists assume that contractual arrangements are a form of capital raising in the destination country. To enter such an agreement, it is necessary to invest capital in fixed assets, brand and technology or workforce. Contractual forms of investment are forms of investment that are not related to equity ownership. These include: construction work with the conclusion of contracts, licensing agreements, subcontracting agreements, extraction of raw materials under contracts and distribution of products, leasing, management assistance contracts, management contracts, franchising and engineering. The subject of such contract operations is a set of services for the preparation or organization of production, as well as services to ensure the sale of products. The usage of contract forms of investment allows you to protect the assets of the company. The disadvantages of this form include the loss of control, the possibility of competitors with inadequate use of the license. The participation of affiliates of TNCs in international operations to attract FDI through the creation of private foreign firms and joint ventures is targeted to increase the degree of company's control.

According to the "Top 50 most innovative companies 2017" (TOP-50 the Most Innovative Companies 2017), published by the Boston consulting group – the international company specializing in management consulting, the leading consultant on business strategy, among the companies included in the top ten, were marked five companies in the field of technology (Apple, Google, Microsoft Corp., Microsoft Corp., Samsung Group.), automakers Tesla, Toyota, BMW and Daimler, as well as the biotechnology company Gilead. As four factors contributing to the success of innovative companies, Boston consulting group experts noted the ability of these companies to provide high-speed innovation development, efficiency improvement of R & d processes, the most efficient use of technology platforms, as well as the systematic study of related markets, which contributes to the competitiveness of the market.

The success of the top 50 most innovative companies is based on the innovative researches and new technologies, which are becoming increasingly important as factors in the development of innovations, as they contribute to the development and creation of new products that give impetus to the development of knowledge-intensive sectors of the economy. The list of leading companies in 2017 included 29 companies from the US, 11 from Europe, 10 from Asia, 3 from China and one from India. There are no Russian companies in the ranking.

Among the leading companies appeared the Chinese Internet company

Tencent, Huawei networking equipment manufacturer and Lenovo personal computer producer, as well as the Indian automaker Tata Motors. The deterioration of the position of the company Facebook, which in the list of the most innovative companies in comparison with the level of 2016, moved from 15th to 33rd place. Japanese company Sony, which took 10th place in the ranking of 2016, didn't hit it in 2017.

An analysis of the top 20 companies that invest in R & D revealed that more than \$ 61.7 billion is invested in R & d. Auto construction ranks 2nd place (43.7 billion dollars). Computers and electronics – \$ 37.9 billion; software – \$ 30.5 billion, and, as preliminary data show, investments in this industry are growing rapidly.

The distinctive trends in the field of innovations, affecting the competitiveness of TNCs, are the greater openness of companies in the framework of inter-firm cooperation in the scientific and technological fields, as well as the transfer of a significant part of research in foreign countries. The scenario when the largest TNCs companies that have innovative product or technology merge smaller ones is seen far more frequent. Parent companies make a critical contribution to TNC innovation.

U.S. TNCs parent companies occupy the 1st place in the world, investing in R & D 52% of all revenues, followed by Germany and Switzerland (13% and 11%, respectively). The speed of the production process becomes an important competitive advantage of TNCs. To accelerate it and rise the pressure on competitors, international companies minimize bureaucratic restrictions and procedures, create cross-functional working groups, reconstruct the structure and organization of production, and introduce new technologies. The technological competitive advantages of TNCs are mostly due to the development of close long-term partnerships with suppliers. Optimization of the supply chain management, in particular the efficient organization of logistics and after-sales services, plays a significant role in ensuring the competitiveness of the TNC production system.

For instance, the high competitiveness of the largest American engineering TNC Caterpillar is based on one of the world's best spare parts supply systems, which ensures delivery of any part within a few hours. The UNCTAD world investment Report 2017 highlights the necessity to reform the international investment management system in order to achieve the sustainable development goals. This includes the adjustment of the investment agreements and the coherence of the international investment and tax policy. According to the report, in 2017 investments in transition economies, which include the countries of South-Eastern Europe and the CIS, decreased by 51% compared to 2016 and amounted to 45 billion dollars. The outflow of investments from Ukraine reached \$ 200 million. On the contrary, the volume of investments in Kazakhstan and Azerbaijan, for example, has increased.

The decline in FDI to Russia amounted to 70% and amounted for \$ 19 billion in 2017, however in 2015 Russia was recognized as the third largest country in the world in terms of FDI, counting for \$ 79 billion. Assessment of the main economic, political, and determining business environment and factors stimulating and constraining the inflow of FDI in Eastern Europe are costs in labor, macroeconomic stability, currency convertibility, the proximity of the investor. Among the limiting factors for FDI inflows are market size, natural resources, infrastructure, legal stability, the image of the country, and financial incentives.

Most economic and political factors should be improved to increase FDI inflows.

Thus, in transforming economy, the period of economic reforms is limited by a time lag. The prerequisites for economic growth can be enhanced through the process of knowledge-based technologies creating intensification, improving their use resulting from benefits of international capital flows: attracting FDI, increasing the efficiency of investment, preparation of an investment program that determines priority sectors of investment. The allocation of investment sectors depends on their level of development, importance for the national economy, and regional destination that will contribute to improving the investment climate in the country.

Investments in profitable sectors of the economy will stimulate the development of related industries, the creation of additional job opportunities. The systematization of factors determining the competitiveness of large international firms makes it possible to prioritize innovation and dynamic capabilities to adapt TNCs in changeable environments. Among the important advantages of international business development is the achievement of technological leadership through the effective use of global production systems, high quality and meeting the needs of target consumers, as well as the effective use of human capital.

References

1. UNCTAD. World Investment Report 2017. Reforming international governance. United Nations. New York and Geneva, 2017. – Access: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf.
2. Don Clark P., Hihgfill J., De O. Campino J., Rehman S.S. FDI, technology spillovers, growth, and income inequality: a selective survey // Global economy journal. – 2017. – Vol. 14.
3. Eaton J., Kortum S. Technology, trade and growth: a unified framework // European Economic Review. – 2015. – Vol. 48, no. 4-6. – P. 742 – 755.
4. Kathuria V. Productivity spillovers from technology transfer to Indian manufacturing firms // Journal of International Development. – 2016. – Vol. 15, Issue 3. – PP. 343 – 369.
5. Grosse R., Trevino L.J. New institutional economics and FDI location in Central and Eastern Europe // Management International Review. –2015. – Vol. 48, no. 2. – PP. 123–145.
6. 50 Most Innovative Companies // FORTUNE. – Access: <http://fortune.com/2017/12/02/50-mostinnovative-companies/>
7. The Global Innovation 1000: Top 20 R&D Spenders 2007-2017 // STRATEGY.–Access: <http://www.strategyand.pwc.com/global/home/what-we-think/innovation1000/top-20-rd-spenders-2017>.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ

Християна Милкова Венелинова

3 курс, специалност „Международни икономически отношения“

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Инвестициите като понятие произхождат от латинската дума “investitio”, което означава „влагам”. Инвестициите са финансови, имуществени и интелектуални вложения на средства в определени обекти, за продължителен период от време с цел нарастване на доходите, разширяване капитала на вложителите и други положителни резултати. Те са един от основните фактори за икономически растеж в една икономика. Чрез тях се създават условия за разширяване и усъвършенстване на производството, създава се материална и финансова основа за стопанска дейност. Основно могат да се разделят на преки и портфейлни инвестиции.

Преките чуждестранни инвестиции са инвестиции, създаващи дългосрочни взаимоотношения и отразяват интереса на физическо или юридическо лице, резидент на една икономика в предприятие, резидент на друга икономика, различна от тяхната национална. Инвестицията може да бъде направена чрез закупуване на вече съществуващо или построяване на ново предприятие в страната, към която са насочени инвестициите.

Портфейлните инвестиции са вложения в чуждестранни дялови или дългови ценни книжа с цел реализиране на печалба. Портфейлните инвеститори, за разлика от преките, не се стремят и не придобиват право на управление и контрол върху дейността на организацията - емитент. Дяловото участие в капитала на издателя в размер на 10 процента е възприето за границата, под която инвестицията се счита за портфейлна.

1. Преки чуждестранни инвестиции в България

Международната инвестиционна позиция (МИП) на България, която показва стойността и композицията на външните активи и пасиви¹, се подобрява през последните години по данни на Българската Народна Банка към 2017 година. След спада през 2014 година се наблюдава устойчив растеж на инвестициите в България, като за следващите три години (2015/16/17) МИП намалява своята отрицателна стойност с 11 738,7 млн. евро и една от причините за това е, че се увеличава запасът на преки и портфейлни инвестиции на българи в чужбина.

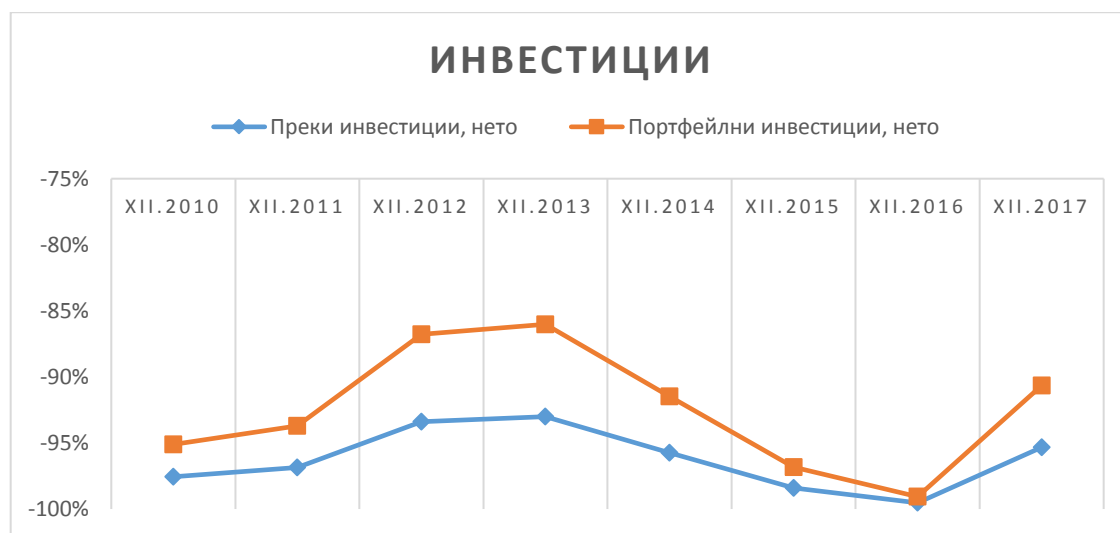
Към дадения момент стойността на международната инвестиционна позиция все още е отрицателна и средно за 2010-2017 година възлиза на -29 390 млн. евро, но с увеличението на резервите на централната банка, се наблюдава покачване.

¹ <https://www.investor.bg/biudjet-i-finansi/333/a/prekite-i-portfeilni-investicii-na-bylgari-v-chujbina-prodyljavat-da-rastat-242208/>

Стойността на МИП не трябва да се гледа сама по себе си, тъй като нейната структура е по-важна. Преките и портфейлни инвестиции в България започват да спадат през 2013 година, като през 2016 достигат най-ниската си точка за разглеждания период, след което нарастват през 2017. Данните са показани на следващите фигури.

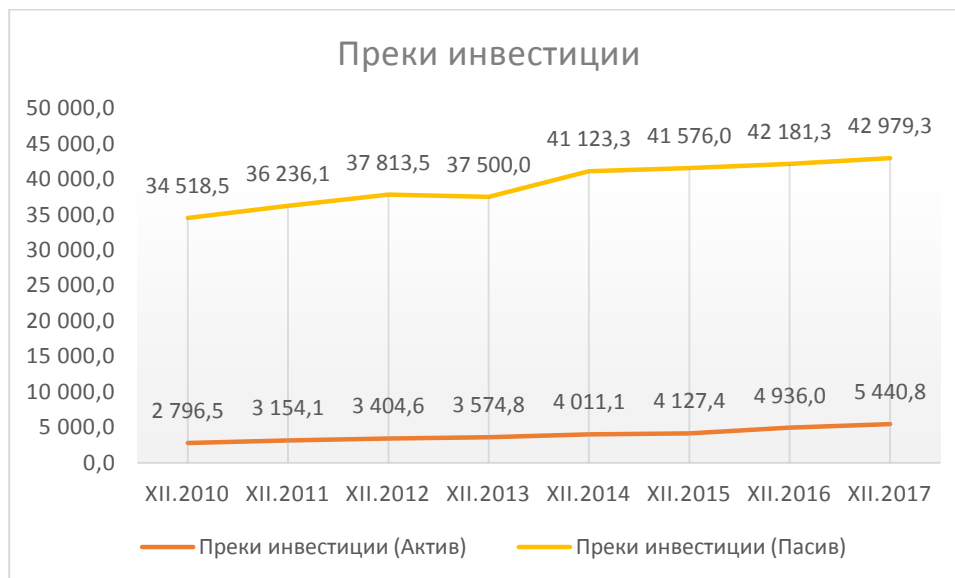
Фигура 1. Международна инвестиционна позиция на България (2010-2017) в млн. евро²

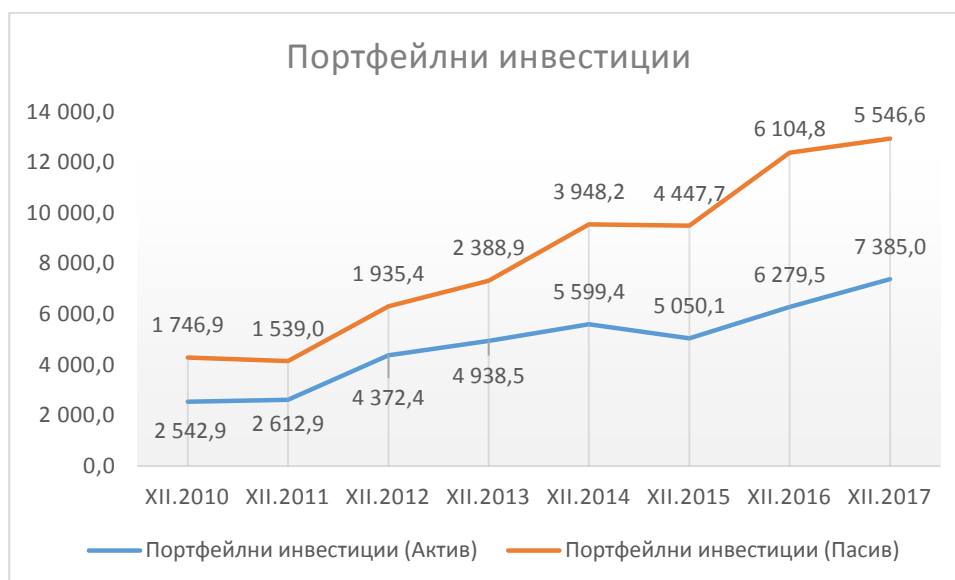
Фигура 2. Преки и портфейлни инвестиции по години

Преките инвестиции нарастват както в актива, така и в пасива на баланса на страната. За 2017 година инвестициите в актива са 5 440,8 млн. евро, съответно в пасива – 42 979,3 млн. евро. Разликата между двете страни е 37 538,5 млн. евро в полза на пасивната страна, което показва, че инвестициите, направени от нерезиденти са по-малко в сравнение с тези на българи зад граница. При портфейлните инвестиции обаче се наблюдава обратната ситуация. Пасивната страна възлиза на 5 546,6 млн. евро, а активната – 7 385 млн. евро, което е с 1 838,4 млн. евро повече.

² <http://www.bnb.bg/Statistics/StExternalSector/StInternationalInvestmentPosition/index.htm>

Фигура 3. Преки инвестиции по години в актива и пасива на баланса

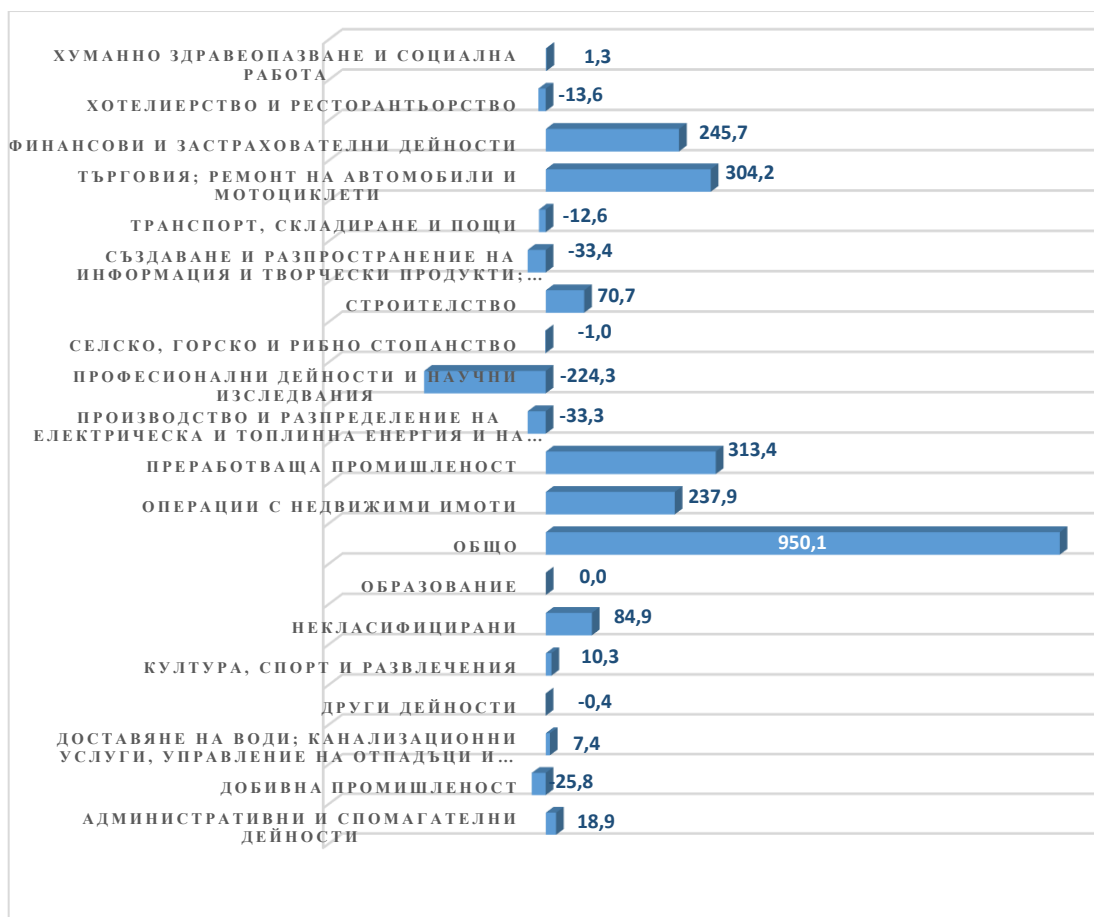

Фигура 4. Портфейлни инвестиции по години в актива и пасива на баланса

На първо място сред чуждестранните инвеститори за период от 10 години до сега се нарежда Холандия (с над 6 млрд. евро), следвана от Австрия (с близо 3 млрд. евро), Германия (с над 2 млрд. евро) и Гърция (с 1,9 млрд. евро).³

През последните години устойчиво се увеличава делът на вложенията в сектори на икономиката с висока добавена стойност. През 2017 г. инвестициите в преработващата промишленост са с най-голям дял, следвани от търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, финансови и застрахователни дейности и операции с недвижими имоти.

³ По данни от международната конференция „IT Hub Connect 2018“

Фигура 5. Поток на преките чуждестранни инвестиции по икономически отрасъл - годишни данни (млн. евро)⁴

2. Възможности за развитие чрез ПЧИ в България

❖ *Инвестиции в човешки капитал*

Инвестициите в човешки капитал са основен компонент за увеличаване на продуктивността и ефективността на икономиката, водейки до икономически растеж. Те са единственият начин за намаляване на безработицата, както и (особено сред развитите общества) доходите на обучените индивиди са в десетки пъти по-големи от тези на необучените такива.⁵ Както става ясно от горната фигура, инвестициите в образование, а оттам и в професионални дейности и научни изследвания заемат много малък дял от общите инвестиции. Инвестирайки в подобряване качеството на образованието ще спечелим повече специалисти в области, които в момента изпитват глад за висококвалифицирани кадри. Един от проблемите тук е, че много студенти избират специалности като бизнес и финанси, от които пазара на труда вече е преситен, а сравнително малко завършват технически такива, на които в действителност са нужни.

⁴ <http://www.bnb.bg/Statistics/StExternalSector/StDirectInvestments/StDIBulgaria/index.htm>

⁵ <http://www.yambiz.com/lllnet/index.php/bg/publication-bg/122-invest-people-bg>

❖ *Инвестиции в сектори с висока добавена стойност*

Инвестициите в сектори с висока добавена стойност като нови технологии, нови продукти, преработващата промишленост и производство на компоненти за автомобилната индустрия биха позволили на страната ни да изнася повече продукция на международните пазари. Инвестициите в такива сектори биха позволили на експортните фирми да започнат да изнасят все повече продукти на преработвателната промишленост, вместо да разчитат само на непреработените суровини. В същото време нарастващият износ на български стоки се осъществява в обстановка на глобално падащи цени.

По-големият износ означава и повече работни места, по-високи заплати заради необходимостта от по-голяма квалификация, както и по-голяма устойчивост на растежа.

❖ *Инвестиции в туризъм*

България има огромен потенциал да развива различни видове масов и специализиран туризъм и предлага отлични условия за инвестиции в сектора. Страната ни става все по-притегателно място за инвестиции в туризма заради финансовата стабилност на държавата и нормативната база, насърчаваща големите инвеститори. Сред предимствата на България са също 10% ставка на корпоративния данък и 10% данък общ доход, политическата стабилност, ръст на БВП от 3.4% за 2016 г. (пето място в ЕС) и второ най-ниско съотношение държавен дълг/БВП в рамките на Съюза. България е известна и с най-бързия интернет в Европа.⁶

Заклучение

България би имала потенциал да привлече чуждестранни инвестиции най-вече когато обърне по-голямо внимание на факторите, които пречат това да се случи. Високото ниво на корупция, тромавата бюрокрация, лошата инфраструктура са част от нещата, които отблъскват инвеститорите от нашата страна. Политическата нестабилност и честата смяна на правителства, която наблюдавахме последните години също оказва своята отрицателна роля за това. Едно от най-важните неща, което страната ни, в лицето на управляващата власт, трябва да постигне, е да задържи младите и квалифицирани хора в пределите на държавата. Бъдещето е за младите, знаещи, можещи и пълни с нови идеи хора. Точно такива хора са нужни на страната ни за да се развива добре и да просперира.

Използвани източници

http://3e-news.net/технологии/it-hub-connect-2018-над-29-млрд-евро-чуждестранните-инвестиции-за-последните-десет-години_60199

<http://www.bnb.bg/index.htm>

<https://www.dnes.bg/notifikacii/2018/03/27/za-10-g-u-nas-sa-vlezli-29-mlrd-chujdi-investicii.371968>

⁶ Николина Ангелкова - инвестиционен форум на международното туристическо изложение WTM в Лондон.

<https://www.investor.bg/biudjet-i-finansi/333/a/prekite-i-portfeilni-investicii-na-bylgari-v-chujbina-prodyljavat-da-rastat-242208/>
<http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/novini/ministur-angelkova-bulgariya-e-otlichno-myasto-za-investicii-v-turizma-sus>
<https://www.mi.government.bg/bg/news/chujdestrannite-investicii-v-balgariya-nadhvarlyat-29-mlrd-evro-za-poslednite-deset-godini-3409.html>
<http://pods-bg.org/wp-content/uploads/2014/09/Възможности-за-насърчаване-на-ПЧИ-в-България.pdf>
<http://isic.bg/upload/news-imgs/SHristov.pdf>
<http://konkursi.unwe.bg/documents/98avtoreferat%20%20Diana%20Marinova.pdf>

ИНВЕСТИЦИОНЕН КЛИМАТ В БЪЛГАРИЯ

Костадинка Петрова Шуманова

3 курс, специалност „Международни икономически отношения“

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Въведение

Едва ли можем да намерим страна в Света, която да не се нуждае от пряко положително въздействие върху заетостта, производството, износа и накрая, но не на последно място - доходите. Тъй като ПЧИ по своята същност са източник на растеж и всички страни се стремят да ги привличат, особено важно е да подобрят инвестиционния си климат.

1. Инвестиционен климат - характеристика

Определение за инвестиционен климат:

Инвестиционният климат се отнася до икономическите и финансовите условия в дадена страна. Той изразява степента на доверие между партньорите, която влияе върху равнището на инвестициите в дадена икономика.

За да разясним определението, първо да обясним какво са инвестициите.

Инвестицията е дългосрочно влагане на парични средства или капитал за придобиване на финансови инструменти или други активи с цел да се постигнат печелившо възвръщане във формата на лихва, друг доход или повишаване на стойността на инструмента. Свързана е със спестяването и се различава от потреблението. Включва се в много области на икономиката, като бизнес управлението и финансите независимо дали за домакинства, фирми или правителства.

На второ място – кои са партньорите в инвестиционния процес :

- 1) Бизнес сектора
- 2) Публичен сектор

Партньорството между държавата и бизнеса са споразумения между обществения сектор и организации в частния сектор с цел изграждане на публична инфраструктура и други сгради и съоръжения, изграждане на предприятия или инвестиране в съществуващи такива и представянето на съответните услуги. В тези споразумения се разпределят инвестициите, отговорността, риска и ползите от това сътрудничество между партньори. Предимства на тези видове сътрудничества:

1. При изграждане на даден обект в значителна степен се намаляват разходите , свързани с реализирането на проекта
2. Разпределя се риска
3. Подобрява се качеството на предлаганата услуга или по-добро техническо изпълнение на проекта
4. Подобрява се публичния мениджмънт

Фактори при формирането на инвестиционен климат:

Важен фактор за формирането на инвестиционния климат е осигуряването на гаранции за инвеститорите. Разработване на подходяща правна рамка. Ефективна държавна инвестиционна политика.

Макроикономическата обстановка също е важен фактор - корпоративните данъци да са на ниско ниво, бремето на трудовото законодателство да е приемливо, а достъпът до финансиране да се подобри значително. Други фактори са: природни дадености; работна сила; политическа стабилност; задоволително ниво на административно обслужване и прозрачност; размер на вътрешния пазар; отдалеченост на държавата от целевите пазари; наличието на системата от стимули за инвеститорите; защита на правата на собственост и осигуряване на равни условия за всички стопански агенти пред закона и легитимно установените правила; степента на риска.

2. Инвестиционен климат – роля

Въздействието на преките чуждестранни инвестиции върху икономиката и отделните предприятия е една от темите, които се изследват в областта на международната икономика. Когато се разглеждат инвестициите в икономиката в повечето случаи се отчита положителният ефект, който те имат за нейното развитие, както и при някои сектори. Повишаването на конкурентоспособността и ефективността на производството на приемащата държава също зависят от влизането на ПЧИ.

Увеличаването на ПЧИ, вкл. и инвестициите на “зелено”, позволява да се финансират нарастващите дефицити в текущата сметка на платежния баланс. Подобряването на конкурентоспособността и развитието на експортно-ориентирани отрасли зависи от привличането на ПЧИ в дейности с висока стойност на производството и във високотехнологични производства, изискващи прецизни инженерни умения.

Повишаването на ефективността на икономиката с помощта на качествени ПЧИ може да се очаква само когато в страните има стратегия за развитие на инвестиционния климат в областта на високотехнологични отрасли, свързани с информационната и комуникационната технологии.

Ролята на инвестиционния климат в икономиката на дадена страна е от голямо значение. Чрез него се привличат ПЧИ, които значително подобряват нейното ниво на развитие.

Таблица 1. Най-подходящите за инвестиране страни

Държава	Причина
1. Филипините	През следващите години се очаква страната да получи големи инвестиции от страни, които се стремят да използват трудовия ресурс в развиващите се нации.
2. Индонезия	Усилията по подобряване на политиката, съчетани с икономическите резултати на страната, вероятно ще продължат да привличат инвеститори.
3. Полша	Инвеститорите откриват сигурно убежище там. Икономиката и е сходна с германската. Страната е домакин на големи производители като Volkswagen и други автомобилни производства. Правителството приветства високотехнологичните производства и им предоставя редица привилегии.
4. Малайзия	Висококвалифицираната работна сила, съчетана с правителство, отворено към бизнеса я прави привлекателна за инвестиране страна.
5. Сингапур	На бизнеса се предлагат различни стимули като оптимизация на земеползването и технологични иновации

Забележка: Данните са от проучвания на Обединените нации. Източник:

www.usnews.com

Световен инвестиционен климат

За преките инвеститори това се определя главно от перспективите за растеж на световната икономика, както и от портфейлните инвеститори и кредиторите, преди всичко от перспективите на световния капиталов пазар.

3. Инвестиционен климат в България

Инвестиционният климат в България е благоприятен от много гледни точки. Страната разполага с надеждни източници на финансиране, като лихвите по кредитите за големите корпоративни клиенти е под 2%. Друг плюс е политическата и бизнес стабилност: Членство в ЕС, НАТО и СТО; Членство във Валутния борд; Нисък бюджетен дефицит и правителствен дълг.

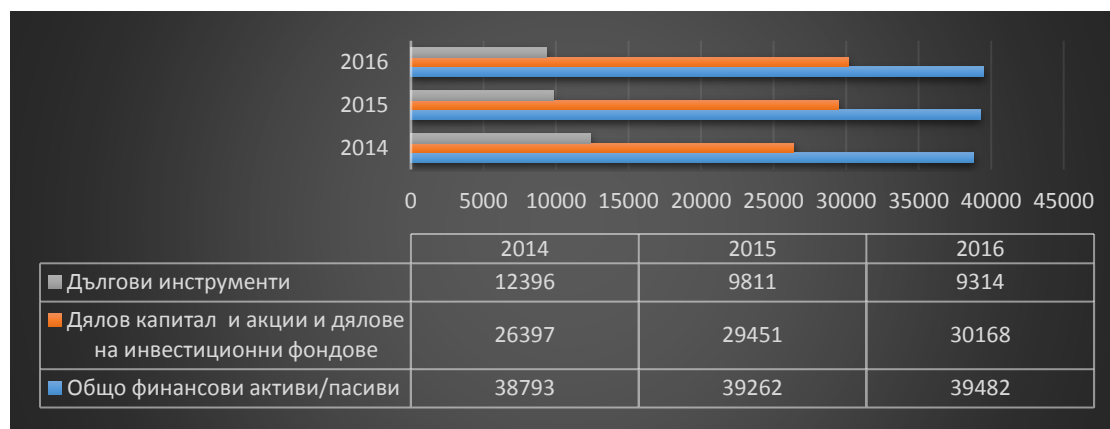
Конкурентна цена за правене на бизнес: 10% Корпоративен и частен данък; 0% корпоративен данък в зони с висока безработица; Конкуренти наеми за офиси и ниски цени на комунални услуги.

Стратегическа географска позиция и достъп до пазари: Европейски съюз; Русия; Турция

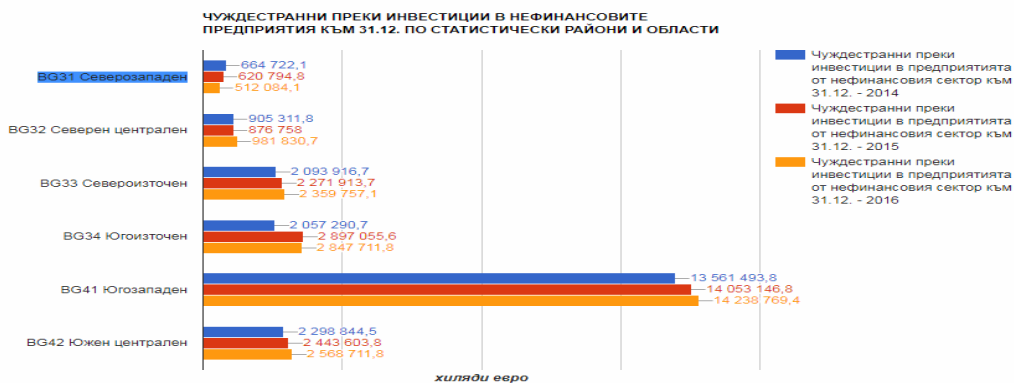
Правителствени насърчителни мерки: Ниско здравно осигуряване; Данъчни облаги; Облаги за професионално образование. Международни спогодби – България има подписани действащи международни спогодби за избягване на двойно данъчно облагане;

Добро съотношение цена – качество на основните производствени фактори; Образована и квалифицирана работна ръка: Конкурентна цена на труда; Високо квалифицирана, многоезична работна ръка; 51 акредитирани висши училища.

България има и отлична комуникационната инфраструктура и интернет обезпеченост, което е доста важно в днешно време на фона на засилващата се дигитализация на икономиката. Като недостатъци, обаче, могат да бъдат посочени високите нива на корупция в страната, голяма бюрокрация (технологично време за получаване на разрешителни, присъединяване към ВИК и Ел. мрежите) , лоша транспортна инфраструктура в повечето райони, в последните години бизнеса докладва оплаквания от липса на висококвалифицирани кадри, поради изтичането им в чужбина.

Графика 1. Размер на преките чуждестранни инвестиции по вид инвестиция - годишни данни (млн. евро). Източник: <http://www.bnb.bg>

Графика 2. Източник: <http://www.infostat.bg>

България се класира на 32-ра позиция от топ 40 държави, в които е инвестиран най-голям обем трансгранични капитали през изминалата година. Ударното навлизане на южноафриканските фондове на българския пазар за бизнес имоти през 2017 г. е основната причина за тези резултати.

К | ТОП 40 ДЪРЖАВИ ОБЕКТ НА ТРАНСГРАНИЧНИ ИНВЕСТИЦИИ

(класацията е за 2017 г. и данните не обхващат инвестициите в земя)

Позиция	Държава
1	САЩ
2	Великобритания
3	Германия
...	...
29	Румъния
30	Нова Зеландия
31	Бразилия
32	БЪЛГАРИЯ
33	Малайзия
34	Русия
35	Индонезия
...	...

Източник: Cushman & Wakefield, RCA

Страната ни отбелязва най-голямо годишно изменение на обема инвестиции в недвижими имоти в сравнение с още 60 държави от цял свят.

К | ТОП 10 ГОДИШЕН РЪСТ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В ИМОТИ

(в млн. евро)

Държава	Инвестиционен обем 2016	Инвестиционен обем 2017	Годишно изменение
Аржентина	148	275	86%
Турция	186	325	75%
България	339	856	153%
Индонезия	475	887	87%
Виетнам	710	1381	94%
Румъния	766	1260	65%
Бразилия	1109	1955	76%
Малайзия	1981	3553	79%
Хонг Конг	26162	39935	53%

Източник: Cushman&Wakefield

Заклучение

Инвестиционният климат е важна част от икономическия растеж на дадена държава.

Привлекателният инвестиционен климат в някои страни, включително и България, създава благоприятни условия за привличане на ПЧИ. Това от своя страна позволява финансирането на икономиката и подобряване на благосъстоянието на населението и.

Използвани източници:

- <http://ikonomika.dokumentite.com/art/opredeleniq-i-syshnost-na-investiciite/86264>
- http://econ.bg/Инвестиционен-климат-Investment-Climate-_l.d_i.329733.html
- http://econ.bg/Анализи/Анализ-на-международния-инвестиционен-климат-и-на-възможностите-на-България-за-привличане-на-_l.a_i.117410_at.4.html
- <http://www1.znam.bg/zmonres/edu/svqt%20i%20li4nost/razdel4/urok1/text4.html>
- http://inews.bg/България-е-сред-лидерите-в-Европа-по-инвестиционен-климат_l.a_i.401432.html
- <http://www.investbg.government.bg>
- https://www.capital.bg/biznes/imoti/2018/03/19/3147877_bulgariia_e_s_nai-goliam_rust_na_investiciite_v_imoti/
- <https://infostat.nsi.bg>
- <http://www.bnb.bg/Statistics/StExternalSector/StDirectInvestments/StDIBulgaria/index.htm>
- <https://www.economic.bg/bg/news/8/naj-dobrite-darzhavi-za-2017-g.html>
- <https://www.usnews.com/news/best-countries/best-invest-in?slide=3>
- <https://news.bg/about/investitsionen-klimat>
- http://uacg.bg/filebank/att_5866.pdf
- <http://www.bg-ikonomika.com/2012/09/41.html>
- <http://www.bg-ikonomika.com/2012/09/43.html>
- <http://pods-bg.org>
- https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=12
- http://uacg.bg/filebank/att_5866.pdf
- <http://adsprotect.ru/student/fin-m/investicionnyy-klimat.html>
- <http://eprints.nbu.bg/2555/1/NBU%20corpate%20finance.pdf>
- ftp://ftp.repec.org/opt/ReDIF/RePEc/bas/ecchap/CH_4_Balkanska.pdf
- <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0454:FIN:BG:PDF>

МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ – ФАКТОРИ, ФОРМИ НА ПРОЯВЛЕНИЕ, ТЕНДЕНЦИИ

Наташа Михайлова Николова

4 курс, специалност „Международни икономически отношения“

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Инвестициите като понятие произхождат от латинската дума “investitio”, което означава „влагам“. Те са финансови, имуществени и интелектуални вложения на средства в определени обекти, за продължителен период от време с цел нарастване на доходите, разширяване капитала на вложителите и други положителни резултати. В основата на инвестициите са финансови средства за по – продължителен период от време за нарастване на доходите след определен период. Инвестициите в публичния сектор не се подчиняват на правилото за получаване на максимален доход и възвръщаемост. Инвестиционната дейност представлява самото влягане на средствата и осъществяване на практически действия за нарастване на доходите, капитала или друг полезен ефект.

Основни видове чуждестранни инвестиции са преки и портфейлни.

1. Преки инвестиции

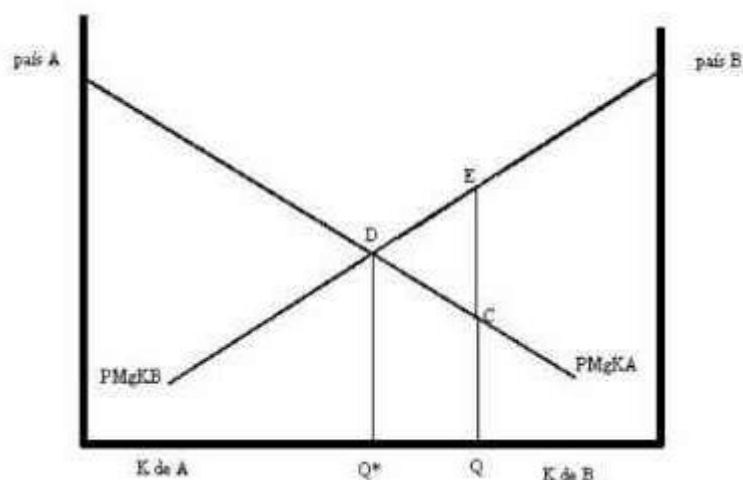
Преките чуждестранни инвестиции са капитал внесен от чуждестранни инвеститори, физически или юридически лица, в местни фирми или предприятия за придобиване на акции, дялове или квоти на пазара на ценни книжа с намерение за постоянство.

Нейните по-общи форми са: вносът на свободно конвертируеми валути за инвестиции в национална валута, като създаването на дружество или като пряко участие в управлението на дружество или придобиване на права, акции или други блага; внос на машини, оборудване или други материални или материални стоки, допринесли за капитала на дружеството като невъзстановим внос - внос на свободно конвертируема валута за инвестиции в национална валута, предназначени за закупуване на недвижим имот за собствено пребиваване или жилище на длъжностни лица или офиси на чуждестранни юридически лица.

Добре ориентирани чуждестранни инвестиции могат да бъдат синоним на благополучие и развитие.

В тази аналитична рамка потоците от чуждестранни инвестиции се обясняват с разликите в пределната производителност на капитала между отделните страни. Теоретично, в регионите, където капиталът е по-висок, пределната производителност е по-ниска от тази, в която е по-оскъдна. Да предположим, че две държави: А и В. Страна А има изобилие на капитал, но има ниска пределна производителност, докато страната В има недостиг на капитал, но нейната пределна производителност е висока. Тогава страна А има стимул да инвестира в страна В, което води до увеличение на продукцията в държава В и до намаляване на продукта в страна А, а

движението на капитала, продължава да е равно на пределната производителност в двете страни.

Графика 1.

Първоначалното положение на предишния пример е представено от точка Q, страната A, която има повече капитал, но неговата пределна производителност е по-ниска, така че има стимул да инвестира в страна B, където маргиналната производителност е по-висока. Ситуацията продължава до равни маргинални производителности в Q^* . Продуктът на страна A се редуцира в $Q^* QCD$, докато този на B нараства в $Q^* QDE$, получавайки нетна полза.

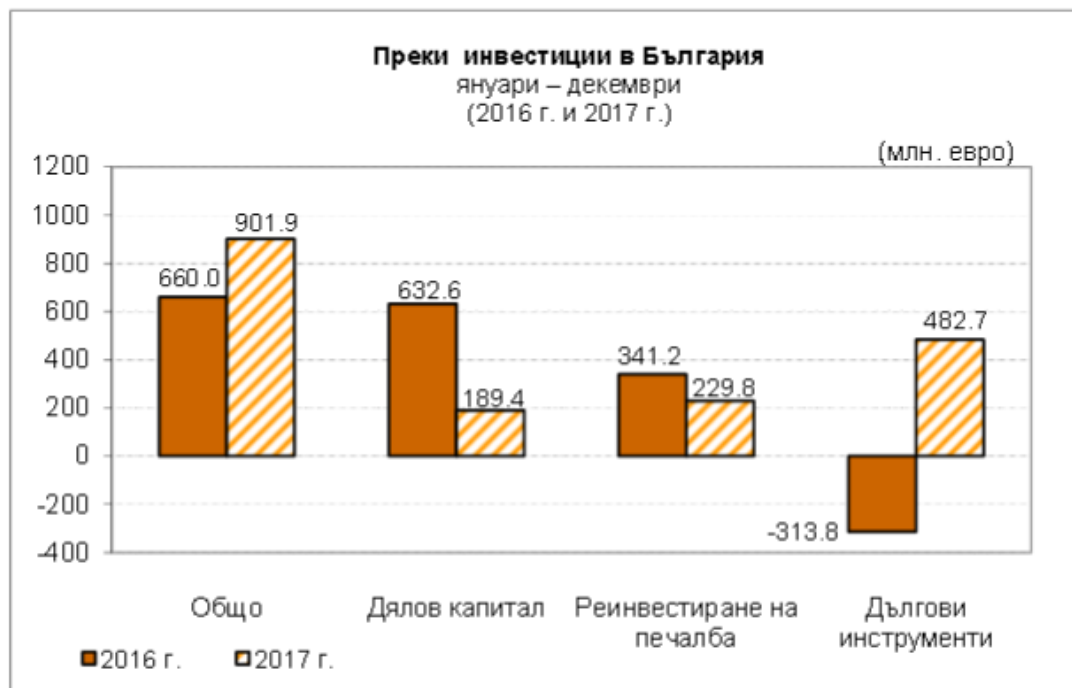
Чуждестранните инвестиции не са само капитал, течащ по света, мотивирани единствено от колебанията в търсенето и предлагането на глобалния капиталов пазар. Тази теория се предшества с включването на нови елементи, за да стане по-реалистична: коригирана спрямо риска на производителност, интернационализация на тарифите и данъците, относителни цени, колебания в обменния курс, разходи за труд и политически фактори.

От една страна, съществуват вътрешни детерминанти в компаниите, които ги мотивират да направят тази инвестиция: диверсификация на риска чрез увеличаване на броя на пазарите, където те работят, ограничения на местния пазар и наличие на предимства на собствеността, които им позволяват да компенсират риска за действие на непознат пазар. От друга страна, съществуват и други елементи, които компаниите вземат предвид по време на извършването на инвестицията, тъй като ползите ще зависят до голяма степен от условията, предлагани от държавата получател: размер на вътрешния пазар, подходящо законодателство, разпоредба на ресурсите, географското местоположение и социално-икономическите условия.

В крайна сметка, чуждестранните инвестиции, не се възраздат само от въз основата на капитал в инвестиращата страна; това по-скоро е търсенето на по-голяма печалба, което я придвижва, за да се установи извън нейните граници.

Преките чуждестранни инвестиции, които влязоха в българската икономика през миналата година, отбелязаха 36,7% годишен ръст и достигнаха 901,9 млн. евро. Според предварителните данни на Българската народна банка (БНБ) увеличението е с 241,9 млн. евро.

В централната банка изчислиха още, че през декември 2017 г. инвестициите намаляват с 12,1 млн. евро, докато през последния месец на 2016 г. спадът беше с 245,2 млн. евро.

Графика 2.

2. Портфейлните инвестиции

Портфейлните инвестиции, са свързани със закупуването на ценни книжа и при тях целта е получаване на капиталова печалба - от дивиденди или от покачване цената на акция. Поради това тези инвестиции се насочват към онези пазари и компании, които обещаваат най-голяма възвращаемост при отчитане на съответния инвестиционен риск. Инвестициите се правят на основата на анализ на финансовите резултати на фирмата, пазарния дял, възможностите за развитие и увеличаване на продажбите, способността на мениджърския ѝ екип, секторния и макроикономическия анализ и т.н. Инвеститорът обикновено разделя средствата си и ги влага в няколко предприятия с цел намаляване на риска от загуба на вложените средства, като делът във всяко от тях е миноритарен. Така той създава портфейл от ценни книжа. В него може да има не само акции, но и други финансови инструменти - държавни или корпоративни облигации, финансови деривати, валута и др. Според прието от Българската народна банка разделение на видовете инвестиции портфейлни са тези, при които се притежава до 10% от капитала на дадено дружество, а всичко над този процент се приема за пряка инвестиция. От чисто статистическа гледна точка портфейлните инвестиции заедно с преките са част от финансовата

сметка на платежния баланс на страната. Освен от съществуването на привлекателни компании, навлизането на портфейлните инвестиции в една икономика зависи от макроикономическите прогнози, инфраструктурата на пазара и законовата защита на портфейлните инвеститори.

Използвани източници (References)

<https://www.bg-ikonomika.com/2012/09/41.html>

<https://www.investor.bg/biudjet-i-finansi/333/a/chujdite-investicii-v-bylgariia-se-velichiha-s-37-prez-2017-g-256064/>

https://www.capital.bg/biznes/finansi/2000/04/28/255493_portfeilni_investicii/

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ
МЕЖДУНАРОДЕН ТУРИЗЪМ

ОПТИМИЗАЦИЯ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС ЧРЕЗ ИНТЕРНЕТ

Вилиана Георгиева Владимирова
3 курс, специалност „Международни икономически отношения“
Стопанска академия „Д.А. Ценов“ – Свищов

Въведение

Съвременната икономика, както и нейните участници са свързани с много на брой динамични процеси. Виждаме все по-засилващите се процеси по либерализация, а дори и глобализация на пазари, икономически сектори, капиталови потоци и на практика целият свят. За една от основните причини заради, които се случва това се смята бързото развитие, през последните години, на Интернет и информационните и комуникационни технологии.

Интернет навлиза все повече във всички аспекти от живота на хората, както и в различните икономически сектори, част от които е и туристическия бизнес. Тъй като той е много зависим от това до каква степен осигурява информация и лесен и удобен достъп до нея, туристическия сектор е много силно повлиян и свързан с тези процеси. Също така туристическата индустрия пък е една от най-бързо разрастващите се бизнес сфери днес, което я прави много важна за увеличаване на приходите и икономическия растеж в много страни по света.

От това, което казахме до тук става ясно, че разглежданата тема може да се определи като актуална и основната цел на доклада е да разгледа връзката между развитието на електронния бизнес и туризма, как Интернет влияе върху конкурентоспособността на туристическите фирми и какви са скорошните тенденции в сферата. Това, което можем да кажем е, че Интернет оказва голямо, положително влияние върху туристическия сектор и е инструмент за оптимизацията му.

1. Значение на електронния бизнес за туристическия сектор

Развитието на ИКТ секторът и туристическия бизнес са свързани от около четири десетилетия назад. След като са се появили Глобалните Дистрибуционни Системи и Компютърните Системи за Резервации през 70-те години на XX век, както и Интернет в края на 90-те години, оперативните и стратегически действия в сферата на туризма са се променили значително. В началото, туристическата индустрия се насочва към употребата на компютъризираните системи, с цел по-качественото усвояване на информацията и управление на дистрибуцията. Днес, ИКТ и Интернет се прилагат на оперативно, структурно, стратегическо и маркегингово ниво, осигурявайки глобално взаимодействие между доставчици, посредници (B2B, C2C) и клиенти (B2C, B2G) в сферата на туризма. (Електронна Търговия, 2017) Всичко това създава една нова среда в туристическата индустрия, т. нар. „Е-туризъм“ (електронен туризъм).

Основната връзка между Интернет и туристическия бизнес се състои в информационната осигуреност. Уеб пространството осигурява огромни

количества от информация, както и почти неограничени възможности за комуникация по света, а туристическия сектор е именно информационно базиран бизнес, от гледна точка на факта, че основната част от предлаганите туристически продукти са на практика под формата на услуги. За разлика от търговията с материални продукти, където купувачите могат да ги разгледат, докоснат, помиришат и т.н., при туризма е необходимо да се предостави възможно най-много и добре подредена информация относно предлагания продукт. Именно Интернет осигурява тази възможност чрез рекламни сайтове на туристически агенции и дестинации, хотели и места за настаняване, транспортни компании (чрез които да се осъществи пътуването до дадена дестинация) и др.

Предлаганите, в Интернет, възможности не са ограничени само до предоставянето на информация относно обявените за продажба продукти на потребителите. В съвременния бизнес туристическите компании използват мрежата още за:

- уеб-маркетинг (дигитален маркетинг, или е-маркетинг);
- извършване на самата покупко-продажба както чрез посредник, така и директно към крайния потребител;
- осигуряване на допълнителни услуги след закупуването на продукта;
- предоставяне на важната за всеки съвременен бизнес, обратна връзка, например с онлайн анкети, юзър-форуми и др.

Както се вижда от написаното по-горе, може да се открие ясно изразена връзка и влияние на е-бизнеса върху международния туризъм. Влиянието може да бъде определено като положително, тъй като с развитието на комуникационните технологии се увеличават вариантите за включването им в туристическия бизнес, което пък води до цялостно развитие и растеж в туристическия сектор.

Има и случаи в туристическия бизнес, където може да се забележи отрицателно влияние в резултат на употребата на уеб-базирани модели. Като пример за това можем да посочим дискутираният проблем за това „ще изяде ли Интернет бизнеса на тур операторите“ (БНР Портал, 2016), където има твърдения, че е-туризма изземва функциите на тур операторите (опериращи офлайн) и ги измества от пазара. Този отрицателен ефект обаче е по-скоро частен случай, засягащ само представителите на този тип дейност от туристическия бизнес и реално не може да се говори за негативно влияние върху цялата индустрия. В същност през последните години има все по-голямо развитие на е-туризма и в резултат на това - увеличаване на пазарите и оптимизиране на бизнеса в сферата.

2. Интернет като конкурентно предимство в туристическия бизнес

С развитието на туристическия сектор, а също и интензивното навлизане на ИКТ и Интернет все повече в икономиката, на фирмите, които оперират в тази среда им се налага да имат по-сериозни конкурентни предимства. Разширяващия се пазар, по-голямото търсене и желанието на много държави да развият все повече туристическата си индустрия, логично водят и до появяването на по-сериозни и повече на брой конкуренти.

Определено Интернет, разгледан като „организационно-икономически”(Краева, В. Горчева, Т. 2009) източник на иновации, дава възможност за създаването на сериозни конкурентни предимства. На фона на съвременните условия, извършването поне на някаква част от туристическия бизнес онлайн е така да се каже задължително условие за фирмите. Това дава големи конкурентни предимства пред фирмите, които оперират офлайн, защото Интернет осигурява много позитивни ефекти както за бизнеса така и за клиентите в сферата.

1) Позитивни ефекти за туристическите фирми:

- Достъп до клиенти (или посредници) в целият свят, при сравнително ниски нива на разходи за това;
- Намаляване на разходите за обработка, съхранение и разпространение на информацията;
- Бизнеса може да работи 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата, без разходи за допълнително работно време;
- Интернет осигурява възможност за въвеждане на иновации и нови бизнес модели;
- Намаляване на разходите за реклама и комуникация;
- По-добро и удобно обслужване на клиентите и възможностите за обратна връзка с тях;
- Намаляват се разходите за дистрибуция, като се ползват онлайн доставки.

И понеже задоволяването на потребителите е приоритет за всички съвременни компании, без значение в кой бранш, можем да кажем, че имаме конкурентни предимства ако е налице добра търговска репутация. Затова от голямо значение са и ползите за клиентите, които можем да имаме чрез Е-туризма.

2) Позитивни ефекти за клиентите:

- Пазаруване (правене на резервации, купуване на билети, ваучери и т.н.) по всяко време и от всяка точка на света;
- Голям избор за покупка от многото налични в мрежата търговци, продукти, избор на начин на плащане;
- Възможност за сравняване на цени и оферти от различните фирми и закупуване на най-изгодната оферта;
- Съществуват онлайн търгове, където можем да купим даден продукт при възможно най-ниска цена.

Всички посочени фактори можем да определим за конкурентни предимства, даващи значително преимущество на онлайн опериращите фирми, ако ги сравним с тези, които не се възползват от Интернет. Разбира се не трябва да казваме, че Интернет е абсолютно и универсално решение за всички проблеми пред фирмите от туристическия сектор.

Освен много ползи които носи, има и някои ограничения, които все още създават трудности на някои компании в опита им прилагат уеб технологиите в бизнеса. Един от най-големите проблеми е липсата на утвърдени, универсални стандарти за качество, сигурност и надеждност в мрежата, които да са еднакви за целия свят. Все още има места по света, където Интернет не е напълно достъпен или надежден, както и хора които нямат доверие на онлайн пазаруването и плащането в мрежата.

Въпреки това и въпреки, разходите които трябва да се правят за Интернет иновации, инвестициите в уеб-базирани модели все пак са добрият избор, защото водят до осигуряване на определящи конкурентни предимства. И настоящата ситуация и тенденция към допълнително разрастване на ИКТ сектора показват, че в близкото бъдеще на пазара ще е много трудно за туристически фирми, които не извършват онлайн дейност.

3. Съвременни течения в Е-туризма

Като един от най- бързо развиващите се сектори, туризма допринася значително и за много от националните и за световната икономика. „Международните туристически потоци през 2015 г. са нараснали с 5%, достигайки 1.186 милиарда души, в сравнение с 2014 година, когато те са били 1.133 млрд.“ (WTO, 2016) Прогнозите на Световната Туристическа Организация за 2018 г. са броят на международните туристи да продължава да се повишава.

На практика същото можем да забележим и в областта на интернет и комуникационните технологии – тенденция към развитие и растеж. Според информацията налична за 2018 година, потребителите на Интернет по света надвишават 3.8 милиарда души (Internet live stats, 2018), а броят на уеб сайтовете е над 1.8 милиарда (Пак там, 2018).

Като интересен за наблюдение можем да посочим факта, че виждаме тенденция към растеж и развитие при е-туризма, въпреки събитията от предходните десет години (след 2008 г.). Това е така, тъй като поради финансовата криза от 2008 г., която после прерасна и в глобална икономическа, се наблюдаваха спадове и застои в различните икономически сектори.

В същото време, тенденцията в развитието на е-бизнеса, е тъкмо обратната – много от туристическите компании решават да инвестират и да вложат средства в тази насока с идеята, че ще имат добра възвращаемост. „Въпреки очаквания спад в търсенето, основно поради настоящата икономическа среда, резервациите за пътуване, направени онлайн през 2012 нарастват с 10,5% и достигат 121,1 млрд. щатски долара. ...През 2012 г., близо 40% от резервациите за хотели са направени в Интернет“ (eMarketer, 2012).

Ето и малко статистика по отношение на настаняването и хотелиерството:

Таблица 1. Процент на извършени онлайн резервации в САЩ, за периода 2007-2011 година:

Година:	2007	2008	2009	2010	2011
Процент на онлайн резервациите:	33%	37%	41%	45%	49%

Източник: eMarketer: Internet & Strategy 2012

От данните в таблицата виждаме стабилно нарастване на употребата на Интернет в туристическия сектор, дори и в периода на кризата и

следващите години. В резултат на лошото икономическо състояние на някои страни (като Гърция например) интересът към тях като туристически дестинации даже се засилва, заради понижените цени на туристически пакети, които предлагат. Предварителните онлайн резервации за определен период от време напред, също допълнително снижават цените както на хотели и места за отсядане, така и на транспорта до дестинацията.

Като друга интересен факт можем да посочим пренасочването на инвестициите в реклама от обичайните канали (радио, телевизия) в онлайн реклама. Също така и фокусирането на вниманието с цел постигане търговска репутация и разпознаваемост на бранда върху получаването на обратна връзка (онлайн анкети, форуми, сайтове за review-та).

Не на последно място, ключово място в съвременния Е-туризъм заемат и социалните медии, тъй като с навлизането им все повече в живота на хората през последните няколко години, се случиха сериозни изменения в сферата. Те са изключително удобен начин за рекламиране на продукти от всякакъв тип, в това число, разбира се и на туристическите продукти (Etourism summit, 2014).

Все по-важни в тази връзка са и мобилните технологии. Много от хората по света вече извършват онлайн разплащания, пазаруване и др. дейности чрез мобилните си устройства (телефони, таблети и т.н.) и тяхното значение не може да не бъде споменато и по отношение на туристическия сектор. Удобството да разглеждаме посреднически сайтове, с множество оферти (обичайно такива с отстъпки) за туристически продукти, спомага за ръста на търсенето.

Като цяло може да кажем, че Интернет е важен инструмент, за растеж и развитие в различни аспекти, за туристическите фирми в настоящата икономическа среда. Тъй като се очаква все по-голям растеж и по-висока степен на ползване на ИКТ в сектора, очакваме тази тенденция да се запази и в бъдещето.

Заключение

В заключение, от това, което разгледахме относно оптимизацията на туристическия бизнес, посредством интернет и информационните и комуникационни технологии можем да направим няколко извода:

- Между ИКТ (най-вече Интернет) и туристическия сектор има тясна връзка от няколко десетилетия, като тенденцията се запазва и днес. Е-бизнеса влияе на туристическата индустрия положително, като помага за внасяне на иновации, чрез които се развива бизнеса;

- Уеб-базираните бизнес модели са основен източник на конкурентни предимства в сферата на туризма. Въпреки, че съществуват затруднения, които все още могат да изпитват някои фирми в прилагането на такива инструменти, инвестирането в тях е ключово за постигане на дългосрочна конкурентоспособност;

- Съвременните течения по отношение на употребата на Интернет в туристическия бизнес са към запазване на растежа в този сектор, като с развитието на ИКТ и най-вече все по-широката им достъпност по света, може да очакваме това да става все по-осезаемо.

Използвани източници (References):

- Краева, В. Горчева, Т. Божиков, Ас. Представяне на българските туристически фирми в Интернет, акад. Издателство „Ценов“-Свищов: Алманах научни изследвания том 9, 2009 г.;
- БНР Портал, *Will Internet “eat up” business of tour operators?*, адрес: <<http://bnr.bg/sites/en/Lifestyle/Life/Pages/2902WillInterneteatuptouroperators.aspx>>;
- Уикипедия, Електронна търговия, адрес: <http://bg.wikipedia.org/wiki/Електронна_търговия>;
- Buhalis, D. Soo Hyun Jun, E-tourism, Goodfellow publisher limited, Woodeaton, Oxford, 2011 г.;
- eMarketer, 2012 Internet & Strategy Brief, на: <<http://www.docstoc.com/docs/120422304/internet-Marketing>>;
- Etourism summit, *Etourism summit 2014 takeaways*, <<http://www.etourismsummit.com/2014/10/13/etourism-summit-2014-takeaways/>>;
- Internet live stats, *Internet users*, at: <<http://www.internetlivestats.com/internet-users/>>;
- Internet live stats, *Total number of websites*, at: <<http://www.internetlivestats.com/total-number-of-websites>>;
- World tourism organization, *UNWTO tourism highlights, 2016 edition*, at: <<http://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284418145>> .

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ
МЕЖДУНАРОДЕН МАРКЕТИНГ

THE IMAGE OF THE REGION AS A KEY FACTOR IN ATTRACTING INVESTMENTS

Алина Олеговна Перепелица

Ростовский Государственный Экономический Университет (РИНХ),
Россия

Студент Erasmus+ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Key words

Image of the region, absolute and relative factors, investment opportunities, regional potential, foreign investment, investment attractiveness, marketing technologies

Introduction

In a market economy, the image of the region is the main factor of attracting investments to the economy and social sphere of the region. Investment formation of attractive image is hampered by the problems of regional capacity development, lack of system-wide measures and financial incentives for potential investors, and negative presence of the region in the national and international information space.

Rapid development of the globalization process, increasing interdependence of national economies, due to limited resources, regional economies bring to the forefront, between which the main competitive struggle is unfolding. In Russia a time when the regions have to compete literally for everything has already come: for assistance from the federal authorities and funds from the federal budget, for investment, information, transport and tourist flows, environmental, economic, social and cultural projects, exclusive ideas, etc. Due to the international experience, one of the key factors of region investment attractiveness is its image.

In the scientific and reference literature, the concept of "image" is interpreted very widely, however there is no unity in understanding the semantic boundaries of the term and there is no established definition. On the one hand, the image is the external image created by the subject, with the aim to cause a certain impression, opinion, attitude among others. On the other hand, this is a combination of emotional and rational representations arising from a comparison of all country signs, own experience and rumors that affect the creation of a certain image, as well as the sum of beliefs, perceptions and impressions of people.

Summarizing existing approaches to the interpretation of this concept, you can define the region image as relatively stable and reproduced in the mass and (or) individual consciousness of a set of emotional, rational representations, beliefs and feelings of people who arise about the characteristics of the region, are formed on the basis of all the information received about the region from various sources, and also their own experience and impressions. In the modern understanding, the image of the region is represented not only as a result of regional historical development, but also as an active tool raising the status and prestige of the region, its economic value.

In particular, among elements of image the objective and subjective components can be identified. The objective component is formed by competitive advantages and disadvantages of a region due to its industry specialization, the degree of development infrastructure, the development of the social sphere, the potential of the region, etc. The subjective component of the image is formed by three factors. First, it is an estimate regions on the basis of their observations and their own experience of consumption of goods and resources of the territory. The negative or positive nature of such an experience can significantly affect the emerging image of the region. Secondly, the actions of regional and municipal authorities that can link the image of the territory with the image of specific individuals or objects. Thirdly is the region's characteristics in the media. Thus, one-sided the characteristic reinforces the subjectivization of the image. The predominance of negative information about situation in the region can form a stable negative image. The need to form own image of each region in Russia is obvious because an image, drawing attention to the region, gives him the opportunity to improve investment climate, to increase social attractiveness, to receive additional resources for economic development. Currently there is a fairly successful experience of developing programs to develop the image for such major cultural centers of the country as St. Petersburg, Nizhny Novgorod, Novosibirsk, Tomsk, Vladivostok. However, the regional image policy is at the initial stage of its formation.

Specific features of the regions, the presence of significant differences between them cause quite strong difference in the breadth and intensity of public opinion. This is explained by the influence on the formation of the region image of two groups of factors: absolute and relative.

Absolute factors are those whose presence and development does not depend or depend on an insignificant degree from subjective activity. Among them, you can specify geographic location of the region; availability of its natural and labor resources, infrastructure development, etc. Obviously, the presence of such factors gives regions a basis to form an attractive image. For example, Moscow, St. Petersburg, Yekaterinburg has positive image characteristics due to its well-developed banking sector and transport infrastructure, high educational potential and formed communications. At the same time, such regions as the Krasnodar Territory and Kaliningrad region, are perceived positively due to seaside location and availability of resorts.

Relative factors are those that are subjective in nature and include, for example, organization of special advertising and PR-events, wide coverage of successes in the development of various areas of the region's activities in the sectoral, regional, federal mass media. As an example, we can cite the Krasnodar Territory: today a rare adult resident of Russia does not know that "the resorts of the Krasnodar Territory are the favorite resorts of Russia". In other words, the most obvious tool of this group of factors is information work. Based on the above, we can conclude that the positive image of the region is a consequence of either high availability of absolute factors, or realizable in a positive way relative, or, ideally, the presence of both. On the contrary, the inadequacy of any factors or their negative nature may impact negatively on the region image.

From the business perspective, the image of the region is determined by its macroeconomic characteristics, role of the region in the country's economy, the availability and success of large industrial facilities, etc. In addition, the image is

one of the main factors of the region perception, influencing loyalty not only from the federal center and other subjects of the Russian Federation, but also from the international community.

The positive image of the region is an intangible factor contributing to its social and economic development. The economic function of the image is realized through attract of an investments and influence the development of industrial and economic potential of the region due to increased interest in it from the authorities, representatives of the business community, the socially active population. Positive image manifests its economic essence through positioning region as favorable for doing business and investing the capital of the subject and gives the opportunity to build mutually beneficial for business structures and government relations, allowing to attract the capital necessary for a successful socio-economic development of the region. In turn, the negative image of the region is a brake on its economic development.

From the perspective of investors, a positive image is:

- investment opportunities, which predetermine a number of regional potentials
- institutional, reflecting the degree of development of the institutions of the market environment;
- infrastructure, including the economic and geographic position of the region and its infrastructure security;
- production, considered as the cumulative result of economic activity of the population in the region;
- innovative, demonstrating the level of development of science and the introduction of achievements scientific and technical progress;
- financial, including the volume of the tax base and profitability of enterprises in the region;
- consumer, reflecting the aggregate purchasing power of the population region.

In other words, for investors absolute factors formation of image have the primary importance.

A vivid example of a region whose image is an important factor of attracting investments, is the South Federal District (SFD).

The Southern Federal District is an administrative formation in the south of the European part of Russia, formed by presidential decree of May 13, 2000. By the decree of D.A. Medvedev from January 19, 2010, from its structure the North-Caucasian federal district with the center in Pyatigorsk is allocated. In the west the district has land and water borders with Ukraine, in the east - with Kazakhstan. In the south it borders with Abkhazia and the North Caucasian Federal District. In the east, the federal district is bordered by the Caspian Sea, in the west by the Azov and Black Seas. The Southern Federal District (after the separation of the North-Caucasian Federal District from it) includes 2 republics, 3 regions and 1 province. The district includes: the Republics – Adygea and Kalmykia; Krasnodar Astrakhan, Volgograd and Rostov regions.

The advantages of the Southern Federal District are favorable climatic conditions and geographic location, high agro-climatic potential, unique recreational resources and a high level of supply of labor resources. A powerful impetus for the development of the region was the holding of the 2014 Olympic

Games in Sochi and the holding of the World Football Championship at the summer of 2018.

Restrictions of the constituent entities development in the Russian Federation that are part of the Southern Federal District are the heterogeneity of their level of development, weak infrastructural security, low level of labor resources qualification, a significant proportion of difficult for developing mountain areas, threats of manifestations of extremism and terrorism.

Prospects for the development of the northwestern part of the district (Rostov region) are connected with the Rostov agglomeration (it includes cities such as Rostov-on-Don, Novocherkassk, Taganrog, Bataysk, Azov and the city of the eastern Donbas's part), whose economy is specialized in transport, energy and agricultural machinery, metallurgy, coal-mining industry, transport logistics (based on the port of Taman), as well as sectors of the new economy (information technology, scientific and educational complex, innovative transport technologies).

The key conditions for the realization of the economic potential of the constituent entities of the Russian Federation located in the Southern Federal District are the transition to a competitive economy with the diversification of its traditional specializations and the removal of infrastructure (first of all, in transport) constraints on their development.

In the territories of the subjects of the Russian Federation, which have a rich natural and recreational potential, it is necessary to create conditions for the outstripping development of the tourist industry, which in its turn will give impetus to the development of the food industry, agriculture, light industry, construction of commercial and residential real estate. For the economic recovery of the subjects of the Russian Federation, in which a powerful industrial potential is accumulated, the provision of state support for the modernization their promising basic industries will have decisive importance with the aim of raising labor productivity and producing high-value-added products.

An additional basis for the development of the region economy may be the extraction and processing of resources of the Kamensk-Shakhtinsky gold-bearing field and the North Caucasian gold province, covering the territories of the North Caucasus republics - Adygea, North Ossetia-Alania, Kabardino-Balkaria and partly Dagestan, the Tyrnyauz tungsten field in Kabardino-Balkaria, titanium-zirconium fields of the Stavropol Territory, anthracite fields in the Rostov Region, salt fields in the Krasnodar Territory.

The development of the transport system of the district is connected, first of all, with increasing its coherence and increasing the capacity of all types of transport communications. It is necessary to complete the creation of a single main road network without breaks and bottlenecks, to restore international and interregional sea, river and air traffic, which is of fundamental importance for the development of a powerful tourist and recreational complex of the district.

The realization of the transit potential of the district's transport system and the increase in foreign trade turnover are connected with the increase in the capacity of the railway transport and the transition to high-speed traffic, the organization of interaction between sea and rail transport modes with the formation of large transport hubs on the basis of logistics centers and terminals, the development of the seaport system at the Azov-Black Sea and the Caspian coasts, the Taman Peninsula, the water and transport links between the Caspian

and Black seas and waterways in the areas of international transport corridor "North-South" and "Danube Don-Volga".

Thus, the presented analysis of the potentials of the South Federal District showed that the SFD has potentially attractive investment opportunities, which, however, remain unrealized to the full.

Obviously, all measures to attract investment will yield results only if the image of the SFD will be improved. First of all, it is necessary to determine the main directions of actions for the formation of a positive image of the Southern Federal District and actively use marketing technologies for purposeful work on covering various aspects of the region functioning.

The main directions for the formation of a positive image should include:

- further development of regional capacities;
- clear definition of the target audience most desired by the region (large investors, state and parastatal companies, foreign investors, small companies from neighboring regions, etc.), and a clear understanding of the authorities of the region by its interests;
- identification and evaluation of the advantages of the Southern Federal District, which can create a favorable impression about it among the target audience;
- development and creation of information products supporting the positive image of the region;
- conducting conferences, forums, exhibitions of various levels, press tours for journalists and business tours for potential investors.

To solve problems within these areas, it is possible to create a marketing structure with the authorized representative of the President of the Russian Federation in the Southern Federal District. It can be, for example, a marketing agency in the form of a non-profit partnership, whose main goal will be to change the stereotypes of potential investors and promote the positive image and exclusive opportunities of the district in the external environment.

Such an agency should ensure:

- preparation of advertising publications in industry and business Russian and foreign media;
- development of information materials about investment events in the district, about changes in federal and regional investment legislation, the successful experience of the SFD in attracting investments and their distribution through the Chambers of Commerce and Industry of the Russian regions, trade missions of the Russian Federation\$
- preparation of reference materials on priority areas for attracting investments jointly with the management of interested enterprises and their distribution during special events among potential investors, etc.

Particular attention should be paid to the usage of Internet marketing technologies, which allow not only to provide general information on the geographic location and socio-economic situation of the region and its infrastructure features, but also to visualize the advantages of specific business solutions and establish quick contact with potential investors.

Thus, at present there are some problems of attracting investments in the development of the Southern Federal District, so the main emphasis in the work of the leadership and business structures of the district should be made:

- on the organization of purposeful work to ensure the positive presence of the region in the national and international information space;
- on the development and implementation of system measures and the creation of financial incentives for potential investors;
- on the creation of a regional marketing structure and active application of modern marketing technologies.

References

- Zubarevich N. Where the investments are running // The Russian Business Newspaper. - No. 832 (3). - Access mode: <http://www.rg.ru/2012/01/24/investicii.html>
- Kotler F. Marketing places. - SPb.: Stockholm, School of Economics, 2005.
- Kulikov S. Investors bypass many regions by the side // Nezavisimaya gazeta. - 30.08.2011. - Access mode: http://www.ng.ru/economics/2011-08-30/4_invest.html
- Rozhkov I.Ya., Kismershkin V.G. The image of Russia. Resources. An experience. Priorities. Selected chapters from the book. - Access mode: <http://www.isr2050.ru/items-104.html#1>
- Travnikov AM, Saydullaev FS Monitoring of investment activity in regions of Russia: foreign direct investment in 2010 - Access mode: <http://www.i-regions.org/materials/research/invest2010.pdf>
- Chernaya I.P. Marketing of the image as a strategic direction of territorial marketing. // Marketing in Russia and abroad. - 2002. - №4. - P. 13-1

МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ НА „НЕСТЛЕ“ АД

Илияна Красиминова Костадинова
4 курс, специалност „Международни икономически отношения“
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Въведение

Докладът има за цел да разгледа и анализира четирите елемента на маркетинговия микс, в компанията Нестле АД. На първо място ще поставим елементът продукт, на второ – цена, на трето – дистрибуция, а на четвърто – промоция. Те ще бъдат анализирани конкретно и ще има посочени примери с цел по – добро разбиране. В заключение ще бъде направен SWOT анализ на Нестле АД¹.

1. Четирите елемента на маркетинговия микс²

На първо място като част от маркетинговия микс е самият продукт на компанията. Той обхваща всичко свързано със самата стока, тоест нейният вид – опаковката и качеството на самия продукт. Нестле АД има най – различни продукти като във времето те са се обособили в 4 групи³:

- Напитки – Една от най – разпространените кафе марки Нескафе принадлежи на компанията Нестле АД и е една от най – доходоносните, но не е на първо място по носене на приходи. Нестле АД има световно разпространение и има най – различни варианти на напитките по цял свят.
- Мляко и млечни продукти
- Готови храни – Това е най – доходоносният сегмент в компанията. Като пример това е Maggie Noodles. Най вероятно една от най – широко разпространените готови храни е именно Maggie. Потребителите я определят с фантастичен вкус и качество. По този начин Нестле АД разширява гамата си от продукти на Maggie
- Шоколади – Шоколадите на Нестле са едни от най – разпространените продукти, като най – известни са Nestle, KitKat, Munch, Milky Bar, Eclairs и Polo. Точно този сектор на Нестле е с висока конкуренция, разходът е висок, но също така и пазарът е огромен.

Основният фактор в Нестле е, че поддържането на качеството на продуктите е достоверно и почти няма оплаквания относно продуктите на Нестле, които са на пазара. Това от своя страна е голямо постижение за компанията, която разчита основно на своите хранителни продукти.

На второ място ще разгледаме елементът цена. Към него се отнася всичко, свързано с ценовата политика. Това включва калкулирането на разходите за производство и дистрибуция, желаната печалба и факторът

¹ <https://www.nestle.bg/bg/aboutus>

² https://bg.wikipedia.org/wiki/Маркетинг_микс

³ <https://www.marketing91.com/marketing-mix-nestle>

„психология на цената“. От своя страна цената е различна в зависимост от пазара на различните продукти. Например Нескафе и Маги са ясни лидери и са с по – висока цена заради конкуренцията, която е на пазара. Това се получава в следствие на качеството на продукта и ако цената се отклони средно от тази в действителност, това няма да накара клиентите по никакъв начин да сменят марката.

Цената на продукта е сумата от качеството му и от облика му тоест опаковката. Като примери, които дадох за Нескафе и Маги, те предлагат най – различни размери на опаковките. В супермаркетите, можем да намерим 16 вида различни Маги пакетчета, докато в по – малките магазини биват предлагани 5 – 6 пакетчета.

По този начин клиентът сам прави избора за потреблението на продукта. При други продукти като КитКат и Мюнч, поради нарасналата конкуренция от други компании, Нестле предлага конкуриращи цени.

Нестле АД продава повече от един милиард продукти всеки ден, генерирайки продажби от 89.5 милиарда швейцарски франка в 191 държави по света през 2016 год.

Третият елемент е дистрибуцията, която включва начините за разпространение на стоката, разпределението на стоковата наличност, локализацията на стоката в търговската мрежа на дребно, а също така и транспортирането на стоките.

Нестле използва стратегията на Бързооборотните стоки (Fast – moving consumer goods), а именно тя представлява бързо продаване на стоки на сравнително ниски цени. Примери за това са пакетирани храни, които Нестле предлага. Нестле регулативно предлага намаления и прилага различни тактики, за да запази потребителския интерес. На пример, основното предизвикателство е при дистрибуцията на Маги, която е най – търсеният продукт, заедно с Нескафе. Благодарение на тези два продукта, Нестле може да управлява и други продукти на пазара. Така при закупуването на един слаб продукт, дистрибуторът може да получи отстъпка от по – силния продукт и обратно.

Предизвикателството на Нестле е в последният сегмент – шоколадите, където среща силна конкуренция и продажбата става по – трудна. КитКат може да има своя собствена позиция, но не е по добра от млякото.

Последният елемент на дистрибуцията е промоцията, която е свързана с всички действия, които спомагат за представянето на дадена стока по най – добрия възможен начин, за да се изтъкнат нейните предимства и да може тя да привлича повече клиенти. Тук се включват: реклама на продукта, медийно присъствие, директен маркетинг, връзки с обществеността.

Най – често Нестле промотира своите продукти чрез реклама или социалните мрежи. Те търсят оригинални и креативни идеи, с които да достигнат до повече потребители. Нестле се е установила като марка със силен маркетинг и качествени продукти, а оттам и самата тя има висока стойност.

2. SWOT анализ

Таблица 1. SWOT анализ на „Нестле“ АД

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • над 140 годишна история • има фабрики в 86 държави и продажби в 191 държави по целия свят и 328 000 работна ръка • изградена репутация за иновативен лидер в хранителната индустрия 	<ul style="list-style-type: none"> • малко на брой проучвания върху предпочитанията на потребителите • навлизането на Нестле на големият пазар им дава голяма и трудна конкуренция за тяхната поддръжка
Заплахи	Възможности
<ul style="list-style-type: none"> • опитът на Нестле да навлезе на вече готовия пазар представлява заплаха за нейното разрастване и имиджа на марката • компанията има потенциална световна конкуренция • нарастващата цена на суровините затруднява въвеждането на нови продуктови линии • индустрията е високо конкурента, тъй като международните компании са насочени към силен финансов приход 	<ul style="list-style-type: none"> • бранд като Нестле има изградена репутация през годините • класирана като лидер на пазара • Нестле предлага здравословни продукти, които стават широко популярни по света

3. Заключение

При разгледаните в доклада четири елемента на маркетинг за компанията Нестле АД, а именно продукт, цена, дистрибуция и промоция можем да направим заключение, че тя е една от основните лидери в своя сектор до този момент. Тези четири елемента са част от маркетинговия микс, които имат силна взаимовръзка един между друг. Въпреки че има потенциална конкуренция, Нестле се е утвърдила на пазара от над 140 години, като за тях има изградени фабрики в над 86 държави на 6 континента. Нестле АД предлага много продукти, като мотото на компанията е „Добра храна, добър живот.“

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ

МЕЖДУНАРОДНА

ИНТЕГРАЦИЯ И ТЪРГОВИЯ

ТЪРГОВСКИТЕ ОГРАНИЧЕНИЯ - СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ПРОБЛЕМА

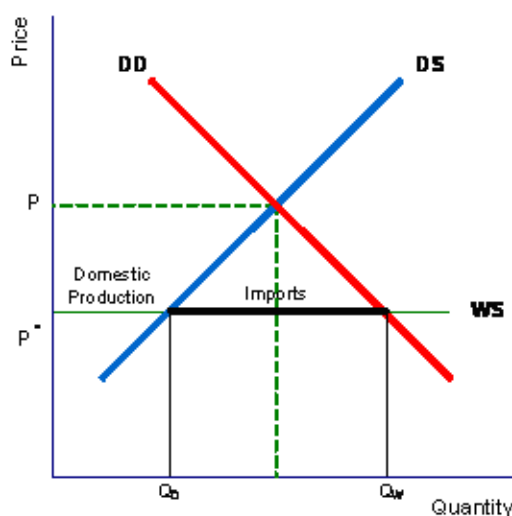
доц. д-р Георги Маринов, докторант Цветомир Маринов
Катедра „Международни икономически отношения“
Икономически университет – Варна

Икономическите бариери през XXI в. остават важен инструмент на външната политика и международната дипломация. Интересът към използването им за икономически и политически натиск нараства през 90 – те години, тъй като водещите държави се въздържат от използването на сила за постигане на целите си на глобалната сцена. Въвеждането на търговски ограничения спрямо една държава води до много негативни последици, свързани със забавянето на ръста на БВП, загуба на работни места, по – бавно развитие на бизнеса. Икономическите санкции, съчетани с други мерки (например от военно – политически характер), могат успешно да окажат дестабилизиращ ефект на политическата система в една държава.

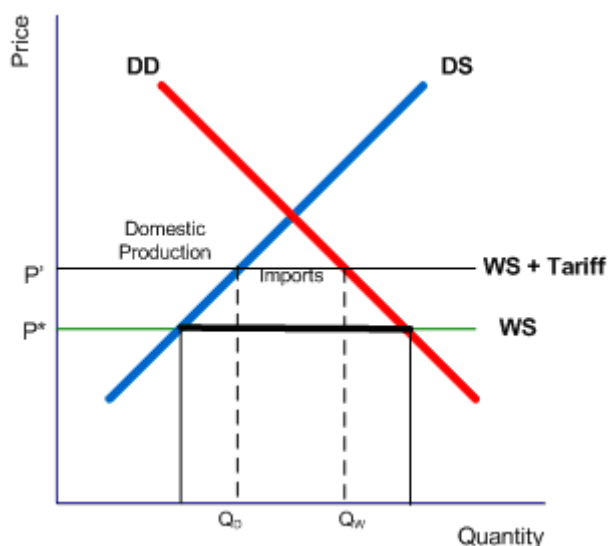
Към основните инструменти на търговската политика на държавата спадат митата и нетарифните ограничения.

Митата са вид косвен данък, с които се облагат сделките при преминаването на митническата граница на дадена страна. С тях се облагат обикновено внасяните стоки, а експортни мита сравнително слабо разпространени. Според начините на облагане митата се делят на адвалорни, изчислявани в процент към митническата цена на стоките, специфични -определяни като фиксирана парична сума за физическа единица от стоката и комбинирани като съчетание на двата вида митническо облагане.

Митата изпълняват три основни функции: фискална, защото са една от статиите на приходната част в държавния бюджет; балансираща, която се отнася за експортните мита, защитна (протекционистична), която се отнася за вносите мита.

Фигура 1. Пазарно равновесие при свободна търговия

Фигура 2. Пазарно равновесие при въвеждането на мито

Наред с митата като инструменти на търговската политика се използват и множество нетарифни мерки. Най-общо те се подразделят на няколко групи: количествени (вносни квоти, лицензи, доброволни експортни ограничения); технически бариери, изисквания за съдържане на местни компоненти и др.; финансови - субсидии, кредити, антидъмпингови мерки; макроикономически - бюджетна, парична и други видове държавна политика.

Сред количествените се открояват вносните квоти, които определят количеството и номенклатурата на разрешените за внос стоки от дадена страна през определен период. Те са едностранно наложени ограничения и имат същите ефекти, както митата: ограничават вноса и съвкупното предлагане, водят до увеличение на вътрешните цени и спадане на вътрешното търсене и потребление, увеличават първоначално местното производство. За разлика от митата са по-строги ограничения.

Лицензите са разрешения, издавани от държавните органи за внос или износ на стоки в определени количества за определен период,

Твърде разнообразни са методите на технически пречки пред търговията, които включват различни бариери от немитнически характер, издигани от централните държавни или дори местни власти. Към тях спадат технически бариери като изисквания за съблюдаване на националните стандарти, санитарно-хигиенни норми, закони за защита на потребителите, за специална опаковка и маркировка на стоките, получаване на сертификати за качеството на внасяните стоки и пр.;

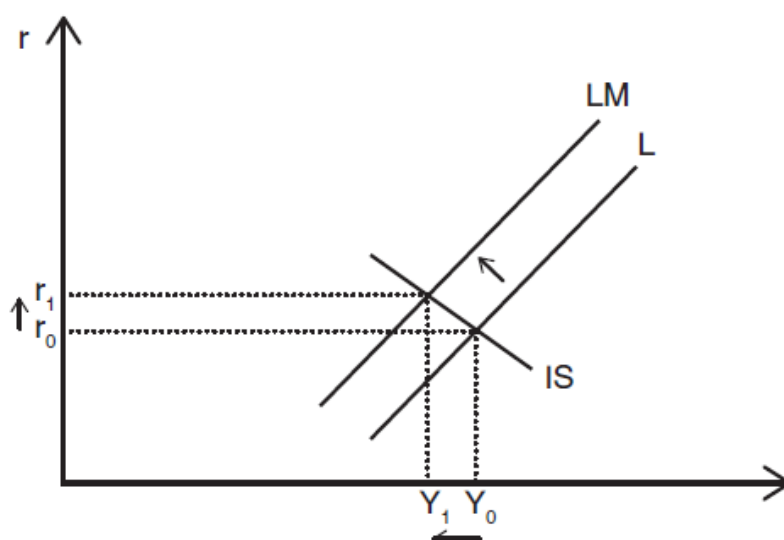
Най-разпространени сред финансовите методи на търговската политика са експортните субсидии, експортни кредити и застраховане. Експортните субсидии целят форсиране на експорта и постъпленията от него чрез бюджетни плащания на националните експортъори, което им позволява да продават стоките на чуждестранните купувачи на по-ниска цена, отколкото на вътрешния пазар. Субсидиите могат да приемат форма и на експортни кредити, отпускани от държавни банки на национални износители с по-малка лихва от пазарната. Подобни кредити могат да се отпускат и на чуждестранни вносители при условие, че закупуват стоките от

фирми на страната, отпуснала кредита. Често действията на контролните органи, които отговарят за санитарната, ветеринарната и фитосанитарната годност на стоките, се явяват пречка пред международната търговия, макар по принцип да обслужват значими обществени интереси.

Към нетарифните ограничения за международната търговия могат да се отнесат и защитните търговски мерки. Това се използват като отговор на действия, които нарушават условията за равностойна конкуренция и потъпкват установените правила. Сред инструментите в тази група попадат антидъмпинговите процедури и мита, мерките срещу субсидиране, механизмите за разрешаване на спорове в СТО и др.

Ефекти от международни търговски ограничения, на база санкциите срещу Русия

В края на 2014 г. икономиката на Русия получи два силни удара – въвеждането на икономическите санкции срещу нея и рязкото падане на цените на нефта. Резултатът е своего рода синергитичен ефект между двете. Да се говори за едно от тях, без да се спомене другото би било некоректно, тъй като тогава ще е трудно реално да се оценят реалните последици. С цел да се бори с волатилността, Централната банка на Руската федерация увеличава основния лихвен процент три пъти в рамките на три месеца, което води до силно поскъпване на кредитите. Най – силен удар върху банковата система нанася увеличението на лихвения процент от 10,5% до 17% на 16 декември 2014 г. Така за година основния лихвен процент нараства от 5,5% до 17%. Това довежда до намаляване на БВП, отразено на фигура 3, използвайки IS –LM модел (Хикс – Хансен модел) – кривата LM се измества наляво, това води до увеличаване на ставката от r_0 до r_1 и до намаляването на БВП от Y_0 до Y_1

Фигура 3. Последствия от изменението на основния лихвен процент на ЦБ на РФ през 2014 – 2015 г. – влияние върху БВП¹

¹ Нуреев. Р.М. и колектив. „Економическите санкции против Русии: очаквания и реалност“, с. 32

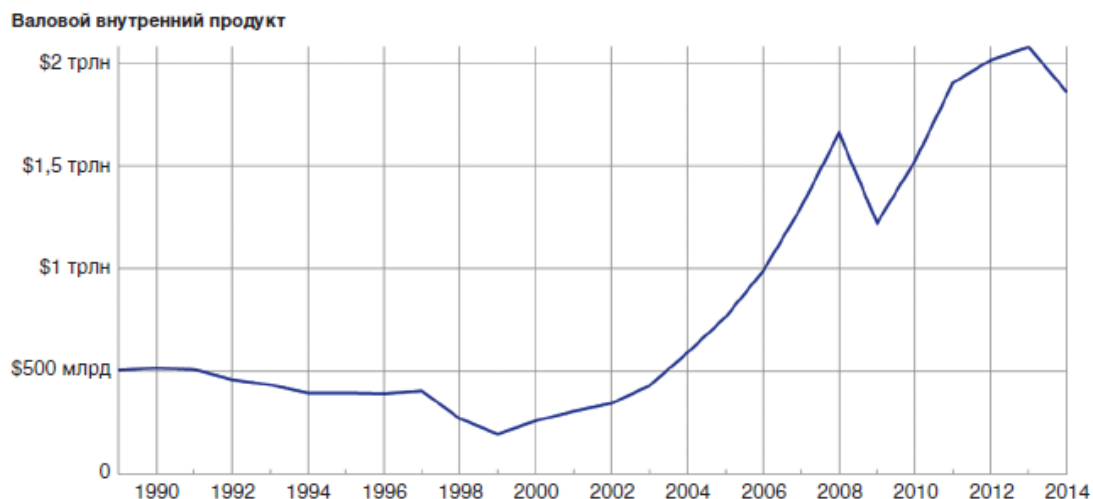
Поскъпването на кредитите оказва сериозен негативен ефект върху потребителите по три причини.

1. Фалитите на предприятията, поради увеличилото се натоварване от кредитите води до ръст на безработицата;

2. Поскъпват потребителските, ипотечните, автомобилните кредити и др.;

3. Отслабването на руската рубла води до рязко поскъпване на валутите, следователно и до поскъпване на вноските стоки.

Рязкото поевтиняване на нефта и икономическите санкции водят до забавянето на ръста на БВП на Русия. Според статистика на Световната банка се наблюдава спад на БВП през 2014 г. Ако през 2013 г. БВП на Русия е 2,079 трлн. долара, то през 2014 г. той е 1,8606 трлн. долара. Икономическият спад не е преодолян и през 2015г. и 2016 г. – БВП се снижава съответно с 2,5% и 0,2%. Наблюдава се ръст през 2017 г. – с 1,5%, като важна роля за това играят повишаващите се цени на нефта, както и структурните промени, направени, за да се борят с ефектите от санкциите.

Фигура 4. БВП на РФ за периода 1990 г. – 2014 г.²

За сравнение, ефектът от ответните санкции на Русия към ЕС се оценяват на 40 млрд. евро (0,3% от БВП) за 2014 г. и 50 млрд. евро (0,4% от БВП) за 2015 г. В същото време, щетите от санкциите върху руската икономика се оценява на 8 – 10% от БВП, тоест, той е значително по – болезнен³.

Според експертите, най – силно пострадал от въведените санкции е финансовият сектор (към юли 2017 г.). Действащите ограничителни мерки забраняват кредитирането на руски банки и държавни компании в западни банки. Това рязко намалява достъпа на руския бизнес до т.нар. „евтини“ пари. Резултатът е, че бизнесът изпитва трудности да рефинансира

² Пак там., стр. 36

³ https://www.gazeta.ru/politics/2018/03/28_a_11698928.shtml?updated – Санционный парадокс: что угрожает России

дълговете си и се налага да се търсят алтернативни източници на кредитиране.⁴

Проблемите на бизнеса водят и до проблеми за потребителите. Финансовите санкции до повишаване на стойността на продуктите, понижаване на заплатите, падане на курса на националната валута и до повишаване на безработицата.

Както можем да видим от примера, ограниченията върху международната търговия, наложени от външни източници, оказват сериозни негативни ефекти върху една икономика. Последствията са дългосрочни и налагат реструктуриране на икономиката и промени в държавната политика за справяне с тях.

Търговските бариери, наложени от държавата или от външни източници, имат дългосрочни последствия, които често не са очевидни. Въпреки положителните (в някои случаи) краткосрочни ефекти от налагането на такива бариери, те рядко са благотворни за една икономика в по – дълъг период.

⁴ <http://www.dw.com/ru/три-года-под-санкциями-ес-главные-последствия-для-экономики-россии/a-39905346> - „Три года под санкциями ЕС: главные последствия для экономики России“

ЕВРОПЕЙСКИ ТРУДОВ ПАЗАР - РУМЪНИЯ

Александър Димитров Александров
3 курс, специалност „Международни икономически отношения“
Икономически университет – Варна

Въведение

Румъния е държава в Югоизточна Европа с територия от 238 391 кв. км и население 19 759 986(към 2016г),което е 84,5 души /кв. км. Румъния е пълноправен член на ЕС от 01.01.2007 г. (Wikipedia , 2006)

Според изнесените така данни много бих искал да акцентирам върху така обсъжданите проблеми в днешни дни, а именно безработица или недостиг на кадри и демографски проблеми на населението.

1. Безработица и недостиг на кадри

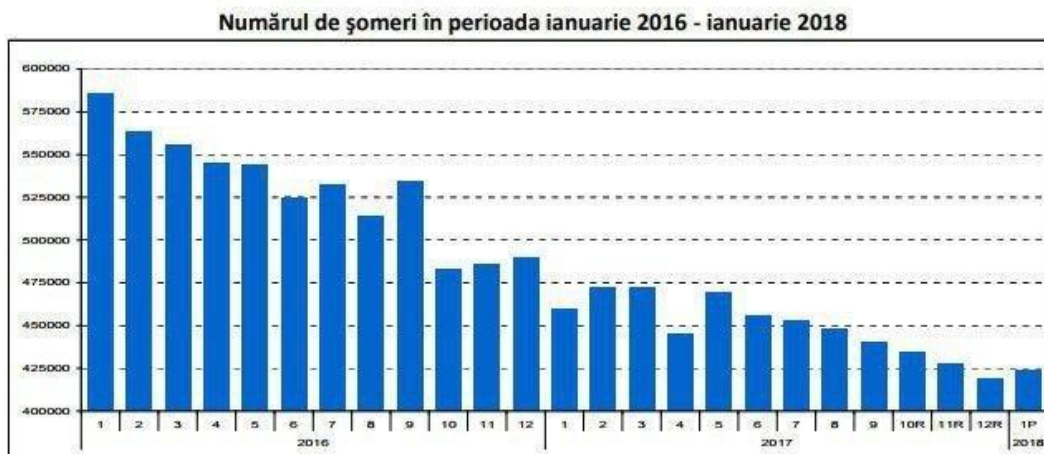
1.1. Безработица

Според НСИ Румъния, през м. януари 2018 год. има спад на безработицата с 36 000 души, като за база за сравнение се използва 2017 год. същия месец. Това цитира румънският журналист Даниел Нистор в издание на официален икономически бюлетин. (Sputnik, Daniel Nistor, 2018)

През същия месец на предходната година броят на безработните възлиза на 460 000 души. Забелязваме спад от 36 000 души за период от 12 месеца.

Според данните на INS през миналата година броят на безработните е нараснал през февруари и март, отбелязва се увеличение през април, а след това допълнително увеличение през май, след което тенденцията непрекъснато намалява до януари 2018 г. (Sputnik, Daniel Nistor, 2018)

За възрастните (25-74 години), процентът на безработицата е оценен на 3,5% за януари 2018 г. (3,9% за мъжете и 2,9% за жените). Броят на безработните на възраст 25-74 г. представлява 69,9% от общия брой на безработните, изчислен за януари 2018 г.

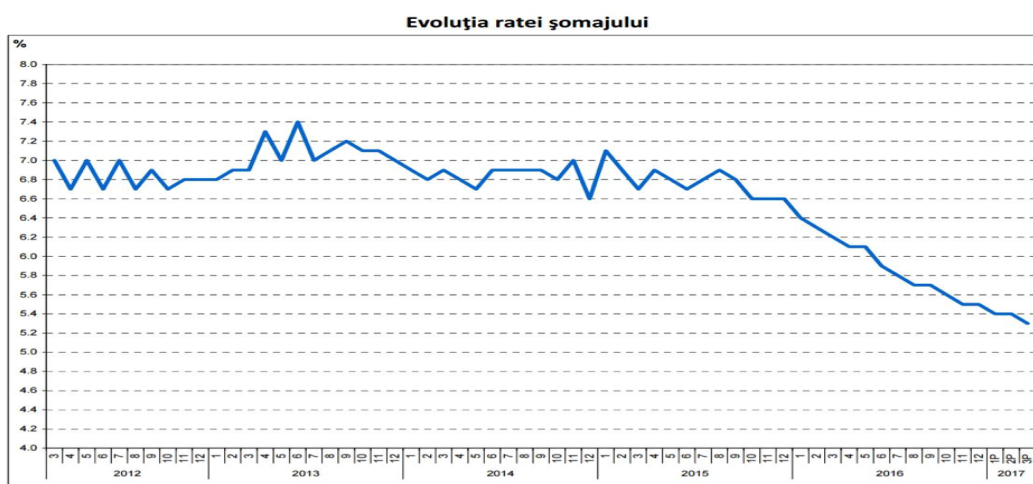

Фигура 1. (Ro sputnik, 2018)

1.2. Безработицата през последните 5 години на фона на Европейския съюз

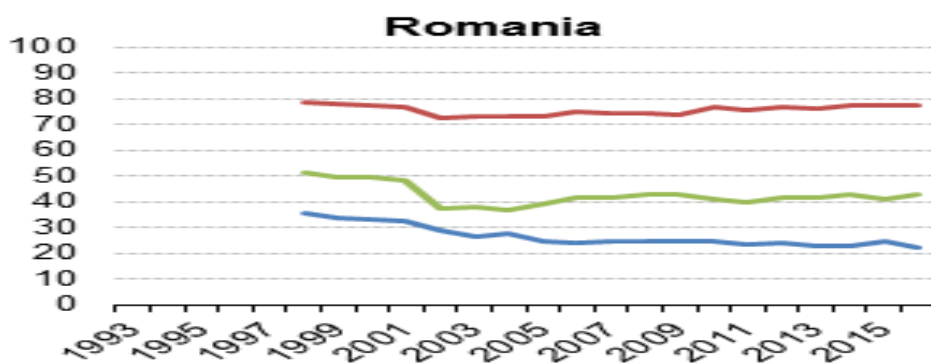
Годината приключва със сравнително добри новини на пазара на труда. Официално Румъния има най-ниска безработица през последните 5 години, според данни на Националния им статистически институт. Понастоящем 522 000 румънци нямат месторабота, въпреки че искат да работят. Но социолозите вярват, че истината е различна. Много от тях просто не се регистрират в Националната агенция по заетостта.

Според статистиката, Румъния понастоящем е на осмо място в Европейския съюз по отношение на безработицата с 5,8%. Най-добре, в класацията, публикувана от Евростат, е Чехия, която има по-малко от 2 % от Румънците. Следва от Германия с малко над 4%, а Великобритания е на трето място с почти 5%. На противоположния полюс откриваме гърците с коефициент на безработица, който надвишава 23%. (Stirele PRO TV, 2016)

Фигура 2. Рейтинг на безработица 2012-2017 (Eurostat, 2018)

1.3. Равнище на заетостта по пол, възрастова група от 20-64 години. На населението в %

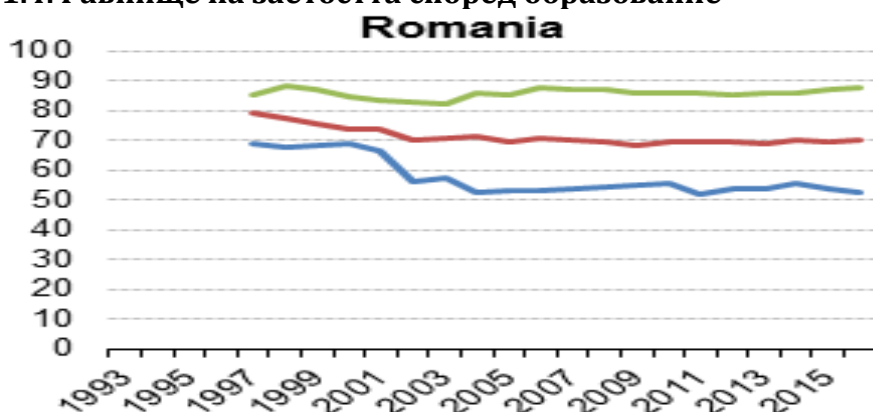
ЛЕГЕНДА: -ОТ 15 ДО 24 -ОТ 25 ДО 54 - ОТ 55 ДО 64

Фигура 3. (Eurostat, 2018)

От фигура 3 става ясно, че за ЕС-28 равнището на заетостта сред лицата на възраст между 25 и 54 години е останало практически непроменено от 2001 г. насам, но значително се е увеличило при по-възрастните лица (55—64 години) и е намаляло при по-младите (15—24 години).

Равнищата на заетостта също така варират значително в зависимост от степента на завършено образование (вж. фигура 4): Равнищата, анализирани по степен на завършено образование, се основават на възрастовата група 25—64 г., като е възможно по-младите хора все още да учат, по-конкретно висше образование, и е възможно това да се отразява на равнищата на заетост.

1.4. Равнище на заетостта според образование

ЛЕГЕНДА: -ОСНОВНО -СРЕДНО -ВИСШЕ

Фигура 4. (Eurostat, 2018)

Фигура 4, доказва че по-големи шансове за намиране на работа имат хората с по-високо образование.

1.5. Ниво на безработица по региони

Най-голям брой безработни ще бъдат записани през следващите четири години в региона Южна Мунтения, като оценките на CNP показват 70 000 безработни през 2017 г., число, което ще спадне постоянно до 60 000 през 2020 г. Най-малкият брой на безработните през 2017 г. е в Букурещ, 20 000 души. От 2018 до 2020 г. най-малък брой безработни ще бъдат записани на Запад (съответно 19 000, 18 000 и 15 000). Най-нисък процент на безработица се очаква за района на Букурещ, 1,5% през 2017 г., 1,4% през 2018 г. и 2019 г. и 1,3% през 2020 г. на противоположния край най-високата безработица ще бъде регистрирана в Югозападна Олтения, 7,4% през тази година, 6,9% през 2018 г., 6,5% през 2019 г. и 6,3% през 2020 г. (Business24, 2017).

2. Недостиг на кадри и масова емиграция

Само развитието на икономиката е увеличило непропорционално търсенето на специалисти, но днешната криза на персонала значително е допринесла за голямата миграция през последните години.

По-сериозно обаче е, че недостигът на персонал които не се разхлабва, а се задълбочава. Миналата година броят на свободните работни

места в икономиката се е увеличил с 20% спрямо предходната година, а кризата се чувства най-добре в полюсите на икономическото развитие на страната. В столицата има над 16 хиляди свободни работни места, а следващи в класацията са Клуж, Тимишоара и Брашов. От една страна, липсата на персонал увеличава заплатите, но в същото време рискува да възпрепятства развитието на тези градове.

Ако те могат да бъдат ограничени поради недостиг на работна ръка, други региони страдат от недостиг на работна ръка. В Гюргево работи само един от осем души, а от осемте окръга на Молдова седем служители не са дори една пета от цялото население. В другата крайност в Букурещ и Трансилвания равнището на заетост надхвърля средната за страната, а в някои от тези страни безработицата е под 2%.

3. Демографска криза

Естественят растеж е отрицателен и тази година, феноменът на демографското застаряване се е увеличил. Румъния продължава да е държава на емиграция, според прессъобщение на Националния статистически институт (INS). "На 1 януари 2017 г. местното население е над 19,63 милиона души, което е намаляло с 122,000 спрямо 1 януари 2016 г. Основната причина за това намаление е негативния естествен прираст (броят на починалите надхвърля броя на живородените с 68,061 лица). Феноменът на демографското застаряване продължава да нараства, разликата между възрастното население на 65 и повече години и младото население от 0 до 14 години достигат до 440 000 души (3,494 милиона в сравнение с 3,054 милиона души), от 371,000 души на 1 януари 2016 г.", се казва в прессъобщението. (Insse, 2017)

Според него показателят за демографска зависимост се е увеличил от 49 на 50.

Дългосрочното временно миграционно салдо е отрицателно (-76 208 души). На 1 януари 2017 г. населението на държавата е 10 528 млн., което е с 1% повече от 1 януари 2016 г. Застаряването на населението се е влошило в сравнение с 1 януари 2016 г., като се увеличава делът на възрастните хора (на 65 и повече години). от демографското остаряване се е увеличил от 112,1 (1 януари 2016 г.) до 114,4 възрастни на 100 млади хора (1 януари 2017 г.).

3.1 Къде и защо емигрират румънците?

Повече от 2,3 милиона румънци са емигрирали през последните 25 години в страни като Испания, Италия или Германия, където имат доходи от четири, пет или дори седем пъти по-високи от тези, получени от приятелите и роднините си останали в страната. Само през последното десетилетие те са изпратили в Румъния над 42 милиарда евро. Около 2.3 милиона румънци (над 100 000 годишно) са избрали да пътуват в чужбина след 1989 г. Статистиката показва също така, че броят на мигрантите на 1000 жители е бил 48,6, а през 2012 г. този показател е нараснал до 116,5. Стандартът на живот на държави, избрани от румънските емигранти, е по-висок от този на страната, но икономиките на засегнатите държави са се понижали през последните години, особено в Испания, където безработицата е тревожна и достига 26,4% през 2013 г.

Според европейската статистика БВП на глава от населението в Румъния е 50% от средния за ЕС, докато в Испания той достига 96% от европейската средна стойност. По-добре е да живеете в Италия, където производителността е 101% от средния за ЕС, а тези в Германия е 123% от европейската средна стойност. Средно един румънец в Германия печели седем пъти повече от средния годишен доход на румънски гражданин. В същото време румънците, напуснали в Италия, са пет пъти по-доволни, а тези, които се установили в Испания са четири пъти по-доволни. (Eurostat, 2018)

3.2. Профил на румънския емигрант

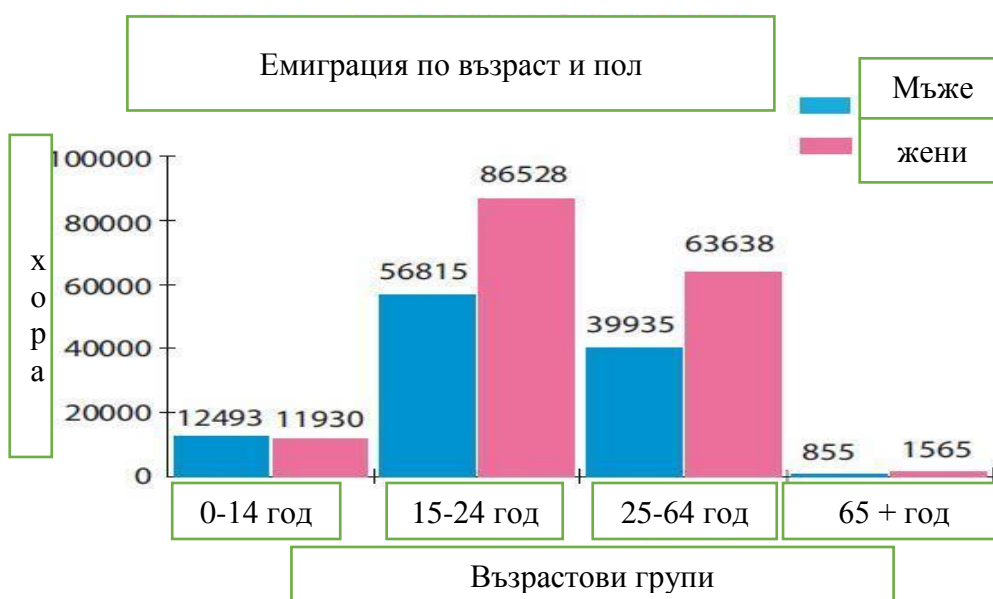
Румънският емигрант е между 15 и 24-годишна възраст, най-вероятно е избрал да се установи в Италия. Емигрантите печелят средно четири пъти по-висока заплата, отколкото в Румъния.

Броят на жените, останали в страната, е с 32 % повече от този на мъжете, които са избрали да емигрират.

По тази причина, през 2012 г., около 163 600 жените напуснали Румъния възнамеряват да останат в чужбина в продължение на най-малко една година, над 50 000 повече от броя на мъжете (около 110 000).

Истина е и тъжен факт, че голям процент от емигрантите работят ниско квалифициран труд. Според независими организации преобладаващите сектори за работа са: земеделие, строителство, хигиенни услуги и други. Тези сектори са характерни за новодошлият емигрант, но с течение на времето много от тях се преквалифицират в по-високо платени сектори. Това разбира се случва след легализация на документи, научаване на език и интеграция в обществото.

"Най-големият дял е емиграцията са хората във възрастовата група 25-64 години. През 2012 г. тази възрастова група заема 74% от общата имиграция, имайки предвид, че през 2002 г. този показател е бил 65%,". (Ro sputnik, 2018)

Фигура 5

Заклучение

За заключение бих искал да спомена, че картината която разгледах за Румъния никак не е далеч от тази на собствената ни страна. Ако искаме да вървим заедно и единни нагоре, нека си припомним една хубава Българска поговорка: „Камъкът си тежи на мястото.“ Нека си помислим дали ние заслужаваме някой да ни налага волята си или ние можем да изберем да бъдем граждани на собствените си държава.

Използвани източници (References)

- Anon., н.д. *Insse*. [Онлайн].
Business24, 2017. *Business24*. [Онлайн] Available at:
<http://www.business24.ro/articole/rata+somaj+regiuni+romania>
[Отваряно на 24 April 2018].
- Eurostat, 2018. <http://ec.europa.eu>. [Онлайн] Available at:
[http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment statistics](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics) [Отваряно на 24 April 2018].
- Insse, 2017. *Insse*. [Онлайн] Available at: <http://www.insse.ro/cms/en>
[Отваряно на 24 April 2018].
- Ro sputnik, 2018. *Sputnik*. [Онлайн] Available at:
<https://ro.sputnik.md/economics/20180301/17608730/someri-romania-locuri-de-munca.html> [Отваряно на 24 April 2018].
- Sputnik, Daniel Nistor, 2018. More at work. pp. 1-2.
- Stirele PRO TV, 2016. *Stirileprotv*. [Онлайн] Available at:
<https://stirileprotv.ro/stiri/financiar/romania-are-cel-mai-mic-somaj-din-ultimii-5-ani-5-8-care-ar-fi-insa-adevarul-din-spatele-acestor-cifre.html> [Отваряно на 24 April 2018].
- Wikipedia , 2006. *Румъния*. [Онлайн] Available at:
<https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D1%83%D0%BC%D1%8A%D0%BD%D0%B8%D1%8F> [Отваряно на 24 April 2018].

THE DEVELOPMENT OF COUNTRIES IN THE ERA OF TRANSITION TO THE DIGITAL WORLD

Victoria Vasilevna Gosteva

1st year student of Master's Program in "International business"

Rostov State University of Economics, Russia

Erasmus+ Student, „International economic relations“

D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov

The era of the Internet, IT technologies and portable electronic devices has begun relatively recently. Digital technologies have been rapidly gaining popularity since the 1980s and 1990s, and in recent decades have completely changed the way not only of the everyday life of the average person, but also of the economy, politics and structures of States.

Digital relations come to replace physical interactions at all levels, whether it is personal communication, political communication, trade and media. This process has acquired the definition of a "Digital planet" on a global scale. Digital planet is an interdisciplinary research initiative of the Fletcher business Institute, dedicated to understanding the impact of digital innovation in the world. [1]

The volume of digital data traffic is growing exponentially, affecting the scale of globalization. The development of countries now depends not only on the production of "real" goods, increasing GDP growth, access to resources, the level of development of logistics, the quality of the business climate, defense technology and other things, but also, importantly, on the level of automation, digital Commerce, innovative development and many other competitive indicators in the digital arena.

To this extent, the digital evolution Index created by the Fletcher school at tufts University in partnership with Mastercard has been developed. It is a holistic assessment of the progress of the digital economy in 60 countries, based on data that brings together more than 100 different indicators on several key factors: supply, demand, institutional environment, innovation and change.

Digitalization is the result of a complex interplay of factors, often occurring with diverse combinations in different countries. No trend or data related to consumer demand, government action, policy, investment, innovation or infrastructure can provide an estimate or a complete picture of the many ways in which the Internet and digital platforms are integrated into the lives of billions of people around the world.

Understanding the driving forces of digitalization helps to go further and assess the systemic nature of them. Thus it is possible to understand why some countries have a greater impetus for development than others.

The offer includes three types of infrastructure: access infrastructure, infrastructure for cash transactions and execution infrastructure.

Demand for digital technologies this category measures the extent to which consumers are involved in the digital economy, whether electronic payment methods, digital devices, mobile communications and so on are used.

Institutional environment is stable environment, represented and supported by the state, which encourages investment, protects consumers and creates new technologies, promotes digitalization.

The indicators underlying the growth of the institutional environment also help to address issues such as: whether governments are taking deliberate steps to promote and implement digital processing or if they have policies and regulations to promote digital ecosystems. [1] Innovation is the key to finding new solutions to global, national and local challenges. Innovation expands the boundaries of the digital ecosystem. The viability of innovation in a given country and the creation of new digital products in depend with the availability of capital, University-industry collaboration processes in R & D.

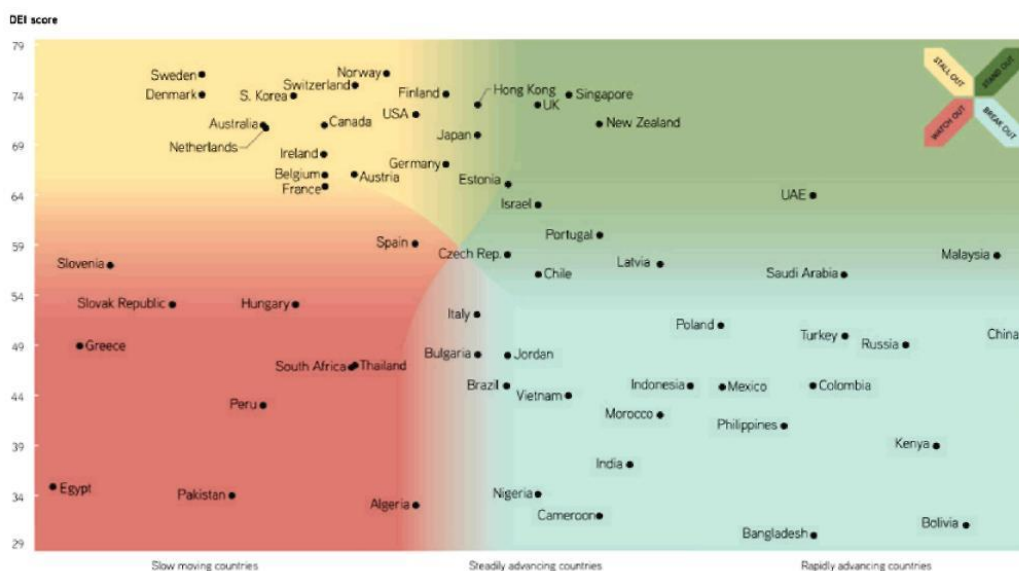

Figure 1. The Dynamics of the digital economy development in 2008-2015.g. for groups of countries.

Figure 1 shows the rate of development of the digital economy from 2008 to 2015. This map of the so-called "Digital planet" includes four groups of countries: developing countries (leading countries), slowing countries, promising and problematic countries. [1]

It should be noted that the leaders are such countries as the UAE, New Zealand, and Singapore. World economic centers are Great Britain, Hong Kong, Japan, Germany, the United States - are represented at the intersection of two groups between the leading and slowing countries, from which we can conclude that the constant maintenance of the dynamics of growth of innovation and development is a complex task that must be overcome with the help of a properly built development strategy and improvement of the competitiveness of the country.

Great Britain is considered as one of the first and leading countries, which has effectively carried out the development of standardization of the use of digital technologies in many areas. After the UK published the world's first standards for smart cities, at the end of 2014, it was the direction of urban development that was given special attention to cities and the most vulnerable and the most comfortable for people - so they need to be transformed into a new state - smart cities or cities that automatically react in the most optimal way to various changes. So there was a British organization - CATAPULT FUTURE city. First of all, fundamental work with the government and Foresight was released [2], and then practical work

began on London and other cities of Great Britain, China, India, and Brazil within the framework and in the spirit of the adopted ISO standard. Economically leading countries are trying to use their potential in the development of the digital economy, "digital" society and innovation as effective as possible. Undeniably, Japan is the technological leader, due to the purposeful policy of the state. At the moment, the information and communication sector already provides 9% of GDP and 7% of job places in the country. Particularly, due to the introduction of digital technologies, the Japanese economy has overcome a long period of stagnation — for the first quarter of 2017, it grew by 0.5%. [3]

Under the auspices of the Japanese Federation of big business, Keidanren, the foundations of a super intellectual society, or society 5.0, was developed. According to the idea of "Keidanren", "Society 5.0" is a socio — economic and cultural system based on advanced digital technologies, big data, artificial intelligence, augmented reality, on the one hand, and ensuring the development of science and technology for the benefit of each member of society on the other.

The Company 5.0 strategy expands the well-known concept of Industry 4.0. [4] It is not limited to the production sector, but is designed to solve social problems through the integration of physical and cyberspace. Japanese companies already have examples of technological solutions aimed at the implementation of the "Society 5.0" strategy, which belong to completely different industries. So, Mitsubishi Electric develops the platform of industrial automation e-F@ctory, which allows creating "smart" factories and plants. This is a contribution to the development of intelligent industrial systems or "smart production" on the basis of artificial intelligence and distributed computing — a kind of cloud computing in areas close to the data source. Company Fujitsu produces wearable electronics Ubiquitousware that allows applying new business models in health care. Toshiba is working on an alternative energy system that is expected to reduce dependence on centralized power generation through the use of small local sources. Such technologies can fundamentally change the economy and private life.

The group of promising countries includes the economies of Russia, India, China, Kenya and others. The countries in this group have low levels of digitalization, but there is also potential for development that can attract investors. Obviously, the most interesting region in terms of digital economy development is Asia. China and Malaysia are vivid examples of it. Increased interest of investors and entrepreneurs in this region can be expected. However, it is important that the political institutions in these countries are stable and support the technological sector.

India has made considerable efforts at the legislative level to increase its level of digitalization. These include the Digital India program and initiatives to increase the use of electronic payments. Nevertheless, India should be aware of its slow pace of the digital economy development, as it could hinder any such undertaking. In order to accelerate digital development in such an environment, more extensive and systemic changes are needed.

The problematic countries are at a low level of digitalization and dynamic, which creates great difficulties for them. In some of them, the pace of digital development is declining. Some of the problematic countries are creative in dealing with significant infrastructure shortages, institutional constraints and consumer reluctance. The most reliable way to increase the dynamics of development for them will be improvement of public access to the Internet by

reducing the gap in the use of mobile Internet, since there is the difference between the number of mobile phones and devices connected to the network.

Highly developed countries tend to be actively involved in shaping their digital economy. Countries with high dynamics also tend to participate actively in governing and politics. A complex understanding of the status and drivers of the digital economy and its impact on the overall economy is essential to the success of a wide range of important policy imperatives, such as: the way Brexit negotiations are conducted; the way India pushes its society towards a “smaller monetary” future; and how the US and China compete for economic dominance.

The digital impulse is powered by a variety of drivers depending on the level of digital evolution of the country and economic progress. This has different implications for what should be a priority for developed and developing countries: innovation and institutions, respectively.

Small countries with strong institutions can create high value, as well as a demonstration project for the world by gathering the right ecosystem. The most digitally advanced countries can use their maturity, scale, and network effects to reinvest in themselves and grow. Least developed countries are in digital form should intelligently allocate limited resources.

References

- DIGITAL PLANET 2017. How competitiveness and trust in digital economies vary across the world. Chakravorti B., Shankar R. Chaturvedi, July 2017
- Moir E., Moonen T., Clark G., What are Future cities? Origin, meaning and uses. Catapult Future Cities, Foresight. June 2014
- Prospects for the global economy, Review of world economy and Finance, the international Monetary Fund, the prospects for the global economy, World Economic Outlook, October 2017
- Recommendations for implementing the strategic initiative, INDUSTRIE 4.0, Securing the future of German manufacturing industry, Final report of the Industrie 4.0 Working Group. April 2013

ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА
МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА СТУДЕНТСКА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ
НА КАТЕДРА „МЕЖДУНАРОДНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ“
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „ДИМИТЪР А. ЦЕНОВ“

СВИЩОВ, 2018

www.mioconference.eu

Адрес на електронното издание:
Виртуална библиотека DLib
на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов
<http://dlib.uni-svishtov.bg/handle/10610/3436>

ISBN 978-954-23-1654-1

Академично издателство „Ценов“
Свищов, ул. Градево № 24

$$\int_{\mathbb{R}^n} T(x) \cdot \frac{\partial}{\partial \theta} f(x, \theta) dx = M \left(T(\xi) \cdot \frac{\partial}{\partial \theta} \ln L(\xi, \theta) \right)$$

ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА
МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ

Свищов, 2018

www.mioconference.eu

ISBN 978-954-23-1654-1